

7md

2019 m. gruodžio 20 d., penktadienis

Nr. 42 (1321) | Kaina 1,30 Eur

Dailė | Muzika | Teatras | Kinas | Fotografija

2

Kas įsiminė 2019-aisiais

12

Spektaklio „Mūsų klasė“ premjera
Klaipėdos dramos teatre

13

Naujas „Kinas“

Mieli skaitytojai,

Dar spėsite užsiprenumeruoti „7 meno dienų“ 2020 metams.
 Prenumeratos kaina 1 mėn. – 4,39 Eur, 6 mėn. – 26,32 Eur,
 metams – 43,86 Eur.

„Kino“ žurnalo 1 numerio prenumeratos kaina – 2,75 Eur,
 pusmečiui – 8,25 Eur, metams – 16,50 Eur.

Prenumeruodami sutaupote ir remiate mūsų leidinius.
 Prenumeratą galima užsisakyti „Lietuvos pašto“ skyriuose,
 taip pat internetu www.prenumeruok.lt bei telefonu 8 700 55 400

Džiaugsmingų šventų Kalėdų!

AUTORĖS NUOTR.

Ateities atmetimas

Vėl kalėdinė esė

AGNĖ NARUŠYTĖ

Neapsnigtą žiemą pasukus link Ma-
 tuizų, būna toks laiko tarpsnis, kai
 tavo automobilis lieka vienas kelyje.
 Nieko nėra nei priekyje, nei už tavęs.
 Iš šonų – tavo skrodžiamas miš-
 kas ir netikėtai išlindusio briedžio
 grėsmė. Baugi palaima. Spusteliu
 radijo mygtuką. *Nebijokite! Štai aš*
skelbiu jums didį džiaugsmą, kuris
bus visai tautai. Šiandien Dovydo
mieste jums gimė Išganytojas. Jis
yra Viešpats Mesijas.... Išjungiu. O
 gal tik mano smegenys atsijungia,
 sukrėstos pritemdyto peizažo ir
 griausmingai skelbiamos ateities
 kontrasto.

Visai tautai verkiant reikia išga-
 nymo, bet laikas čia per tirštas, joks
 mesijas jo neišmės. Ekranus brau-
 kiantys pirštai ieško ateities – gal

šitas tekstas viską paaiškins, gal ši-
 tas vaizdas nuneš kitur. Gal. Kitas
 paaiškins. Kitas nuneš. Kitur. Gal...
 Berašant į miegamojo langą pataikė
 saulė ir griebė monitorių – vietoj
 raidžių matau oranžinį blyną ir gal-
 vos šešėlį. Einu į virtuvę kavos, bet
 liko tik kelios pupelės. Atsivežtoji iš
 Niujorko *French roast* neskani, ne-
 bent kas mėgsta gilių kavą (kreip-
 kitės, atiduosiu). Tik dabar išgirstu,
 kad lauke kaukši plaktukai, žviegia
 grąžtai – jau penkerius metus tokie
 įprasti kaip praūkiantys troleibusai.
 Vieni statybininkai virina būsimos
 daugiabučių kvartalo karkasą, kiti
 perdenginėja devyniolikto amžiaus
 namo stogą. Nepastebėjau, kada į
 jo viršutinį aukštą atsikraustė vy-
 ras su dideliais paveikslais. Vakara-
 is pro penkis arkinius langus sužiūra
 nutapyti veidai, o tamsus siluetas
 vaikšto iš vieno galo į kitą. *Tas butas*

egzistuoja tik naktį, nes dienomis
languose tuščia.

Žvilgsnis sminga į trijų konteine-
 rių gelmes. Kasdien čia ateina toks
 ne itin apdriskęs barzdočius. Pa-
 naršo, ištraukia kažką ir iškart valgo.
 Vėl panaršo, ištraukia ir valgo. Tru-
 piniai byra į barzdą, riebalai varva
 ant languoto švarko. Mane pykina,
 bet negaliu atitraukti akių. Virš ma-
 nęs zirzdama prasuka krano strėlė.
 Apačioje mirksi mėlyni ir raudoni
 švyturėliai – prie kavinės suglaudę
 nosis policijos ir greitosios auto-
 mobiliai. Policijos numeris klausia
 KUR. *Greitoji žada Atkurta Lietu-
 vai įkvėpti ateities.* Įkvepiu. Išmeta-
 mosios dujos ir kūrenamų kėdžių
 dūmai. Vėjas atneša geležinkelį,
 šlapią betoną ir surūgusius dra-
 bužius. Krano strėlė vėl prasuka.

NUKELTA Į 10 PSL.

Kas įsiminė 2019-aisiais

Muzika

Kokie renginiai, kūriniai, leidiniai, asmenybės, veikla ir pan. buvo itin reikšmingi šių metų Lietuvos muzikiniam gyvenimui, sukėlė postūmių ar lūžių, įnešė svarbių naujų idėjų arba prasmingiausiai atliepė istorinės-kultūrinės atminties aspektą?

Rita Aleknaitė-Bieliauskienė

Savo vertinimais jokių euris-tinių galių neatskleisime. Tačiau nuomonė formuoja kolektyvinę atmintį, kurioje konkreti laiko atkarpa įgauna savitą, istoriškai reikšmingą reljefą. Vienas ženklų – aktyvus Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro įsiveržimas į Lietuvos kultūros erdvę. Iškilui įvykiu tapo Eduardo Balsio operos „Kelionė į Tilžę“ pastatymas. Šis ryškus ženklas atsispindi Giedriaus Kuprevičiaus redaguotoje partitūroje, patrauklią formą ir emocinį koloritą įgavusioje scenografijoje, Gyčio Pade-gimo režisūroje.

Ne mažiau reikšminga savito šių metų kultūrinio reljefo dalimi tapo Nacionaliniame operos ir baleto teatre Roberto Wilsono komandos pastatyta Giacomo Puccini opera „Turandot“.

Ar tai ne laiko ženklai: abejingumas kūrėjams, reklamose „pamirštant“ minėti operų kompozitorių pavardes? Šių mūsų dabarties visuomenės žymę demonstravo ir iškili metų dedikacija lietuvių muzikos patriarchui Juozui Naujaliui. Vals-tybinio akcento klasikas nesulaukė.

Pasaulio muzikinės kultūros reljefe įsižiebė Lietuvą reprezentuojančios Asmik Grigorian žvaigždė. Reikšmingos tapo Nacionalinės filharmonijos pastangos savo salėje suteikti patobulintą atlikėjų ir klausytojus, istoriją ir XXI a. technologijų pasiekimus jungiančią erdvę. Joje su sėkmingu projektu pasirodė naujųjų laikų pianistė Mūza Rubackytė, patvirtinusi, kad geba būti ir išradinga antreprenerė. Dar vienas mūsų laiką charakterizuojantis ženklas: pianistės inicijuotame Vilniaus fortepijono muzikos festivalyje daugelį šokiravęs žodis *maestra*. Patingėta atsiversti Ben-drinės lietuvių kalbos žodyną, kuriame rašoma: „*maestro*, dkt., vyr., nekait.“.

Beata Baublinskienė

Mąstant apie 2019 metus Lietu-vos, o tiksliau – Vilniaus – muziki-niame gyvenime, mintyse iškyla du atramos taškai, susiję su muzikiniu teatru. Tai – Giacomo Puccini „Tu-randot“, ankstyvą pavasarį LNOBT pastatyta Roberto Wilsono, kaip ypatingas ir nekasdienis meninis

potyris, ir Stanisława Moniuszko „Halka“ gruodį – vilnietiškas ope-ros 2 veiksmų variantas, Varšuvos kamerinės operos atvežtas vienin-teliam parodymui Rusų dramos teatro scenoje ir užbaigęs kompo-zitoriaus metus Lietuvoje. „Halkos“ atlikimas – tiek istorinės vertės tu-rintis, tiek meniškai vertingas įvy-kis: tai buvo puikus atlikimas su istorine – XIX a. – orkestro skam-besio rekonstrukcija.

O tarp šių įvykių nusidriekia visa virtinė Eduardo Balsio 100-mečio renginių, Vilniaus ir „Gaidos“ fes-tivaliai, M.K. Čiurlionio konkursas, Mūzos Rubackytės vadovaujamas Vilniaus fortepijoninės muzikos festivalis; kiek nuošaly pagrindi-nio koncertinio šurmulio, bet irgi savaip svarbus – grigališkojo cho-ralo choro „Schola Gregoriana Vil-nensis“ 30-mečio koncertas „Litur-giniai metai“.

Edmundas Gedgaudas

Šiemet svarbiausi: pianistės Eliso Virsaladzės rečitalis, Onutės Nar-butaitės muzika išpūdingai Rai-mondo Paknio nuotraukų parodai „Mūro istorijos“, Jurgio Karnavičiaus įrašytų Mikalojaus Konstan-tino Čiurlionio kūrinių fortepijonui kompaktinė plokštelė, fotografo Al-gimanto Kunčiaus archyvo ekspo-zicija. Tie kūrėjai praveria meno reiškinių esmę saugančias duris, jų plačiai neatverdami. Ar ne panašiai paslapties svarbą jautė ir muzika-lieji senosios Vilniaus architektū-ros kūrėjai?

Jūratė Katinaitė

Džiaugiuosi, kad plačiai nuskam-bėjo Eduardo Balsio 100-mečio ju-biliejus, kad į „Balsio metų“ pro-gramą įsijungė visos didžiosios nacionalinės muzikos institucijos ir daugybė nevyriausybiinių ma-žesnių organizatorių, kad pagaliau po 40 metų vėl pastatyta jo vienin-telė opera „Kelionė į Tilžę“, tapusi Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro sezono aukštuma. Ruduo tapo išskirtinis pianistų bendruo-menei ir fortepijono meno mėgė-jams: į atsinaujinusią Nacionalinę

filharmoniją pirmieji įžengė VIII tarptautinio M.K. Čiurlionio pia-nistų konkurso ir VI Vilniaus for-tepijono festivalio dalyviai. Nepa-prastai džiugina Asmik Grigorian tarptautinė sėkmė. Ji meta iššūkį tarptautinei operos meno rinkai, kurioje jau kelis dešimtmečius ka-raliauja įtakingi režisieriai ir vady-bininkai. Asmik drąsiai griaua *sta-tus quo* ir grąžina artistą į operos meno epicentrą.

Džiugina, kad LNOBT scenoje vėl skamba nacionalinė muzika: pristatyta kompozitorės Ritos Ma-čiliūnaitės šokio opera „Amžinybė ir viena diena“.

Jaunutės kompozitorės, LMTA dar studijuojančios Monikos Zen-kevičiūtės kūrinys „Pocket“ pateko į geriausių kūrinių dešimtuką pasa-uliniame „Euroradijo“ įrašų forume „Tarptautinė kompozitorių tribūna“. Ir pagaliau didžiausia metų per-galė – Venecijos bienalės „Auksi-nis liūtas“, vainikuojantis lietuvių menininkų bendradarbiavimą ir aktualizuojantis operą kaip gyvą, socialiai jautrų meną.

Laimutė Ligeikaitė

Jau nuo sausio mėnesio buvo matyti, kad muzikinis gyvenimas šiemet įsisiūbuos kaip reikiant. Pir-miausia subangavo pajūris: Klaipė-dos valstybinis muzikinis teatras pradėjo Eduardo Balsio 100-mečio metams skirtų renginių maratoną, kurio kulminacija – po kelių de-šimtmečių prikelta opera „Kelionė į Tilžę“. Prisiminti ir naujuose kon-tekstuose išgirsti Balsio kūrybą šie-met buvo svarbi visuotinė kultūrinė ir asmeninė patirtis. Džiugu, kad pasaulinės operos plotmėje jau pradedame suvokti Asmik Gri-gorian kultūrinį svorį. Bet vis dar nesuvokiame Edgardo Montvido tarptautinės kultūrinės svarbos mums. Liūdino, kad Puccini „Tu-randot“, Roberto Wilsono genialiai pastatyta Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre ir galėjusi atgaivinti jau nublankusią Antho-nio Minghellos „Madam Baterf-lai“ sėkmės legendą, taip ir netapo esmine teatro prestižo ir įvaizdžio

Asmik Grigorian

G. JAUNIŠKIO NUOTR.

Mūza Rubackytė

D. MATVEJEVO NUOTR.

ašimi. Tą lyg prognozavusi operos premjeros sėkmės banga nulsūgo, staiga operą gana ilgam laikui pa-šalinus iš repertuaro...

Šiemet ir vėl buvo kam inspiruoti mintis apie muziko pašaukimą, nepaisant plačiojoje visuomenėje mažėjančios pagarbos jo darbui ir apskritai menui, menininko pro-fesionalumui (dėl pastarojo ter-mino jau kyla diskusijos). Savo at-sparumu tokioms tendencijoms ir muzikavimo minties gyliu išsiski-ria pianistai Daumantas Kirilauskas, Andrius Žlabys. Šventiškaitei nuteikė pašėlusiu koncertų intensyvumu lenktyniaujančių orkestrų jubilie-jai – Lietuvos valstybinio simfoni-nio orkestro 30-metis ir Šv. Kristo-foro kamerinio orkestro 25-metis. O metų „palengvėjimo atodūsiu“ ti-tulą skirčiau pagaliau pasibaigusiai Nacionalinės filharmonijos salės re-novacijai ir pakiliam Nacionalinio simfoninio ir Lietuvos kamerinio orkestrų bei jų publikos sugrįžimui namo. Svarbią, kone regiono filhar-monijos, funkciją atlieka įsibėgėję aukščiausio lygio koncertai Palie-siaus dvare.

Liūdniausia šių metų gaida – iš-kilių kompozitorių Anatolijaus Šen-derovo ir Vytauto Laurušo netek-tis... Tikiuosi, jog jų įtaka ir įnašas į mūsų kultūrą nebus pamirštas.

Vytautė Markeliūnienė

Kadangi „7 meno dienos“ ra-gina glaustai išreikšti savo nuo-monę kasmetinėje apklausoje, ap-siribosiu vienu renginiu, palikusiu reikšmingą įspaudą Vilniaus mu-zikiniame gyvenime, – tai Šeštasis Vilniaus fortepijono festivalis „Mo-ters meilė ir gyvenimas“. Tokį pasi-rinkimą padiktavo tikrai ne trum-pas laiko nuotolis (mat festivalis vyko lapkričio 23 – gruodžio 7 d.), bet keletas kitų dalykų, apie kuriuos bylojo ir ankstesni festivaliai. Pirmą, šis renginys alsuoja ne lokalinio, bet tarptautinio reiškiniu pulsą. Antra, jame akcentuojamas ne kartą, bet vertybių diskursas. Trečia, festivalis yra ištikimas klasikos, kuri niekada nėra „atgyvenusi“, matmeniui. Ke-tvirta, jo sumanytoja pianistė Mūza

Rubackytė kaskart geba vykusiai iš-plėtoti pasirinktą temą. Ir nebūti-nai kiekvienas koncertas, jo atlikėjas, programa yra „prie širdies“, tačiau praleisti šį renginį būtų mažų ma-žiausiai neprotinga. Atmintin jautriai įsirašė ir festivalyje platinta kompaktinė plokštelė „Melancolia“ – Mūzos Rubackytės *hommage* artimiesiems. Jos vis tebesiklausau...

Rita Nomicaitė

Tolydžio senkant muzikos pu-blicistikai, jau norisi akcentuoti jos apraiškas. Ypač pagerbti soli-desnių žanrų ir naujų temų tekstus kultūrinės periodikos leidiniuose. Pirmiausia minėčiau prof. Jono Bruverio traktatus su tęsiniais, pa-sirodžiusius savaitraštyje „7 meno dienos“: „Čiurlionis ir kiti lietuviai Varšuvoje“, „Talentingosios mu-zikos pionierės“. Fantaziją įžiebta Edmundo Gedgaudo esė aktualio-mis, kartais sunkiai apibrėžiamo-mis ir tuo dar žavesnėmis temomis. Džiugina užrašytų pokalbių aruo-das ir didėjantis kalbinamųjų ratas. Išradingas ir puikiai įgyvendintas „Muzikologo scenos“ ciklas, ram-pos šviesos nutviektas portaluose *lrytas* ir *muzikosantena*. Taip pat socialiai reikšmingais pavadinčiau interviu su iki šiol neakcentuotų profesinių pareigų atstovais, sun-kiau pagaunamais ar kuklesniais atlikėjais. Tarp tokių – Lietuvos kamerinio orkestro koncertmeis-terio smuikininko Džeraldo Bidvos ir Laimutės Ligeikaitės, Klaipėdos kamerinio orkestro meno vadovo violončelininko Mindaugo Bač-kaus ir Elvinos Baužaitės, pianisto Daumanto Kirilausko ir Vytautės Markeliūnienės pokalbiai „7 meno dienos“.

Kalbant apie koncertinį gyve-nimą nuoširdų padėkos žodį ski-riu LNOBT koncertų, skirtų Lais-vės gynėjų dienai, sumanytoju ir įkūnytoju dirigentui Robertui Šervenikui. Kituose valstybiniuose minėjimuose dominuojant popu-liariajai muzikai, koncertuose Sau-sio pergalei jau ne pirmus metus

NUKELTA Į 3 PSL.

didžiojojamės stambųjų žanrų veikalais. Šiemet buvo atliktos Onutės Narbutaitės „Trys Dievo Motinos simfonijos“. Gražiomis viltimis muzikinį gyvenimą nušviečia vis dažniau pasirodančio dirigento Vilmanto Kaliūno interpretacijos, kupinos šventiško įkarščio, vaizdingai išryškinančios visus kūrinių partitūros sluoksnius. Iš daugybės įrašų leidinių, parengtų mūsų atlikėjų, išskirčiau lietuvių muzikos plokštelę: metų pradžioje pagaliau sulaukėme ansamblio „Synaesthesis“ (dirigentas Karolis Variakojis) debutinio albumo. Jaunoji karta sveikinasi leidiniu „Another Point of View“, kuriame randame kelių kartų autorių muziką, ypač gražiai dera įtraukti jaunuosius globojusių pedagogų opusai – savotiška XX a. pabaigos avangardo klasika. Tai Ryčio Mažulio „Canon mensurabilis“ ir Ričardo Kabelio „Ląstelė“, klausytojus paveikiantys pirmiausia ritmo struktūrų lemiamais pojūčiais. Apskritai albume, kaip ir lietuvių muzikos padangėje, dominuoja minimalizmo tendencijos.

Alina Ramanauskienė

Kauno valstybiniam chorui šie metai jubiliejiniai. Išdainuota visa Lietuva. Choras buvo, o ir yra tikriausias Lietuvos valstybės ambasadorius pasaulyje. Kiekvieną dieną girdime Kauno choro giedamą himną. Taigi kasdien šis kolektyvas ir jo dirigentas Petras Bingelis primena apie save. Smagu, kad M.K. Čiurlionio muziejus mini savo 98-ąsias sukaktuves. Atidaryta nedidelė, bet labai informatyvi paroda „Lietuvos kultūra XIV–XIX a.“ Įdomu prisiminti paties muziejaus ištakas: vos kilusi iš griuvėsių, valstybė leido sau prabangą atidaryti muziejų. Ne viskas buvo organizuota valstybės lėšomis, prisidėjo ir visuomenė. Pinigų būta mažiau, idealizmo daugiau.

Malonu, kad kitąmet Kauno valstybės teatras žengia į savo 100-metį. Tai ne tik Kauno, bet mūsų teatrinės kultūros šimtmetis. Jubiliejaus išvakarėse, šiemet gruodžio viduryje – Giuseppe Verdi „Makbeto“ premjera. Įdomios sąšaukos, juk Verdi yra tapęs vos ne nacionaliniu lietuvių kompozitoriumi.

Kaunas didžiuojasi, jog kauniečiai – kompozitorės Zita Bružaitė, Lina Lapelytė ir solistas Edgaras Montvidas – nominuoti Nacionalinei premijai (kompozitorės ją gavo!). O kur dar ne kauniečio, bet visų gerbiamo taip pat Nacionalinės premijos nominanto aktoriaus Dainiaus Svobono talentas ir ištikimybė Kauno dramos teatrui! Jis parodo, kaip svarbu nepasiduoti laiko diktatui, kasdienybės tėkmei, aktorine raiška kovoti už savo gilios garbės.

Gausu Kaune ir gražiai sumąstytų, kūrybiškai įgyvendintų renginių ir reiškinių: puikios parodos Kauno prezidentūroje (pagrimasis žodis muziejaus direktorei Renatai Mikalajūnaitei), nuostabi

jaunosios poetės Ievos Rudžianskaitės poezijos knygelė „Kita“, buvusios Maironio muziejaus direktorės Aldonos Ruseckaitės žodžio sklaida per visą Lietuvą. Na, ir Kauno ažuolynas, beveik sakrali vieta kiekvienam Lietuvos piliečiui – išsaugokime jį, neleiskime iškirsti plynai! Išsaugokime ir architektūros simbolį – mūsų Paštą!

Živilė Ramoškaitė

Kaip ir kasmet buvo gana daug profesionalių, aukšto meninio lygio koncertų, festivalių ir kitokių renginių. Viltinai nuteikia vis augantis klasikinės muzikos gerbėjų skaičius. Jie laukia nesulaukia kokybiškos koncertų salės. Tad bene ryškiausi 2019-ųjų įvykiu laikau pirmuosius NAUJO-SIOS KONCERTŲ SALĖS statybos žingsnius.

Eglė Šeduikytė-Korienė

M.K. Čiurlionio vargonininkų konkursas nukreipė žvilgsnį į vargonų meno reiškinius ir įvykius Lietuvoje, kurių gausumu ir įvairove galima džiaugtis. Vargonų muzikos koncertai ištisus metus netilo Vilniaus bažnyčiose: Nacionalinės vargonininkų asociacijos (NVA, pirminkas Balys Vaitkus) organizuoti vargonų rečitalių ciklai „Vox Organi Cathedralis“ Vilniaus arkikatedroje bazilikoje, nenuilstanti VU vargonininko Vido Pinkevičiaus kūrybinė veikla ir jo puoselėjami vargonų koncertai cikle „Muzikos valanda Šv. Jonų bažnyčioje“, kur galima išgirsti improvizuojant ir jį patį, Religinės muzikos centro globojamas ciklas „Sakralinės muzikos valanda“ Šv. Kazimiero bažnyčioje,

atvėrė III Tarptautinis Kretingos senosios muzikos festivalis, rengiamas senosios muzikos propaguotojo ansamblio „Canto Fiorito“. Festivalio programoje skambėję du išskirtiniai vargonų rečitaliai – Vincento Thévenazo ir Lucos Guglielmi – visais rakursais atskleidė seniausių Lietuvoje (apie 1680 m.) veikiančių istorinių vargonų galimybes.

Istorinės-kultūrinės atminties aspektą įamžino gegužę Kauno arkikatedroje nuskambėjusi pirmojo vargonų solo muzikos koncerto, įvykusio prieš 90 metų, rekonstrukcija. NVA nariai, atlikę identišką Juozo Naujalio mokinių programą, šiuo istoriniu koncertu ir kitais renginiais paminėjo 150-ąsias Naujalio gimimo metines, o besibaigiančius 2019-uosius vainikuoja Naujalio kūrinių vargonams leidinys (sud. Paulius Grigonis), kompaktinė plokštelė ir jos pristatymo koncertas Vilniaus arkikatedroje bazilikoje.

Teatras / Šokis

Įsimintiniausi 2019 m. teatro įvykiai

Ramunė Balevičiūtė

Sulaukusi kasmetinio „7md“ klausimo, peržiūrėjau recenzijų skiltį „Menų faktūroje“. Kiek visko praleidau! Nors į teatrą, regis, einu kiekvieną savaitę, dažnai ir ne po kartą. Manau, tai rodo, kad teatrinis gyvenimas Lietuvoje intensyvus, įvairialypis ir įvairiakryptis. Į akis krinta scenos formų ir kūrybos būdų įvairovė. Sakyčiau, teatre stojo jaunųjų laikas. Jaučiu bendros nuotaikos

Scena iš spektaklio „Vienos miško pasakos“.

L. VANSEVIČIENĖS NUOTR.

daugiasluoksnių vaidmenų, mąsttančio ir jaučiančio aktoriaus, turinčio savo poziciją.

Įdėmiau sekiau teatro vaikams pulsą. Metai prasidėjo idėjiškai ir estetiškai visiškai subrendusiu festivaliu vaikams ir jaunimui „Kitoks“, o baigėsi 15-ąją gimtadienį atšventusio Stalo teatro spektaklių retrospektyva ir jautria premjera „Lėlės“ teatre „Antis, Mirtis ir tulpė“.

Asmeniniu atradimu šiemet tapo „Naujosios operos akcija“, tapusi tikrų meninių eksperimentų erdve.

Taip pat džiaugiuosi drauge su kolege Ramune Marcinkevičiūte įgyvendintu projektu – išleista knyga anglų kalba „Šiuolaikinis Lietuvos teatras. Vardai ir spektakliai“.

Goda Dapšytė

Spektakliai:

Autentiškumu ir precizika išsiskyrė Dariaus Gumausko režisūrinis debiutas „Mongolija“ (OKT / Vilniaus miesto teatras).

Kitokiu istoriniu pasakojimu – choreografės Agnijos Šeiko šokio

Scena iš operos „Kelionė į Tilžę“

„PROKADRAS“ / KVM T NUOTR.

kurioje vasarą nuskambėjo retai atliekama Johanno Senastiano Bacho „Pasija pagal Matą“. Prie itin aktualių reiškinių, skatinant jaunosios kartos domėjimąsi vargonų menu, priskirtinas NVA tęstinis edukacinis pamokų ir koncertų ciklas „Instrumentų karalius kviečia“, supažindinantis įvairių Lietuvos miestų muzikos, meno mokyklų bei gimnazijų moksleivius su vargonais ir jų specifika.

Naujas koncertines galimybes ankstyvojo baroko muzikos interpretatoriams Kretingos bažnyčioje

pasikeitimą teatro bendruomenėje: dar prieš keletą metų bene į kiekvieną jauną režisierių žiūrėjome kaip į galimą naująjį genijų, o dabar, regis, pradedame atsikratyti šios įtampos ir šlovingos lietuvių režisūros tradicijos maitinamų lūkesčių. Jaunieji dažnai kuria kolektyviškai, o ši kūrybos strategija keičia ir estetiką, ir pačią scenos kūrinio prigimtį. Man įdomu stebėti šiuos virsmus. Tiesa, yra vienas dalykas, kurio dažnai – bet ne visada! – pasigendu šiose naujose teatro formose: įdomių,

spektaklis-ekskursija „Užpustyti“ (Šeiko šokio teatras).

Laisve kurti – choreografo Vyčio Jankausko šokio spektaklis „Ekspansija. Visata įeina į mano kūną“ (Vyčio Jankausko šokio teatras).

Elegancija ir jautrumu – Jūratės Trimakaitės lėlių teatro spektaklis „Antis, Mirtis ir tulpė“ (Vilniaus teatras „Lėlė“).

Festivaliai:

„Plartforma“ – konceptualumu, „Sirenos“ pagaliau sukurtu festivališkumu; „Naujasis Baltijos šokis“

– išsiplėtusia geografija ir lietuviškąja programa.

Įvykiai:

„Auksinis liūtas“ 58-ojoje Tarptautinėje Venecijos meno bienalėje Vaivos Grainytės, Linos Lapelytės ir Rugilės Barzdžiukaitės operai-performansui „Saulė ir jūra (Marina)“ (VŠĮ „Neon Realism“).

Panevėžio Juozo Miltinio dramos teatro skandalai „daug triukšmo dėl nieko“.

Artūro Areimos teatro edukacinis projektas „Projekcija“, nustebinęs iniciatyvumu ir gebėjimu prisivilioti belgų režisierių Luką Percevalį pristatyti spektaklio vaizdo įrašo.

Žilvinas Dautartas

Atsiveikindamas su praeinančiais metais, iš tos (ne)gausybės renginių bandysiu rinktis tik tai, kas man labiausiai įsiminė, surengdamas lyg ir finalą. Taigi, vietos finale tikrai nusipelnė M.K. Čiurlionio menų mokyklos Baletų skyriaus devintokė Milda Luckutė (mokytoja Deimantė Karpušenkovienė), tarptautiniuose baletų artistų konkursuose Paryžiuje du kartus sugėbėjusi pelnyti aukščiausius apdovanojimus. Tikrai graži paraiška ateičiai, teikianti vilčių, kad šis vardas ir pavardė kada nors papuoš ne tik Lietuvos, bet ir didžiausių pasaulio teatrų scenas, kaip dabar jas puošia „čiurlioniukė“ Jurgita Dronina.

Ilgą laiką lauziau galvą, ką pripažinti tikru, svarbiausiu choreografijos įvykiu. Kuris pastatymas ir kokiame teatre nusipelnė tokio įvertinimo? Visi svarbūs, visi profesionaliai sukurti ir ne mažiau profesionaliai įgyvendinti scenoje. Negali nesižavėti baletų triptiku Lietuvos nacionalinio operos ir baletų teatro (LNOBT) scenoje. Tiek „Pradžioje nebuvo nieko“ (choreografė Živilė Baikštytė), tiek „Francesca Mann“ (choreografė Edita Stundytė) ir „Dienos, minutės“ (choreografas Martynas Rimeikis), manau, tikrai nusipelnė būti rodomi žiūrovams dažniau. Visos triptiko dalys labai skirtingos – savo choreografijos tekstu, emociniu užtaisu, atlikimo stiliumi, bet jas vienija statytojų ir šokėjų profesionalumas, ta žinia, kurią jie transliuoja į žiūrovų salę. Skirtingi ir žiūrovai. Vieniems patinka viena dalis, kitiems kita. Bet jie turi galimybę rinktis. Teatrui belieka tą galimybę įgyvendinti. Jeigu

NUKELTA Į 4 PSL.

vadovaučiausi menotyrininko Hel-muto Šabasevičiaus, pateikusio iš-samų, dalykišką vertinimą, nuo-mone („Karalienė be karūnos“, „7md“, nr. 27), prie tikrai reikšmingo įvykio priskirčiau ir Eduardo Bal-sio „Eglės žalčių karalienės“ pasta-tymą Klaipėdos muzikiniame teatre (choreografas Rimeikis).

Nepaisant šių nuostabių pasta-tymų Vilniaus ir Klaipėdos teatrų scenose, išskirtinę vietą skirčiau choreografo Itziko Galili LNOBT pastatytai šokio operai „Amžinybė ir viena diena“. Tai spektaklis su dau-gybe klausimų, kylančių mintimis grįžtant prie to, ką teko patirti žiū-rint spektaklį. Ir ne tik žiūrint, bet kartu ir mąstant apie tai, kas vyksta scenoje. Choreografas (jis, beje, ir režisierius, poemų, dekoracijų, kos-tiumų bei šviesų dizaino autorius) tarsi vilioja žiūrovą užkoduotais vaizdiniais, verčia jį besąlygiškai priimti siūlomas tikimybes. Vienas mįslingiausių personažų – Sūnus. Kas jis? Motinos ir Tėvo žemiškas vaikas? Ar simbolizuoja Išganytoją, iš pradžių nešiojamą ant rankų, o paskui užmirštamą? Jei taip, tai epi-zodas, kai Sūnus eina sugulusių, tik ką jį nešiojusiųjų kūnais neliesda-mas žemės, yra tarsi nuoroda, kad čia Išganytojas eina per Jordano upę. O švieslentėje pasirodančios sen-tencijos – tarsi citatos iš Talmudo ar kitų šventų knygų. Spektaklio finalas tikrai įspūdingas, sunku at-sisipirti tam apeiginiam mistiškam sprendimui. Ta mistika ir provo-kuoja, kelia klausimus, į kuriuos taip ir nerandi teisingo atsakymo. O suradęs pradedi abejoti. Išties įvy-kis, verčiantis mąstyti. O gal tikrai...

Monika Jašinskaitė

2019-ieji man – didelių priešta-ringumų metai.

Viltingiausio prieštaringumo kategorija: kultūros lauko žmonės ir poetas Taha iš Amero Hlehelio ir Amiro Nizaro Zuabi spektaklio „Taha. Poeto gyvenimas“ (festiva-lis „Sirenos“). Pirmieji – dažnai nusivylę, baikštūs, įžeidūs, negir-dintys kitų, nenorintys susikalbėti, ir antrasis – po gyvenimo traumų savo širdyje išsaugojęs meilę ir gyvenimo džiaugsmą. Gaudami mažą finansavimą, veikdami „iš idėjos“, bet profesionaliai, festi-valio „Sirenos“ organizatoriai su-teikė vilties.

Maloniausio prieštaringumo ka-tegorija: estų Von Krahlio teatro trupė ir jos darbas „Jaik“, rodomas kino ekrane; nes neaktualų teatrą malonu pakeisti šiuolaikiniais TV serialais.

Šauniausiai įveikto prieštarin-gumo kategorija: portugalų tru-pės „Hotel Europa“ spektaklis „Postkolonijinė meilė“ ir Lolos Arias spektaklis „Minų laukas“ (festivalis „Sirenos“). Dokumen-tinio žanro spektakliuose teikdami daug informacijos menininkai ne-pamiršo žiūrovams pasiūlyti pra-moginio teatro aspekto, ypač gy-vos muzikos bei dainų. Spektaklių

Scena iš spektaklio „Sombras“

D. STANKEVIČIAUS NUOTR.

kūrėjai atrado formą, kuri traukia išklausyti turinį.

Smagiausio meninio kontrasto kategorija: portugalų choreogra-fės Marlene Monteiro Freitas ir Vera Mantero. Pirmosios darbe „Iš dramblio kaulo ir mėsos – skulp-tūros irgi kenčia“ kone iki kraštu-tinumo išvystytas poveikis žiūrovo emocijoms (festivalis „Naujasis Baltijos šokis“). O antrosios darbe „Būsimums įvykius permaldaujan-čios praktikos“ – begalė intelek-tualinių nuorodų, kurias mėginti susekti galima mėnesiais. Tai eg-zistuoja vienoje terpėje ir vienas kitam nemaišo.

Aušra Kaminskaitė

Pradėsiu netradiciškai – nuo kritikos džiaugsmų. Neprisimenu teksto, kuris būtų įstrigęs, tačiau ne-paprastai džiugina į kritikos lauką grįžtančios Ramunė Balevičiūtė, Goda Dapšytė, Vlada Kalpokaitė, taip pat, regis, vis dažniau suakty-vėjanti Sigita Ivaškaitė.

Šįmet teko apsilankyti 131-ame spektaklyje (neįskaitant antrą kartą stebėtų darbų). Baigiantis metams lieku prie dar liepos mėnesį sau įsivardinto didžiausią įspūdį sukė-lusio trejeto, kuriame pati atradau daugiausiai prasmės.

Vasaris su žmonija. Yanos Ross spektaklis „Vienos miško pasakos“ – čia žmonija man pradėjo ryškėti kaip rūšis, kurią galima nagrinėti iki begalybės, bet niekuomet ne-pavyks paaiškinti. Ir apskritai vis labiau mėgstu šios režisierės darbus.

Gegužė su individu. Lukas Kar-velis ir jo monospektaklis „Blank Spots“, kuriame pradėjo ryškėti vi-siškai unikali jauno šokėjo raiška. Manau, kiekvienas jo grįžimas į Lie-tuvą yra dovana šitai šaliai.

Liepa su bendruomene. Festiva-lis „Cirkuliacija“, kuriame šiuolai-kinio cirko profesionalai sukūrė naują realybę, atiduodami pirmę-nybę dėmesiui bendruomenėms, pirmiausia būtent jų būrimui pa-naudodami daugybę metų augintus savo gebėjimus ir kūrybą.

Užtat metų pabaiga pasirodė tamsi kaip niekad. Artūro Arei-mos „Mūsiškiai“, Oskaro Koršu-novo „Mūsų klasė“, Annos Smo-lar „Sulėtinai“ ir tik dabar išgirstas Kamilės Gudmonaitės „Sapnavau sapnavau“ nugramzdino į pamąsty-mus, kad agresija ir neapykanta yra kiekvieno žmogaus dalis ir niekada nežinai, kada pateksi į aplinkybes, leisiančias joms tavyje atsiskleisti.

Julijus Lozoraitis

2019 metai man buvo itin kon-trastingų teatrinių išgyvenimų ir įspūdžių laikas. Bet iš visų išskir-čiau susitikimą ir susipažinimą su jauniausių kūrėjų karta, Oskaro Koršunovo mokiniais režisieriais, Lietuvos muzikos ir teatro akade-mijos studentais, su jų ir jų bendra-amžių kūryba. Pats sau pavadinau juos „marsiečiais“, ir ne itin apsi-rikau. Galbūt pernelyg aistringai nėriau gilintis į jų pasaulį ir dės-ningai gavau per dantis. Bet smal-sumas išliko, ir buvau užganėdintas. Studentiški jaunų režisierių Motie-jaus Ivanausko, Ievos Kaniušaitės, Augtumo Harnerio spektakliai, juose vaidinantys jauni aktoriai – Džiugas Grinys, Karolis Norvilas, Aurelijus Pocius, Jonas Golubovs-kis, Deividas Breivė ir kiti – ilgam įstringa atmintin. Taip pat labai džiaugiuosi Akademijos studentų režisierių Harnerio ir Urtės Sėjū-naitės sėkmingu darbu, asistuojant Koršunovui jo „Mūsų klasės“ pasta-tyme. O kad nebūčiau apkaltintas seksizmu, dar paminėsiu šįmet at-mintin itin įsirėžusių dviejų jaunų artisčių iš „neišmokytų pamokų“ kartos Faustos Semionovaitės ir Ivetos Raulynaitytės šviesius vei-dus klaipėdiečių spektaklyje „An-tigone“. Tik skauda širdį, kad visi jie ir jos neiššvaistytų savo gležnų talentų klampiose komercijos pie-velėse. Stebėsiu, jaudinsiuosi, steng-siuosi aprašyti. Nes jiems priklauso mūsų teatro ateitis, dėl kurios jų dėka šįmet esu ramesnis, negu bu-vau pernai. Ačiū, ir sėkmės jums, „marsiečiai“!

Miglė Munderzbakaitė

Man šie metai įsiminė kaip re-fleksijos metai. Benykstanti kritika, jos priežastys ir būsimos pasekmės buvo reflektuojamos ir viešose dis-kusijose, radijo laidose, interviu su teatrologų, kritikų grupėmis bei pavieniuose išsamiuose auto-rių tekstuose. Visa tai suformulavo, išgrynino pagrindines kritikos pro-blemas. Ar jas kas nors išgirdo? Ti-kriausiai taip – teatrinio lauko kole-gos, galbūt dalis teatro mylėtojų. Iš-tų, į kuriuos orientuotasi, ryškaus grįžtamojo ryšio, atrodo, nebus. Bet gal. Kada nors. Socialinėse medi-jose vis dažniau ir intensyviau kal-bama apie žiūrovų lūkesčius, o šiuo metu madingų draudimų kontekste kažkas diskutavo, ar uždrausti rū-kymą, kažkas – apie nekorektiškos knygos inscenizaciją.

Ne tik per tekstus buvo grėžia-masi į teatrą. Šios temos ėmėsi ir patys režisieriai. Juozo Miltinio dramos teatre, sezonui įsibėgė-jus tapusiame konfliktinių situa-cijų epicentru, dar besiformuojant šiems įvykiams, Jonas Tertelis pa-statė spektaklį pagal Thomo Bern-hardo pjesę „Teatralas“, šiek tiek vėliau Artūras Areima teatro ypa-tumus ironizavo Friedricho Dür-renmatto „Fizikuose“. Teatro ver-tes iš naujo pasverti siekė ir Kaune spektaklį „Sombras“ pagal Federico García Lorcos ir Luigi Pirandello kūrinius pastatęs Gintaras Varnas. Pozityvesnė sezono perspektyva matoma per jauniausiajai teatro kū-rėjų kartai vis dažniau suteikiamą šansą prisistatyti profesionalaus teatro scenose, festivaliuose. O mūsų festivaliai, nepaisant nepa-lankių aplinkybių, vis dėlto auga, taip pat daugėja ir tarpdisciplini-nių scenos menų iniciatyvų.

Ingrida Ragelskienė

Regis, LRT pastangomis Lietu-voje kasmet išrenkamas Metų žo-dis ir Metų posakis. Gal laikas šių praktiką įdiegti ir teatre? Jei reikėtų 2019 m. teatrinį sezoną apibūdinti vienu žodžiu, tai būtų „Mūsiškiai“. Panevėžio Juozo Miltinio dramos teatro projektas tapo vienu įdomiau-sių reiškinių visų pirma socialinėje, politinėje ir tik paskiausiai – kultū-rinėje, meninėje plotmėse.

Dėl teatro sezoną atliepiančio posakio kebliau, nors beveik vi-sais atvejais gali tikti popiežiaus Pranciškaus palinkėjimas: „Vieš-patie, te Lietuva būna vilties švy-turiu.“ Labai tinkamas pasidžiaugti operos-performanso „Saulė ir jūra (Marina)“ laimėjimu 58-ojoje tarp-tautinėje Venecijos meno bienalėje ir skatinantis neliūdėti dėl Lietuvos nedalyvavimo 14-oje tarptautinėje scenografijos, kostiumų ir teatri-nės architektūros parodoje – Pra-hos kvadrienalėje.

Metai prabėgo kantriai lau-kiant, kuo nustebins po rekons-trukcijų kada nors atsidarysian-čios didžiosios Vilniaus teatrinės scenos. Išnaudodami beviltišką situaciją teatrai pagaliau atrado kelią į muziejus. Išlošė žiūrovai, už vieno teatrinio bilieto kainą at-radę Aleksandro Puškino muzie-jaus Markučiuose ar Nacionalinės dailės galerijos lobynus.

Metus įrėmina tarptautinis lė-lių teatro festivalis „Materia ma-gica“ Klaipėdoje su Dudos Paivos „Akluoju“, „Naujojo Baltijos šo-kio“ „Titanai“ Vilniuje bei viltis – 2020-ieji prasidės ir baigsis visai Lietuvai svarbų šimtmetį švenčian-čiame Nacionaliniame Kauno dra-mos teatre.

Rimgailė Renevytė

Vartydama užrašus, kolegų teks-tus, pasenusias teatrų naujienas, dėlioju jau beveik pasibaigusių metų teatro trupinius. Šįmet vi-sus ypatingai artimai lydėjo Eimunto Nekrošiaus teatro vai-duoklis, ne sykį nuvedęs atgal į „Cinką (Zn)“, „Bado meistrą“, teks-tus ar pokalbius apie nesuvokiamą

ir nepamatuojamą įtaką, idėjinius persidengimus, pasikartojančius klausimus, mintis, juodraščius. Simboliškai metus užbaigė ir visą jų intensyvumą sutelkė Nekrošiaus „Paskutinieji“.

Tačiau, kaip ir kasmet, teatro metai buvo visokie: ir juokingi, ir absurdiški, ir jautrūs, ir nenugin-čijami. Todėl šių metų blyksniai man yra šie:

Yanos Ross „Vienos miško pasakos“

Adomo Juškos „Fikcijos“

Knyga apie Lietuvos teatrą anglų kalba „Contemporary Lithuanian Theatre. Names and Performances“ („Šiuolaikinis Lietuvos teatras. Var-dai ir spektakliai“)

Daivos Šabasevičienės recenzija apie spektaklį „12 gramų į šiaurę“

Gintaro Varno „Sombras“

Érico Lacascade'o „Balkonas“

III veiksmas iš Kristiano Smedso „Vyšnių sodo“

Lolos Arias „Minų laukas“

Kritikai skirtas „Teatro žurnalas“

Renginių ciklas „Eimuntas Ne-krošius. Paskutinieji“

Kažkas, galbūt jau nebespėjęs į šį, tikiuosi, palauks kitų metų sąrašo. Nors, tiesą sakant, keliamieji metai dalies jų gali ir neperkelti.

Kristina Steiblytė

2019 metai teatre man prasidėjo dar 2018-ųjų pabaigoje pasirodžiu-sia Agniaus Jankevičiaus premjera Rusų dramos teatre „Idiotas“. Šis spektaklis įsiminė aktorių darbu. Žiūrėdama „Idiotą“ net neabejojau, kad visiems scenoje veikiantiesiems gera kartu vaidinti, groti, žaisti.

Panašiai aktorių komandos dar-bas nudžiugino Yanos Ross re-žisuotame spektaklyje „Vienos miško pasakos“. Aktorinių darbų stiprumą išryškino intymias sce-nas keičiančios masinės, kuriose nė vienas veikėjas neliko neutra-lus, nepastebimas.

Pačia geriausia prasme šiais me-tais įsiminė Martyno Nedzinsko darbai. Labai skirtingi, bet visuo-met profesionalūs, tikslūs, o kartais net pastebimai stipresni už spektaklio visumą.

Nemažai teatrinių džiaugsmų patyriau stebėdama užsienio kū-rėjų darbus Lietuvoje ir užsienyje. „Naujajame Baltijos šokyje“ labiau-siai įsiminė beprotiškas Euripi-deso Laskaridžio „Titanų“ pasaulis, Duda Paivos šokiai su lėlėmis spek-taklyje „Aklasis“ festivalyje „Mate-ria magica“, „Sukūrimas / Paveikslai Dorianui“, „Minų laukas“ ir „Būk atsargi“, „Sirenose“ bei Estijos teatro festivalyje „Draama“ matytas Von Krahlio teatro darbas „Jaik“.

Įsiminė ir šiais metais pirmą kartą „Sirenų“ festivalyje rengtas Baltijos dramos forumas. Pagrindinė jo programos dalis buvo konferencija „Mind the Gap“, kurioje su kolegėmis iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos pasida-lijome savo šalių teatro situacija, kei-čiantis teatro kūrėjų kartoms. Prie konferencijos sėkmės prisidėjo tai, kad ji buvo atvira įvairių sričių teatro

profesionalams. Be to, labai padėjo „Sirenų“ komandos palaikymas.

O paskutinis iš praėjusių metų džiaugsmų, kurį būtinai noriu paminėti, yra „Teatro žurnalas“. Pasirodantis retai, dažniausiai nenuspėjamu intervalu, bet visada atidžiai sudarytu turiniu, ir nuoširdžiai branginantis savo autorius.

Daiva Šabasevičienė

Renginių ciklas „Eimuntas Nekrošius. Paskutinieji“ („Meno fortas“ ir Jaunimo teatras). Dešimt dienų – didžiulis teatrinis įvykis. Nors tankumas ir per didelis, visuma – unikali. Spektakliai, susitikimai, paroda ir konferencija – mūsų teatro profesionalumo įrodymas. Tai nebuvo išgalvota, prasimanyta. Ypač džiaugiuosi tais žmonėmis, kurie sugebėjo taip profesionaliai suorganizuoti visą šį ciklą.

Susitikimas su režisieriumi Alviu Hermaniu ir jo knyga „Dienoraštis“ (iš latvių k. vertė Audrius Musteikis, „Krantų“ redakcija).

„Tryliktas apaštalas, arba Debesis kelnėse“ pagal Vladimiro Majakovskio kūrybą. Režisierius Jonas Vaitkus. Ypač ryškus dailininko Jono Arčikausko darbas (Lietuvos rusų dramos teatras).

„Sombas“ pagal Federico García Lorcos ir Luigi Pirandello kūrinius. Režisierius Gintaras Varnas (Nacionalinis Kauno dramos teatras).

„Balkonas“ pagal Jeano Genet to paties pavadinimo pjesę. Režisierius Éric Lacascade (Prancūzija); (Valstybinis jaunimo teatras).

Augantis, stiprėjantis ir vis reikalingesnis Solo teatras.

„Šiapus ir anapus Vilniaus vartų“ pagal Gražinos Mareckaitės knygą. (Teatras „Arbatvakariai“).

„Vyšnių sodas“. Režisierius Kristian Smeds (Suomija); (Valstybinis jaunimo teatras).

Choreografo Martyno Rimeikio ryškūs žingsniai tarptautiniame kontekste.

Teatriniai metai man nesibaigė, nes iki Naujųjų dar ketinu prisivyti kai kurias įvykusias premjeras.

Helmutas Šabasevičius

Žvilgtelėjus atgal į nueinančius 2019-uosius, atmintyje iškyla nemažai įvairiausių šokio pavidalų, džiuginusių, stebinusių ir kėlusių abejonių. Norėtusi dar kartą pamatyti Šeiko šokio teatro ir „Granhøj Dans“ spektaklį „Boléro–Extended“, kuris buvo įtrauktas į „Naujojo Baltijos šokio“ programą. Tai vienas ryškiausių šio festivalio įspūdžių, kuris buvo įdomus ir muzikine, ir choreografinė, ir vizualine forma, išsaugojo dabartiniame suskaidytame pasaulyje jau retokai matomą aiškią struktūrą, o kartu ir veiksmo intrigą, kūrė netikėtumo, nuostabos punktyrais pažymėtą konceptualią erdvę. Danų choreografo Palle Granhøjaus kūrinyje dekonstrukcijos metodas netapo savitiksliu, o padėjo sukurti naują ir prasmingą meninę kokybę.

Julija Stankevičiūtė šokio spektaklyje „Eglė žalčių karalienė“

M. ALEKSOS NUOTR.

Ypač nudžiugino Martyno Rimeikio „Eglė žalčių karalienė“, sukurta Klaipėdos valstybiniame muzikiniame teatre, – ir kaip originalus, įtaigus choreografinis kūrinys, naujai ir prasmingai aktualizuojantis Eduardo Balsio muziką, ir kaip aktyvų jo kūrybos pagreitį liudijantis darbas. Gaila, kad klaidėdichiai neparodė šio spektaklio Vilniuje, kartu su opera „Klionė į Tilžę“ – būtų buvusi įdomi, kad ir nedidelė, Balsio teatrinės kūrybos panorama.

Labai maloni lapkričio žinia – Nacionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos Baletų skyriaus moksleivių sėkmė tarptautiniame jaunųjų baletų šokėjų konkurse „Youth America Grand Prix“, kuris šiais metais vyko Paryžiuje. Pirmą vietą ir klasikinio, ir šiuolaikinio šokio kategorijose užėmė dešimtos klasės mokinė Milda Luckutė (mokytoja Deimantė Karpušenkovienė), į geriausiųjų dvyliktuką pateko šeštokė Kotryna Vaišvilaitė (mokytoja Rūta Kudžmaitė-Daraškevičienė), į finalą – aštuntokė Elzė Sadauskaitė (mokytoja Jolanta Vymerytė).

Laura Šimkutė

Sunku kalbėti apie tai, kas įsiminė būtent teatriniam kontekste, nes pastaruoju metu vis dažniau pabėgu už jo – į užkulsius, į viešuosius ryšius, į kiną. Ir teatre tiek visko dar nepamatyta, nespėta, pražiūrėta. Bet reikia ką nors išskirti, ir tenka rinktis iš to, ką vis dėlto pavyko pamatyti. Už gerą muziką (tas subjektyvus skonis ir meilė liūdnume paskendusiam alternatyvaus roko skambesiu) aplodismentai Pauliaus Ignatavičiaus spektakliui „Imigranta non grata“. Ir ko ne koncertas?

Įsiminė Pauliaus Markevičiaus vaidmuo Aleksandro Špilevojaus spektaklyje „12 gramų į šiaurę“ (ačiū Rūtai Oginskaitei, kad kaip tik atsakinėjant į klausimą priminė!) – visiškas nokautas, tam tikras kartos būsenos manifestas, taip įtikinamai ir paveikiai ištransliuotas vieno aktoriaus. Sunku nesižavėti, net jei ir viskas spektaklio kontekste skęsta melancholijos-euforijos cheminiam rate, varomame *ratukais, miltukais, laipsniukais*.

Tekstai... Atrodo, kad jų ima daugėti ir jie įvairėja (bet čia gal tik mirażas, kai nebespėji visko taip greitai perskaityti). Vis gausėja

tekstų apie pačią kritiką. Šiemet išėjo net visas „Teatro žurnalas“ numeris, skirtas šiai temai. Štai tokie ir įsiminimai.

Ieva Tumanovičiūtė

Rudenį Jaunimo teatre parodytas Kristiano Smedso „Vyšnių sodas“, gal ir ne toks stiprus kaip prieš dešimtmetį, vis dėlto tapo įvykiu, kurio laukiau ir kurį prisimenu. Jis pažadino ilgesį teatro, kuriame galima sutikti bendraminčių ir kartu skaityti geras knygas. Ne mažiau svarbus Smedso pasisakymas apie teatrą, kaip meilės dovaną žiuroviui, per reikšmingą konferenciją „Eimuntas Nekrošius. Dabar“, kurioje įsimintinus pranešimus tarp užsienio teatrologų skaitė Ramunė Marcinkevičiūtė ir Rasa Vasinauskaitė. Pasak suomių režisieriaus, meilės menui buvo persmelkti geriausi Nekrošiaus kūriniai. Tai justai ir Smedso darbuose – jie paliečia itin asmeniškai. Aldona Bendoriūtė iki šiol atsakingai primena apie gėrio liūdesį spektaklyje „Liūdno dainos iš Europos širdies“ (2006). Meilė teatrui, kartu klausdamas, kas jis yra, išpažįsta ir Gintaro Varno „Sombas“ (NKDT). O teatrinės tiesos akimirka ištinka, kai sėdėdama ant baseino krašto atsiveria Jovitos Jankelaitytės veikėja.

Kadangi metų pabaigoje sukurti spektakliai dažnai pamirštami, dėl temperamentingos aktorių energijos ir režisūrinių kontrastų taip pat prisimenu Agniaus Jankevičiaus „Idiotą“ (LRDT, 2018). O įsimintiniausiųjų sąrašą norėčiau baigti Annos Smolar spektakliu „Sulėtintai“ (LNNT), keliančiu nepatogius klausimus apie meno ir menininko ribas šiandien besikeičiančių galios santykių akivaizdoje bei sugrąžinančiu prie tikrų, nemalonių patirčių, kurias norisi apeiti ir pamiršti, bet teatras to neleidžia.

Rasa Vasinauskaitė

1. Jau artėjant kalendorinių metų pabaigai – skandalas dėl įvykusio „Mūsiškių“ spektaklio Juozo Miltinio dramos teatre. Neprisimenu nieko panašaus: nors bandyta lyginti šį „reikalą“ su kitais teatro lauke vykusiiais meno ir tikrovės susipriešinimais, skandalo eskalavimas viešojoje erdvėje paliko karo, po kurio nėra nugalėtojų, įspūdį. Tiesa, nugalėtojų vis dėlto yra – tai režisierius Artūras Areima, kurio spektaklis, palyginti su ankstesniais darbais, sulaukė tiek

daug recenzijų, ir knygos „Mūsiškiai“ autorė Rūta Vanagaitė, nes „sugrįžo“ į teatrą ne tik kaip žiurovė, bet ir kaip sceninio personažo prototipas. Galima sakyti, kad trumpam laikui teatras iš meninės virto politine institucija, tačiau ten, kur politika, menui lieka mažiausiai vietos.

2. Ir teatro, ir gyvenimo, ir lietuviško charakterio bruožai „Vienos miško pasakose“ – per mažai analizuotame, tačiau sukrečiančiame atvirumu ir visos kūrybinės grupės meistriškumu režisierės Yanos Ross Jaunimo teatre statytame spektaklyje.

3. Be abejonės – Eimunto Nekrošiaus atminimui skirti renginiai, vykę Sankt Peterburge ir Vilniuje. Ir, žinoma, paskutinis režisieriaus spektaklis – Witoldo Gombrowicziaus „Tuoktuvės“, statytas Varšuvos nacionaliniame teatre. Spektaklis kaip netiesioginė, bet labai tiksli šiandienio (jauno) žmogaus, apakinto didybės ir valdžios, diagnozė.

4. Šie metai man bus paženklinti ne spektaklių kokybe, o jų nuskaičiuojama kiekybe, tarsi į visas esančias ir dar veikiančias teatrinės aikštes būtų išėjusi *visa* jaunoji / jaunoji scenos meno kūrėjų karta. Tiesa, palyginti su praktika, teorinė / kritinė spektaklių refleksija man pasirodė ir įdomesnė, ir svaresnė.

Dovilė Zavedskaitė

Įdomiausias šių metų teatro patirtis rankioju iš festivalių. „Naujojo Baltijos šokio“ spektaklis „Titanai“ (Euripides Laskaridis) iki pat gruodžio išliko vienu geriausių šiemet matytų teatro kūrinių. Vienu tokių, po kurių tampa šiek tiek liūdniau lietuviškame teatre. Ten pat išvydau ir Sabinos Scarlat „Uniformą“, kurią visus metus naudojau kaip idealų pavyzdį, kaip galima mane nukankinti: užtenka išpilti sceną smėliu, atsinešti vaikiškus kastuvėlius ir liepti žiūrėti, kol žmogus su kastuvėliu suformuos visus tris–šimtus-tūkstantį-ar-kiek-ten mažučių kauburėlių.

Klaipėdos festivalis „TheATRIUM“ gal labiausiai įsiminė pažintimis ir pojūčiais *kasryt keltu į Smiltynę kavos*, bet stipriai įstrigo ir vieną iš festivalio naktų skaityta geriausia iš šiais metais atrastų pjesių: „Blitz Theatre group“ kolektyviai parašyta „Late Night“. Joje telpa viskas – teksto muzika, žmogaus mažumas, globalus pasaulis, istorijos siaubas, žirafos ir sniegas.

Kauno festivalis „ConTempo“ išsiskyrė požiūriu į miesto erdves – visaverte programos dalimi tapo

jausmas *apkeliauti Kauną per 48 valandas* ir perskaityti kraštovaizdį iš naujo. Festivalio favoritas – ispanų „Kamčiatka“ – įsirašė į vidinių būsenų žodyną ir liko visam laikui kaip jausmas *nustebti pasaulyje, kuriame niekas nebestebina*.

Liūdniausia šiemet buvo rudenį, naujų meno vadovų kuruojamuose „Naujojo cirko savaitgalyje“ ir „Sirenose“. Nors pirmajame žadą valandėlei atėmė „Galapiat Cirque“ „Parazitai“, o antrajame – „Gob Squad“ „Sukūrimas / Paveikslai Dorianui“, bendras abiejų festivalių užsienio programų vaizdas glumino. Viskas rodėsi kažin kaip susitraukę, neinovatyvu, mažą. Lyg laukei šventės, o ji neatėjo.

Dailė

Kas įsiminė 2019-aisiais?

Atmintis nėra labai patikima, ji pilna užkaborių, klosčių, raukšlių ir randų, kur kas nors svarbaus būtinai pasimeta, o prisimenama, kai niekas nebeklausia ir nebeklauso. Tačiau nepaisant nieko, manėme, kad yra svarbu apžvelgti metus, aptarti, kas įsiminė, ko gaila, ką būtina paminėti, net jei ir nespėta aprašyti ir išanalizuoti, koks įvykių ir vardų audinys sugula istorijai. Labai dėkojame visiems atsisaukusiems, kūrusiems ir skaičiusiems.

Laima Laučkaitė

Kadangi leidausi į individualią ir nepopuliarią tyrimų kelionę po Pirmojo pasaulinio karo dailę bei jos apylinkes, mano fokuse neryškūs naujausi dailės procesai, aktualieji, svarbieji menininkai. Ne-kvestionuojamai įsimintiniausios Venecijos bienalės „Auksinio liūto“ nominantės. 2019 m. gerai nuteikė feministinio meno apraiškos (Laisvydės Šalčiūtės ir kt. parodos, albumas „Kiekgi galima laukti“), Laimos Kreivytytės aktyvizmas. Išskirtinės konceptualios MO muziejaus parodos, gimusios ant meno ir mokslo („Gyvūnas – žmogus – robotas“), meno ir socialinės, kasdienybės istorijos („Rūšių atsiradimas. 90-ųjų DNR“) paribių. Patiko atnaujinta Nacionalinės dailės galerijos ekspozicija, pašto meno paroda „Nebaigti reikalai“, „Turtle“ galerijos paroda „Romantizmas“. Man

NUKELTA Į 6 PSL.

Tomaz Schlegl, „Melanija Trump“ Slovėnijoje

„REUTERS“, B. ŽIVULOVIC NUOTR.

asmeniškai svarbi buvo Marianos Veriovkinos paroda Miunchene, jos vardo dailininkų simpoziumas Vyžuonėlių dvare. Kaip Vilniaus praeities gerbėja visada laukiu miesto temai skirtų parodų, jų surengė Vilniaus paveikslų galerija („Didžioji gatvė“, „Vilniaus dailė 1939–1956“), gaila, kad joms pritrūko kontekstualumo. Iš vilnietiškos meno knygų lentynos šiemet išskirčiau Rasos Antanavičiūtės „Meną ir politiką“. Labai vertinu kolegų iniciatyvas dėl Petro Cvirkos paminklo, statybų prie Šv. Jokūbo ir Pilypo bažnyčios, Sapiegų parko ir kt.: nors teigiamų poslinkių nedaug, svarbi meno-tyrininkų bendruomenės branda, stiprėjantis balsas, kurį turintieji galią anksčiau ar vėliau privalės išgirsti.

Lijana Šatavičiūtė

Po pernykščių grandiozinių valstybės atkūrimo 100-mečiui skirtų parodų atrodė, kad šiais metais nebus ko žiūrėti. Vis dėlto buvo. Didžiausią įspūdį paliko MO muziejaus paroda „Gyvūnas – žmogus – robotas“ (kuratorės – Erika Grigoravičienė ir Ugnė Paberžytė). Daug kuo – intriguojančia tema, autorių atranka, patrauklia forma, katalogu, galimybė kitu kampu pažvelgti į kelių dešimtmečių dailės palikimą.

Matytos parodos tarsi fragmentai dėliojasi atmintyje. Paprastai stengiuosi apžiūrėti taikomosios dailės ir dizaino parodas. Jų šiais metais (kaip ir visada) buvo visokių – asmeninių ir grupinių, tradicinių ir tarpdalykinių, gerų ir vidutiniškų. Taikomosios dailės ir dizaino muziejuje pristatyta po pasaulį keliaujanti Islandijos, Grenlandijos ir Farerų salų mados dizaino paroda „Orų dienoraščiai“ traukė ne tik efektinga ekspozicija, bet ir bandymu atskleisti šiaurietišką tapatybę netiesiogiai, naujomis poetinėmis interpretacijomis. Prie įsimintinesnių priskirčiau ir panevėžiečių dueto – keramiko Egidijaus Radvensko ir fotografo Evaldo Ivanausko – parodą „Laiko asimetrija“ Šv. Jono gatvės medalių galerijoje Vilniuje. Minties švara, prasminga erdvės (fotografija) ir daikto (keramika), jų tvarumo ir laikinumo derme. Retas atvejis, kai skirtingos asmenybės ekspozicijoje tarsi suauga, papildydamos viena kitą. Buvo ir daugiau mažų džiaugsmų. Stereotipų laužymu išsiskyrė tarptautinė gintaro juvelyrikos paroda „Amber room“ Klaipėdoje, Mažosios Lietuvos istorijos muziejuje. Panevėžyje atgaivintos tarptautinių keramikos simpoziumų tradicijos, po trejų metų pertraukos surengtas XXII simpoziumas.

Rita Mikučionytė

Mano dėmesio centre – jaunųjų menininkų kūryba. 2019 m. įsiminė Adomas Danusevičius („Purvas ir gėlės“, galerija „Vartai“), Marija Olšauskaitė („Mūsų vardu“, ŠMC), Dominykas Sidorovas

(„Metonimija“, galerija „Vartai“), Marija Šnipaitė („Snūdas“, galerija „Artifex“), Gabrielė Vetkinaitė ir Nancie Naive (parodoje „Ne dėl to, kad kas prašė“, ŠMC). Seku, ką rašo ir kokias parodas kuruoja Kazimieras Brazdžiūnas ir Vita Opolskytė.

Paulina Pukytė

Šiemet ši anketa gal šiek tiek ir beprasmė, nes visiems juk ir be jos aišku, kad Lietuvos paviljonas Venecijos bienalėje (Barzdžiukaitė, Grainytė, Lapelytė) ir jo sėkmė buvo geriausia, kas galėjo būti.

O kas per metus užkrito už sofos? Žodis: „virusinis“ tapo „viralinis“ – Lietuvoje yra maisto kultas.

Kitas žodis: „barokas“ netapo keiksmazodžiu – nors mandagumo kulto ir nėra.

Senas stilius: baroko rūmai atsilaukė prieš „baroko“ krūmus.

Nauja tradicija: „sovietinės sistemos rašymo tradicijos“ priskyrimas

nepakenčiami čia pastatyti kryžiai mūsų partizanams“. Pasirodė, kad tai – 2017 m. Kauno bienalės „anti-paminklinė akcijoje“ „dalyvavęs“ menininkas Total Nicht (kas visiškai reiškia maždaug „visiškas niekas“, o iš tiesų buvo visiškai nacionalistų išgalvotas *feikas*).

Viešojo erdvė: „viraliniu“ tapęs Melanijos Trump paminklas Slovėnijoje, viešojoje erdvėje (miškelyje prie ežero) išdrožtas pjūklų iš nudžiūvusio medžio kamieno, nudažytas žydrai ir sutiktas „įvairiai“.

O kas dabar, po trijų auksinių liūčių, išdrįstų įžengti į kitą Venecijos bienalę? Manau, kad tai galėtų padaryti nepriklausoma, pasaulyje nežinoma, fantastiška menininkė Jurga Šarapova – visiškai kitokia nei viskas kitkas jos paroda „Apšaukėlis“ VDA „Krematoriume“ man buvo ryškiausias metų įvykis Lietuvoje.

„Saulė ir jūra (Marina)“ fragmentas

M. KRIKŠTOPAITYTĖS NUOTR.

(arba ne) rašytojams pagal jų gimimo datą.

Sena disciplina: Gailestingą Jėzaus paveikslą patyrimo „šlovinimo maldoje ir smilkalų apsuptyje“ priskyrimas tarpdisciplininiam menui („Kultūros nakties“ buklele).

Naujas terminas: „kultūros išraiškų“ apibrėžimas Kultūros ministerijos prezentacijoje: „Tai – malonumo ir informacijos šaltinis“, „Tai – pramoga ir pasilinksminimas“. Kitas naujas terminas: „popkultūros“ apibrėžimas Kultūros ministerijos prezentacijoje: „gyvenimo stilius ir gyvenimo būdas (Kalėdos, kitos šventės, jaunimo subkultūros ir pan.) ir kasdienės kultūrinės veiklos (pvz., slampinėjimas po Kauną)“.

Asmenybė: mitinge dėl memorialinės lentos Jonui Noreikai grąžinimo buvo įvardintas ir demaskuotas „desantininkas prieš mūsų valstybę iš Vakarų, o gal ir iš Rusijos, nes dabar madinga iš ten per Vakarus įvažiuot“, kuriam „buvo šlykštūs,

Laima Kreivytė

2019-ieji neabejotinai yra „Saulės ir jūros“ metai – ne tik dėl laimėto „Aukšinio liūto“ Venecijoje, bet ir dėl globalaus rezonanso, kuris tebevilnija iki šiol. Savaip simboliška, kad prieš 50 metų pirmą kartą žengtas žingsnis ant Mėnulio paviršiaus, bet svarbiausias vaizdinys tapo iš kosmoso pamatyta patekanti Žemė. Kartu su Rugile Barzdžiukaitė, Vaiva Grainyte ir Lina Lapelyte mes vėl žvelgiame iš viršaus į savo planetą ir klausomės pasaulio pabaigos sirenų balsų.

Šiais metais persitvarkė ne tik MoMA, bet ir nuolatinė NDG ekspozicija. Kadangi teko garbė kartu su Agne Narušyte, Lolita

Jablonskiene ir Jolanta Marčišauskyte-Jurašiene dvejus metus kartu diskutuoti ir kurti, tai negaliu jos nei girti, nei peikti. Bet pokyčiai įvyko, ir tai svarbu. Galiu tik pasidžiaugti įkvėpiančia darbo su architektais Ona Lozuraityte ir Petru Išora patirtimi.

Neišmatuojama jokiais vienetais yra Jono Meko netektis. Kaip rašė Brodskis savo esė „Fondamenta degli Incurabili“, ašara susidaro didesnį atimant iš mažesnio – grožį iš žmogaus. Meko atveju galvočiau ne apie grožį, o apie begalinį laisvės pojūtį, drąsą daryti tai, kas tau rūpi, negalvojant apie meno lauko riboženklus ir juos skalaujančius dėmesio potvynius ir atoslūgius. Jaučiu, kad iš mūsų (ne tik Lietuvos) kultūros atskilo didesnė planeta, nei liko. Įsiminė „Ruperte“ surengta Meko paroda ir poezijos skaitymai.

Violeta Bubelytė šiemet nustebino visus. Jos viso gyvenimo

išsamios ir analitiškos parodos truktų ilgiau.

Kitos šiemet meno lauke žavėjusios asmenybės – Giedrė Jankevičiūtė, Emilija Škarnulytė, Juozas Laivys, Andrius Erminas, Irena Giedraitienė, Aurelija Maknytė, Paulina Pukytė, Laisvydė Šalčiūtė, Jurga Barilaitė, Dileta Deikė. Visoms suminėti neužtektų laikraščio.

Knygų pasirodė tikrai daug. Išskirčiau Rasos Antanavičiūtės „Menas ir politika Vilniaus viešosiose erdvėse“, parengtą jos disertacijos pagrindu. Labai išblaivina patriotinio patoso pripūstas smegenis. Nes amžiams statyti paminklai neišbūna nė šimtmečio, o kartais juos tiesiog nuneša potvynis.

Su tuo susijęs ir tebevykstantis piliečių vs nekilnojamojo turto karas viešosiose erdvėse. Dabar tai svarbiausia kova. Ne koks paminklas stovės ar nestovės, o ar į piliečių nuomonę bus atsižvelgiama priimant sprendimus dėl viešosios erdvės. Nes jei dabar numosim ranka, atsidursim ant ledo – trinkelėmis grįsto. Aplink spindės naujų pastatų langai, kuriems saulės neužstos jokie „nereikalingi“ medžiai. Todėl vienas svarbiausių metų įvykių – atgimstanti protesto kultūra. Kas, jei ne mes?

Kinas

Šiemet prašėme atsakyti į du klausimus: 1. Kokie šiemet matyti 5–10 filmų (serialų) įsiminė labiausiai? 2. Šiais metais įvyko daug lietuviškų premjerų. Ar atrodo, kad kokybė veikia kokybę, ar dar reikės palaukti?

Narius Kairys

„What a fucked-up world“ (koks sumautas pasaulis), – gana tikėta ištara baigiasi Jimo Jarmuscho „Mirusieji nemiršta“ („The Dead Don't Die“, 2019). Filmą apie iškrypusių Žemės ašį žiūrėjau Saratogos Springso, santykinai nedidelio bei karikatūriškai turtingo (Viktorijos laikus menančių namų kiemuose stovi paaukuotos žirgų statulos, simetriškai susodinti gėlynai, fontanai dieną naktį purškia vandens čirukšlę) Niujorko valstijos miestelio, kino teatre. Jarmuscho kinematografinė alegorija apie zombiais žmones verčiantį vartotojiškumą, akivaizdu, ne pati sėkmingiausia – silpna dramaturgija, nejuokingas humoras, tiesmukas simbolizmas etc. – ir, matyt, keista, kad permątydamas 2019-uosius pirmiausia pagalvojau apie šį filmą. Kita vertus, gal daugiau ir nėra ką prisiminti? Žinoma, hiperbolizuojau. Be vargo nurodyčiau stipriausią šiais metais matytą filmą – tai Khaliko Allaho „Juodoji motina“ („Black Mother“, 2019), bet su juo susijusi atskira istorija. Apskritai metai pasitaikė kaip niekad skurdūs – nė vienas filmas, išskyrus minėtą, tiek nenustebino, kad vėliau norėtusi mintimis

prie jo grįžti (laimė, visą laiką yra galimybė atsigręžti į tolimą ar netolimą kino praeitį). Tarytum visiems būtų pritrūkę vienos kokios detalės iki pilno vaizdo.

Antai debiutinis ir Kanų Didįjį prizą laimėjęs Mati Diop „Atlantės“ („Atlantique“, 2019) apie bandžiusį plaukti iš Senegalo į Ispaniją laimės ieškoti ir nuskendus laivui šmėkla pas mylimąją grįžusį vaikina prasideda įspūdinga gaida, kuri su kiekviena minute vis slopsta, kol suvis nutyla per paskutinį protagonistės monologą. Netgi šiek tiek gaila, nes filmo idėja ne tik įdomi, bet ir labai reikalinga. Idėja, kurią kine retai kada pavyksta įgyvendinti paveikiai ir originaliai. Po Gianfranco Rosi filmo „Liesposnanti jūra“ („Fuocoammare“, 2016) ir Philipo Scheffnerio „Havarie“ (2016) maniau, kad pasakyti, parodyti pabėgėlių, nelegalių imigrantų tema kažką naujo, nekartojančią įprastų reprezentacinių schemų, beveik neįmanoma. Vis dėlto klydau. Hassano Fazilio „Vidurnakčio keliautojas“ („Midnight Traveler“, 2019) ar Miko Reverezos „Nulinis duomenų planas“ („No Data Plan“, 2019) – netobulo kino estetika grįšti filmai, kuriuose jų autoriai – pirmasis su šeima iš Afganistano bėga nuo talibų į Europą, antrasis, 20 metų JAV gyvenęs nelegaliai, traukiniu keliauja per visą šalį – jautriai reflektuoja kino prigimtį ir savo pačių padėtį pakeliui į...

Į šviesią ateitį, reikia manyti? Kaip ir Lietuvoje kurtas kinas. Banga, regis, artimiausiu metu nenuslūgs.

Neringa Kažukauskaitė

1. Atsakinėjant į kalėdinę anketą pasiekė žinia, kad mus paliko Anna Karina. Tai labiausiai sukrėtęs ir įsiminėš šių metų kino įvykis. Neišmatuojamo liūdnumo žinia. Karina – prancūzų Naujosios bangos veidas, aktorė, vaidinusi svarbiausiuose Jeano-Luco Godard'o ankstyvuosiuose filmuose „Mažasis kareivis“, „Moteris yra moteris“, „Gyventi savo gyvenimą“, „Pamišęs Pjero“, „Atsiskyrėlių gauja“ ir kt. Ji filmavosi ir kitų garsių režisierių G. Cukoro, L. Visconti, R.W. Fassbinderio, J. Rivettėo, B. Jacquot juostose, tačiau aktorės vardas vis tiek liko neatsiejamas nuo jos buvusio vyro Godard'o kino įvaizdžio. „Šiandien prancūzų kinas tapo našlaičiu, neteko vienos iš savo legendų“, – sureagavo socialiniuose tinkluose Franckas Riesteras, Prancūzijos kultūros ministras. Annos Karinos akys, žvelgiančios iš ekrano tiesiai į mūsų širdis, jos ašarų sklindinas žvilgsnis – tai kažkas, kas iškyla virš laiko, kažkas, kas ir yra kino esmė, nei nusakoma, nei kaip kitaip perteikiama, o tik patiriama, žvelgiant į tokius kadrus.

O iš šiomet matytų filmų labiausiai įsiminė:

„Lara“ (rež. Jan Ole Gerster, Vokietija, 2019), rodytas „Scanoramos“ programoje. Nuostabus vokiečių aktorės Corinnos Harfouch vaidmuo,

seniai toks ekrane matytas, primenantis didžiuosius moterų portretus kine. Jos žvilgsnio niuansai, kiekvienas veido raumens krustelėjimas perteikia stiprius išgyvenimus ir dramatišką herojės likimą. Kai aplink visi taip nori greitų ir lengvai pasiekiamų rezultatų, „Laros“ ištarmė labai sunkiai priimama – filmas apie tai, kokia buvimo mene ir pasiektų viršukalnių kaina, kas padeda jas pasiekti, kaip tai veikia artimiausių žmonių likimus.

„Džokeris“ (rež. Todd Phillips, 2019, JAV) – niūrias diagnozes ir liūdnas prognozes pasauliui ir mūsų visuomenei siunčiantis filmas, bet kartu bandantis suvokti, kodėl šiuolaikinė visuomenė taip sunkiai serga. Genialus Joaquino Phoenixo vaidmuo.

„Žmogus, kuris visus nustebino“ (rež. Natalija Merkulova, Aleksej Čiupov, Rusija, 2018) – teigiantis meilę, tikėjimo galią, net sugebančią apginti nuo negalios, apgauti lemtį. Drąsus Jevgenijaus Cyganovo vaidmuo.

Bo Widerbergo retrospektyva „Scanoramoje“. Naujojo švedų kino pradininku ir ryškiausia figūra vadinamo režisieriaus, rašytojo B.Widerbergo (1930–1997) filmai: „Meilė 65“, „Varnų kvartalas“ ir kt. pasirodė nepasėję, svarbūs, įdomūs ir šiandien.

Pero Lindbergo „Birželio naktis“ (1940), rodyta „Pirmoje bangoje“, paskutinis švediškas didžiosios Ingrid Bergman filmas, prieš išvykstant į Holivudą. Tai jos sėkmė, galbūt didžiausia iš visų, kurią ji patyrė švedų kine. Neįtikėtai stiprus, sodrus, techniškai nepriekaištingas ir intuicija sekantis vaidmuo.

2. Stipriai padidėjusi lietuviškų filmų kiekybė, manau, veikia ir kokybę. Gal tik ne taip stipriai ir sparčiai, kaip gal norėtusi, bet neabejotinai. Be to, filmų gausa pakeitė požiūrį, kad kiekvienas lietuviškas filmas turi būti vis geresnis. Lūkesčiai, keliama kiekvienai retai lietuviškai premjerai, buvo neįveikiami ir nerealūs. Filmas turėjo patikti visiems. Dabar isteriškos intonacijos aprimusios, filmų įvairovė leidžia ramiau ir solidžiau aptarti pasirodžiusias premjeras. O tai taip pat labai svarbu bandant suvokti, koks yra ir kur eina Lietuvos kinas.

Gediminas Kukta

1. Alberto Serra „Laisvė“ („Liberté“) – dėl praskleisto gobeleno į XVIII a. filosofinę mintį, dėl tapybiškumo ir ekstaziškų kūnų, dėl radikalumo ir režisieriaus laisvės nesitaikstyti su jokiais kino taisyklėmis.

2. Vokiečių dokumentinio kino meistro Thomo Heise's „Gimtinė yra erdvė laike“ („Heimat ist ein Raum aus Zeit“) – dėl *lanzmaniško* užmojo naudojant tik fotografijas, dokumentus, dienoraščius, laiškus, esė ištraukas, nespaltvotus peizažus ir savo balsą už kadro pusketvirtos valandos pasakoti sudėtingą savo šeimos ir visos šalies istoriją nuo Pirmojo pasaulinio karo iki gyvenimo komunistinėje Rytų Vokietijoje.

3. Quentino Tarantino „Vieną kartą Holivude“ („Once Upon a Time... in Hollywood“) – dėl neblėstančios meilės kinui.

4. Aistės Žegulytės „Animus animalis (istorija apie žmones, žvėris ir daiktus)“ – dėl erdvės mąstyti ir reto lietuvių kine režisierės pasitikėjimo, kad žiūrovas kino salėje būtent tą ir darys.

5. Oliverio Laxe'o „Ugnis ateis“ („O que arde“) – dėl troškos atmosferos, Galicijos kalvų ir nepamiršamo aktorės Benedictos Sánchez vaidio.

Rasa Paukštytė

„Man nesvarbu, jei į istoriją įeisi kaip barbarai“, rež. Radu Jude, – ne tik aktualus, bet ir išradingas, ne tik energingas, bet ir protingas.

„Vieną kartą Holivude“, rež. Quentin Tarantino, – tai meilė, be komentarų.

„Animus animalis (istorija apie žmones, žvėris ir daiktus)“, rež. Aistė Žegulytė, – pasirodo, talentingiems žmonėms visais laikais įkandama nekonjunktūriška filosofinė esė; be išankstinių nuostatų, su potekstėmis, ironija.

„Begalinis futbolas“, rež. Cornelius Porumboiu, – šventas kasdienybės absurdas.

„Agnė apie Vardą“, rež. Agnès Varda, – tai paprastas pasakojimas apie kūrybą kaip kvėpavimą ir didžiausią gyvenimo malonumą, kūrybą kaip teisę klysti, mąstymo „įrankį“.

Tai, kad šįmet labai daug filmų, yra ir įvairiausių sutapimų, ir padidėjusių kino rėmimo galimybių rezultatas. Tik į naudą kinui, nes matome kuriančius įvairių kartų režisierius ir režisieres, daug skirtingų pasisakymų pačiomis įvairiausiomis temomis. Peizažas, mažų mažiausia, nemonotoniškas ir net nesėkmės įdomios, ką jau kalbėti apie sėkmes. Pilna gerų aktorių vaidmenų (o tai dažniausiai komplimentas visų pirma režisieriui / -iui). Net du neplakatiški filmai pokario tema „Purpurinis rūkas“ (rež. Raimundas Banionis) ir „Sutemose“ (rež. Šarūnas Bartas), mažą to, „Sutemose“ atsiranda ir naujiena šios temos naratyve – bene pagrindiniam personažui, vidutiniam lietuviui Pliaugai pavyksta išsiveržti iš užburto rato „ir su savais, ir su svetimais“, jis apsisprendžia likti su savais (apie tai sovietinių cenzorių paunksmėje Vaitkus su Indriūnu iš „Niekas nenorėjo mirti“ ir „Laiptų į dangų“ galėjo nebent sapnuoti, žinoma, už kadro). Lietuvoje netikėtai daugėja gero istorinio kino, ir originaliausių darbų neabejingi savam kinui žiūrovai vertins netrukus („Nova Lituania“, rež. Karolis Kaupinis, „Izaokas“, rež. Jurgis Matulevičius). Nuobodų nebus.

Piktos kino kritikės (Santa Lingevičiūtė, Ilona Vitkauskaitė)

„Zombi vaikas“ („Zombi Child“, rež. Bertrand Bonello). Šįkart režisierius prabyla apie kolonializmo paliktas žaizdas; atveria istorinius, mitologinius ir religinius – vudu – kodus... Bonello įdomu žiūrėti ne

tik dėl vizualinės kalbos, bet ir dėl to, kad jis nesiūlo žiūrovui lengvo pasivaikščiojimo – po jo filmų norisi viskuo domėtis plačiau.

„Skausmas ir šlovė“ („Dolor y Gloria“, rež. Pedro Almodóvar). Dėl nuostabaus Antonio Banderaso, suvaidinusio trapų pagyvenusį režisierių Salvadorą, kankinamą nugaros skausmų, vienvėdės, depresijos ir kitų žmogiškų bėdų, su metais tik labiau išryškėjančių. Salvadoras negali gyventi nekurdamas kino, kuriame siejami padriki praeities ir dabarties epizodai. Jie paverčiami menu, tampančiu režisieriaus gyvenimo stimuliu.

Viename interviu Pedro Almodóvaras sakė, kad kinas – tai magija. Regis, taip kiną supranta ir Quentinas Tarantino, kurio filmas „Vieną kartą Holivude“ („Once Upon a Time... in Hollywood“) – tai nostalgikas meilės laiškas klasikiniam

„Vieną kartą Holivude“

Holivudui ir amerikietiška pokultūrai apskritai. Gedėdamas į praeitį žengiančio Holivudo aukso amžiaus, 1969-uosius Tarantino rodo kaip kaitos metus, kai viena epocha keičia kitą, „nurašomi“ tokie kieti vyrukai kaip Rikas Daltonas (Leonardo DiCaprio) bei jo dubleris Klifas Butas (Brad Pitt), o gatvėmis blaškosi sektantai žudikai. Per savo pagrindinius herojus Tarantino gana sąmoningai išreiškia savo baimę dėl kino ateities...

„Jautis“ („Byk“, rež. Boris Akopov). Tai išties energingas debiutas, besigręžiantis į praėjusio amžiaus laukinio 10-ojo dešimtmečio „romantiką“ ir, žinoma, Aleksejaus Balabanovo „Brolį“.

„Atlantės“ („Atlantique“, rež. Mati Diop). Dar vienas daug žadantis debiutas. Režisierė filme ištis subtiliai derina socialinį komentarą ir poeziją, nuolat „apvildama“ žiūrovų lūkesčius. Iš pradžių gali atrodyti, kad filmas – daug kartų matyta socialinė drama apie sunkias gyvenimo sąlygas, konservatyvių Afrikos visuomenių ydas, bandanti pravirkdyti konformistinius Vakarus. Tačiau galiausiai viskas išvirsta į mistinį filmą apie dvasias, ieškančias meilės ir keršto.

„Ištraukti peiliai“ („Knives Out“, rež. Rian Johnson). Tai filmas,

leidžiantis tamsioje kino salėje tiesiog pasislėpti kėdėje ir juo mėgautis, kaip mėgaujasi garsieji filmo aktoriai su Danieliu Craigu priešaky. Gal ir senamadiškai skamba, bet gyvenant amžiuje, kai vieni kitus tik edukuoja, norisi paprasto ir gryno kino, neverčiančio išėjus po peržiūros apsimesti, kad labiau subrendome moraliai. Filmas nebent privers spėlioti, kas gi iš tiesų yra tikrasis žudikas...

„Ad Astra“ (rež. James Gray). Filmą galima pavadinti dar viena egzistencine, net froidistine kosmine odiseja. Regis, ištarmė paprastesnė nei paprasta. Tačiau Brado Pitto stambus veido planas, nemaskuojamos raukšlės, raumenų trūkčiojimai ir tikros ašaros verčia manyti, kad aktorius ne tik kine, bet ir tikrovėje išgyvena egzistencinę krizę.

„Gimtinė“ (rež. Tomas Vengris). Jau vien dėl to, kad režisierius

nebandė šokti aukščiau bambos, dėl brandžiai sukurtų pagrindinių herojų charakterių. Severija Janušauskaitė lietuviškame kine dar nebuvo taip profesionaliai „išnaudota“. Ir todėl, kad filmo premjera nebuvo iš eksploatuota su šiais laikais būdinga pompastika bei skandalo prieskoniu. „Sutemose“ (rež. Šarūnas Bartas). Nes režisierius neužsiima nei konjunktūra, nei populizmu. Veikiau primena savo paties filmo herojus – daugiasluoksnius žmones, gyvenančius nepavydėtinais laikais. O ir šiaip – kada tie laikai buvo pavydėtini?..

Trys istorijos („Tri istorii“, rež. Kira Muratova, 1997). Kasmet iš naujo arba pirmą kartą verta pažiūrėti bent vieną filmą, jau vadinamą klasika. Kai darosi bloga nuo aplinkos ir norisi nuo jos slėptis, geriau jau žiūrėti užkietėjusios mizantropės filmą ir nusiraminti, kad toks esi ne vienas šiame šauniame naujame pasaulyje, kurį valdo tviteriai, instagramai ir feisbukai.

„Romanas Polanskis: ieškomas ir trokšamas“ („Roman Polanski: Wanted and Desired“, rež. Marina Zenovich, 2008). Tai vienas kompleksiausių pastaruoju metu

matytų dokumentinių filmų, kuriame moralinis verdiktas paliekamas patiems žiūrovams.

Živilė Pipinytė

1. Šiomet nepavyko pasižiūrėti daugelio naujų filmų, apie kuriuos kalba visi. Pirmasis šiais metais pamatytas – Lietuvos ekranų taip ir nepasiekęs Alfonso Cuarono „Roma“ (2018). Tai neabejotinai geras filmas, stilingas ir gražus, bet man jis pasirodė tik tobula 7-ojo dešimtmečio kino imitacija, žadinanti tos epochos didžiųjų, pirmiausia Michelangelo Antonioni, kino ilgesį. Tokių imitacijų šių dienų kine vis daugiau, todėl toks svarbus tampa tikrasis autorius, kalbantis savo kalba. Toks lieka Pedro Almodóvaras. Jo „Skaumas ir šlovė“ – ir asmeniškias, ir universalus. Autorius, kaskart sugeban-tis nustebinti, – Quentin Tarantino. Jo „Vieną kartą Holivude“ – vienas šviesiausių ir netikėčiausių šių metų filmų. Tikras autorius visada ir maištininkas. Toks buvo Andrzejus Żuławski. Po režisieriaus mirties pagal jo scenarijų sūnaus Xawery sukurtas ir Gdynės kino festivalyje pamatytas filmas „Paukščių kalba“ (2019) – aistringas kvietimas nepri-imti supaprastintos ir intelektualiai neigalios dabarties. Jia Zhangke „Balčiausi yra pelenai“ dar kartą su-žavėjo kinų režisieriaus mokėjimu susieti konkrečią „mažų žmonių“ ir jų likimus permalančią istoriją.

Tačiau jei reikėtų išrinkti šiomet pamatytus svarbiausius, tai būtų du rumunų filmai – ambicingos inte-lektualės pastangas rekonstruoti Holokausto tragediją rodantis Radu Jude „Man nesvarbu, jei į istoriją įeisime kaip barbarai“ (2018) ir skausmingą totalitarinės valdžios absurda atskleidžiantį Luciano Pintilie „Rekonstrukcija“ (1968). Abiejų filmų išeities taškas – rekonstrukcija, tampanti liūdna tikrove. Jude’s herojė nori Bukarešto aikštėje atkurti vieną Holokausto epizodą. „Rekonstrukcijoje“ du studentai turi suvaidinti muštynes, po kurių pateko į kalėjimą. Juos educa-ciniais tikslais filmuoja policininkai. Abiejuose filmuose atkuriamas įvykis tampa reginiu ir kartu taiklia visuomenės metafora.

2. Kažką panašaus norėjo pasakyti, bet pristigo įžvalgų Sergejus Loznica lietuviškame (kurtame kartu su olandais) filme „Valstybinės laidotuvės“. Jis sukūrė vis dar aktualų (ypač lietuviškų valstybinių laidotuvių kontekste) ir įtaigų *homo sovieticus* portretą. Pastebėjau, kad ne tik sovietinis, bet ir vyresnis žmogus, ypač jaunų lietuvių filmuose, visada yra karikatūriškas. Tad apie gilesnį nesenos istorijos suvokimą lieka tik svajoti.

Šiomet mačiau per 20 lietuviškų pilnametražių filmų premjerų ir beveik po kiekvienos galėjau konstatuoti, kad lietuvių kino Achilo kulnas tebėra dramaturgija. Regis, ji sukludė svarbiems Šarūno Barto („Sutemose“) ir Raimundo Banionio („Purpurinis rūkas“) filmams

„Gimtinė yra erdvė laike“

tapti nacionalinio kino įvykiais. Iš debiutantų filmų sužavėjo (kiekvienas savaip) Aistės Žegulytės „Animus Animalis (istorija apie žmones, žvėris ir daiktus)“ – intelektualiu montažu, originalumu bei drąsa kurti autorių dokumentinį kiną, o subtilia, intymia intonacija bei puikiu Severijos Janušauskaitės vaidmeniu – Tomo Vengrio „Gimtinė“. Kartais įsimena ir nesėkmės: gaila, kad Vy-gantui Bachmackij filme „Vestuvės“ nepavyko ironiškai pasityčioti iš lietuviško mentaliteto, kurį formuoja ir populiarioji kultūra, ir komercinėmis vadinamos lietuviškos komedijos, nors intencijų buvo.

Nežinau, ar lietuvių kinas tampa kokybiškesnis, bet įvairesnis – tikrai.

Aistė Račaitytė

„Nuo Maskvos iki Petušų: kelionė su Benediktu Jerofejevu“ („From Moscow to Pietushki: A Journey with Benedict Yerofeyev“, rež. Pawel Pawlikowski, 1990) „Mano akys“ („Chained“, rež. Yaron Shani, 2019) „Gimtinė yra erdvė laike“ („Heimat ist ein Raum aus Zeit“, rež. Thomas Heise, 2019) „Martinas Idenas“ („Martin Eden“, rež. Pietro Marcello, 2019 m.) „Raudoni laukai“ („Red Fields“, rež. Keren Yedaya, 2019)

„Sinonimai“ („Synonyms“, rež. Nadav Lapid, 2019) „Nematomas Euridichės Guzmao gyvenimas“ („The Invisible Life of Euridice Gusmao“, rež. Karim Aïnouz, 2019)

„Baltu ant balto“ („White on White“, rež. Théo Court, 2019) „Vedybų istorija“ („Marriage Story“, rež. Noah Baumbach, 2019) „Aš kaltinu“ („An Officer and a Spy“, rež. Roman Polanski, 2019)

Manau, kad šiuo etapu labiausiai džiaugtis ir kalbėti reikia ne apie lietuvių kino kiekybę ar kokybę, o apie įvairovę, kurią dar visai nesenai būtų buvę sunku įsivaizduoti. Ir džiugiausia tai, kad ji ne tik festivaliuose, bet ir kino teatrų repertuare. Manau, ne vienam žiūrovui keletas

pastarųjų metų sužadino smalsumą ir tam tikra prasme reabilitavo Lietuvos kino įvaizdį (žinoma, kalbu ne apie fenomenalų komercinio ir patriotinio kino bumą). Ypač džiugina, kad debiutuojantys tos pačios kartos režisieriai tokie skirtingi ir, rodos, tvirtai įsitikinę savo temų ir stiliaus pasirinkimu. Šiomet mačiau ne vieną naują ir savitai svarbų filmą.

Vladas Rožėnas

1. Lee Chang-dongo „Degantis“. Jaučiu silpnų detektyvams ir trileriams, tačiau retai kada lieku jais patenkintas. Daugelis, mano galva, nesupranta, kaip palikti žiūrovą alkaną, kad jis vis norėtų spėlioti, bet ne tiek, kad atsakymas būtų visiškai bet koks ir ilgainiui tiesiog taptų nebeįdomu apie jį galvoti. „Degantis“ tarsi palenda po oda – žiūrėjau dukart per keletą dienų ir narpiojau dvi savaites, prisimindamas kiekvieną detalę. Tokio filmo-paslapties nemačiau jau labai seniai. Vienas mano dešimtmečio favoritų.

2. Mariano Llinás „La Flor“. Tai 13 valandų provokacija, ant kurios užkibau. Koks malonumas tiek laiko praleisti su šešiomis istorijomis, kurių keturios neturi pabaigos, viena – tik pabaigą, o vienos ir pradžia, ir pabaiga jau matytos (tai ne mano interpretacija – filmas prasideda režisieriaus pripažinimu, kad ko jau ko, o pabaigų stigs)? Toks, kaip eiti negalvojant apie tikslą. Kol susigyveni su mintimi – užtrunka, bet verta.

3. Joannos Hogg „Suvenyras“. Nes išdrįso parodyti gyvenimą be intrigos, be antagonisto, be supaprastinimų. Ir su esminiais konfliktais, kurių kova neišsprendžia.

4. Terrence’o Malicko „Paslėptas gyvenimas“. Eseistika man ne prie širdies, tačiau šikart režisierius tarsi grįžo į jaunystę ir liovėsi kalbėti apie viską ir apie nieką – atsuko į konkretų vertybinį konfliktą. Ir sumontavo filmą taip, tarsi jame nebūtų jokio laiko matmens. Visai neblogai.

5. Albertas Serra. Turėjau laimės pamatyti saują jo filmų ir jį

patį gyvai. „Negaliu jums pasakyti, šėdevras tai ar ne, nors manau, kad šėdevras. Bet galiu garantuoti, kad manęs po šio vakaro tikrai nepamiršite“, – sakė režisierius prieš „Laisvės“ seansą, nors tai tinka visiems jo filmams. Apie laiką tausti kine šiandien mėgsta daugelis, o šis katalonas ima ir iškelia jį taip, kad neturėtum kaip pabėgti.

Manau, kad lietuvių kine padaugėjo visko – kebabų ir plačių iškirpčių, bet, rodos, padaugėjo ir festivalinio eksporto. Rugilės Barzdžiukaitės „Rūgštus miškas“, Aistės Žegulytės „Animus Animalis (istorija apie žmones, žvėris ir daiktus)“, Karolio Kaupinio „Nova Lituania“, Audriaus Mickevičiaus ir Nerijaus Milerio „Pavyzdingas elgesys“, Marijos Kavtaradzės „Išgyventi vasarą“ puikiai keliavo, ir ne be reikalo, – tai labai kokybiški filmai. Didesnės kiekybės ir tikėtis būtų keista. Aišku, per dvi savaites kur nors sodybėlėje sukaltos komedijos apie tai, kokie mes kaimiečiai, niekur greitu metu nedings, tačiau iš to, tikiuosi, išaugama. Tik ne per keletą metų.

Mantė Valiūnaitė

1. „Vitalina Varela“ (rež. Pedro Costa) 2. „Bangos“ („Waves“, rež. Trey Edward Shults) 3. „Ugnis ateis“ („O que arde“, rež. Oliver Laxe) 4. „AIDOL“ (rež. Lawrence Lek) 5. „Atlantės“ („Atlantics“, rež. Mati Diop) 6. „Sinonimai“ („Synonyms“, rež. Nadav Lapid) 7. Režisieriaus Yaron Shani „Meilės trilogija“ – I dalis „Nuogumas“ („Stripped“), II dalis „Mano akys“ („Chained“) ir III dalis „Atgimimas“ („Reborn“)

2. Labai įdomūs lietuviško kino metai. Džiugino debiutuojančių režisierių filmai – ypač dokumentiniai Aistės Žegulytės „Animus Animalis (istorija apie žmones, žvėris ir daiktus)“ ir Rugilės Barzdžiukaitės „Rūgštus miškas“. Vaidybiniuose debiutuose justi daugiau įvairovės bei temų, kurios svarbios šiandien, – Marijos Kavtaradzės „Išgyventi vasarą“, Ernesto Jankausko „Čia buvo Saša“, skirtingų žvilgsnių į praeitį – Jurgio Matulevičiaus „Izaokas“, Karolio Kaupinio „Nova Lituania“. Į tarptautinius kino festivalius vis dažniau patenka ir trumpametražiai filmai – įsimintinas Vytauto Katkaus režisūrinis debiutas „Kolektyviniai sodai“, taip pat į Teluridės festivalį patekęs Kamilės Milašiūtės filmas „Laukais“.

Linas Vildžiūnas

1. Abėcėlės tvarka: „Laukinė kriaušė“ (rež. Nuri Bilge Ceylan, Turkija) „Man nesvarbu, jei į istoriją įeisime kaip barbarai“ (rež. Radu Jude, Rumunija) „Pasaulio šerdis“ (rež. Natalija Meščianinova, Rusija, Lietuva) „Roma“ (rež. Alfonso Cuarón, Meksika) „Vieną kartą Holivude“ (rež. Quentin Tarantino, JAV)

2. Tiek filmų per metus dar nebuvo per visą lietuvių kino (sovietinio ir posovietinio) laiką, ir tai neginčytinas Lietuvos kino centro nuopelnas. Aštuonios vaidybinių filmų premjeros, du filmai jų laukia, dar koprodukcijos, solidi dokumentika, žinoma, atmetus nesenkantį „domino“ klasės srautą. Ar šis skaičius darė įtaką kokybei? Sunku pasakyti, tačiau pasiektas tam tikras balansas tarp skirtingų kartų režisierių ir jų kūrybinių aspiracijų, iš to jau galima šiek tiek spręsti apie bendrą lietuvių kino potencialą.

Algimanto Puipos filmas „Kita tylos pusė“ labai profesionalus visais savo komponentais, ypač džiugu dėl kino operatoriaus Algimanto Mikutėno, neturėjusio didelio filmo gerą dešimtmetį. Tačiau atsietos laiko, vietos, o ir siužeto aplinkybės vargu ar pajėgios sukelti emocinį atsaką. Aktyvus jaunas Lietuvos kinas atsikrato paugliškos autorefleksijos. Ernesto Jankausko „Čia buvo Saša“, Marijos Kavtaradzės „Išgyventi vasarą“ jautrūs opioms socialinėms šiandienos problemoms, Tomo Vengrio „Gimtinė“ – retrospektyvus asmeninis žvilgsnis (iš amerikietiškos perspektyvos) į visiems mums svarbų pirmųjų nepriklausomybės metų laikotarpį.

Pasitaiko lietuvių kine ir tuščių arogantiškų pozų, ir snobizmo, tačiau šiomet sulaukėme labai svarbaus pokyčio – per pastaruosius keletą metų visiškai diskredituotos pokario temos reabilitavimo. Vasarį pasirodė Raimundo Banionio „Purpurinis rūkas“, lapkritį – Šarūno Barto „Sutemose“, atgaivindami atviro požiūrio į istoriją diskursą. Pastaraisiais metais propagandiniai filmai buvo didžiausia lietuvių kino ir televizijos gėda. Ar būtime galėję įsivaizduoti, kad mūsų visuomenė taps mažiau atspari propagandai nei sovietmečiu? Bet tuomet tai buvo svetima, todėl nesunkiai atpažįstama okupantų propaganda – dabar ji yra sava. Šis velnio išradimas, ypač jei gudriai manipuluojamas, pasirodo, puikiai tinka smegenims plauti ir laisvėje. Propagandos tikslas – iškreipti tikrovę ir supaprastinti ją iki pageidaujamos dogmos. Kitaip tariant – priversti patikėti melu. Arba apsimesti, kad juo tiki, nes taip patogiau.

Todėl internetas ir mirga pasipiktinimais, kad partizanai Barto filme – ne bebaimiai uniformuoti herojai, o purvini, išsekę, viltį praradę, į kampą įsprausti žmonės, neušaunantys nė vieno stribo ar enkavėdisto, ir kad tai esąs didvyriškos istorijos juodinimas. Tokią viešąją nuomonę perša oficialusis istorijos naratyvas. Tačiau Barto filmas – ne apie partizaninį karą (nors ir apie tai). Jis – apie baisų laiką, apie siaubiamą, įbaugintą, iškankintą šalį, tai tarsi istorinė atmintis, su kuria kiekvienas iš mūsų genetiškai dar pajėgus susitapatinti. Žinoma, galima rasti priekaištų filmo dramaturgijai, jo sakytiniam tekstui, tačiau visus trūkumus atperka nepaprastai tanki, kankinamai slogi atmosfera, kuriama tikro meistro ranka. „Sutemose“ gražina Lietuvos kinui jo prarastą garbę.

Poetocentrinė fotografija

Algimanto Kunčiaus paroda „Susitikimai praėjusiame šimtmetyje“

LAIMA FRANC

Žinomas fotografas Lietuvos nacionaliniam muziejui padovanojo visą savo paveiksluotų kultūros žmonių portretų archyvą: 8000 negatyvų ir apie 2600 originalių atspaudų. 1963–2000 m. Lietuvos kultūros metraštis eksponuojamas gruodžio 4 d. atidarytoje parodoje.

Algimanto Kunčiaus paroda grąžina mus į *poetocentrinės visuomenės* laikus. Šį terminą su malonumu pasiskolinau iš gruzinų dokumentinio filmo režisieriaus praėjusią savaitę, nors nespėjau titruose perskaityti jo pavardės.

Pasiskolinau, nes tikrai žinau, kad ir Lietuvoje dvi valdžios egzistavo paralelinėse visatose: su partine vyriausybe piliečius siejo tik minimalūs privalomi santykiai, neįsivengiamas, bet minimalus paklusnumas ir slapta panieka. Visuomenės jausmus ir mąstymą valdė kita šioje parodoje pristatyta hierarchija: rašytojai, poetai ir dailininkai, filosofai. Jei būtų buvę kitaip, Baltijos kelią galėtumėt paaiškinti tik taip: iš kosmoso ateivius nuleido...

Tarybiniais laikais visuomenės emocijas ir dėmesį valdė naujas pastatymas teatre arba nauja knyga, o kultūros spauda, kurioje dirbo ir Kunčius, ėjo šimtą tūkstantiniais tiražais, kurie neįsivaizduojami šiais laikais. Kunčiaus paroda primena tikros, neformalios pagarbos kūrėjams laikus, deja, dabar tai išstumta už oficialaus gyvenimo ribų. Valsybė, vyriausybės, partijos pamiršo ir į užribį išstūmė tuos, kurie yra tautos gyvybės pagrindas ir egzistencijos įprasminimas.

Karta, kuri užaugo šiais laikais ir matė, kad ne menas, o tarnystė vietinei ideologijai yra karjeros garantas, imasi Lietuvos meno istorijos ir skandina ją kvapiam propagandos šampūne. Piliečių ir visuomenės veikėjų sąmonė subuitiškėjo.

Į svarbiausių praėjusio laikotarpio prisiminimų rangą šių žmonių sąmonėje labai dažnai iškyla prisiminimas, kad trūko tualetinio popieriaus. Bet jie nuoširdžiai nemato, kad anksčiau šimtą tūkstantiniais tiražais ėjusios knygos tapo mažai kam prieinamos šiais geraisiais laikais. Kunčiaus „Susitikimai praėjusiame šimtmetyje“ yra priminimas, kad kultūra buvo svarbiau už buitį. Mes nedramatizavome nepriteklių, mes stovėjome eilėse prie knygų ir prie teatro bilietų...

Ne taip seniai vyko Lietuvos fotomenininkų sąjungos įkūrimo 50-mečio minėjimas. Jame buvo tiek kalbų apie komunistų partiją ir jos užsakymu kuriamą meną, kad didžiajam fotografijos kūrybiniam sprogimui aptarti visai neliiko vietos, nors jis lig šiol stebina

Algimantas Kunčius, „Pianistė Mūza Rubackytė Meno darbuotojų rūmuose“. Vilnius, 1977 m.

pasaulį. Algimantas Kunčius buvo vienas tos draugijos steigėjų ir tos didžiosios kūrybinės bangos kūrėjų. Apsidairykite, ši paroda iš to laikotarpio: kur čia partinis užsakymas? Čia matosi tik dvasios ir širdies užsakymas, aukščiausias profesionalumas, pagarba žmogui ir tautos kūrybingumui.

Paties Kunčiaus asmenybė yra tas raktas, kuris atrakina fotografuojamą žmogų, leidžia atsiskleisti nedeformuotam, be socialinės kaukės, su pravira asmens gelme. Žiūrėdamas į šiuos portretus jauti ir supranti, kodėl pastarosiose MO muziejaus parodose rodomi „tarybiniai“ menininkai galingai konkuruoja su šiuolaikiniu Lietuvos menu... Nes dažnai buvo laisvesni už „laisvuosius“, įkliuvusius į neprofesionalumo ir svetimo conceptualaus mąstymo figūras.

Kunčius man yra savarankiško ir laisvo kūrėjo pavyzdys. Taip pat ir kantrumo, ir ištvermės. Beveik neabejoju, kad ši kantrybė rėmėsi gilia įžvalga į esaties vertybes. Į supratimą, kad kūrybos sėkla žmoguje yra vertesnė už verslumą, taip garbinamą dabar. Įrodymų? Suskaičiuokite, kiek XX a. pirmosios pusės Lietuvos poetų mirė nuo bado sukeltų ligų – pradedant Biliūnu, Janoniu, baigiant Čiurlioniu. Bet jų vardai išliko istorijoje,

o jų kūryba perkūrė mus, mūsų sąmonę.

Kodėl tiek kultūros politikos įpyniau į panegiriką Kunčiui? Vis dar negaliu užgesinti blogų jausmų, kuriuos sukėlė prieš dvi savaites vykęs Fotomenininkų sąjungos 50-mečio minėjimas. Ten ant Kunčiaus kartos korifėjų meno jaunoji karta klįjavo socializmo epochos lipdukus, etiketes. Klįjavo tol, kol nesimatė pačių paveikslų ir nuo anos epochos dogmų laisvų jų autorių.

Šią situaciją geriausiai paaiškino rašytoja Kristina Sabaliauskaitė prieš dvi savaites transliuotuose „Vilniaus lapuose“. Pačios Sabaliauskaitės kritikai sumaišė baroko epochą su baroko stiliumi. Toje epochoje gyveno daug labai įvairių kūrėjų ir tik dalis jų naudojo baroko raiškos priemonių komplektą bei kūrė baroko stiliumi. Tas pats atsitiko ir fotografų minėjime, kur menotyrininkai klįjavo „socialistinio realizmo“ lipdukus.

Senieji, tarp jų ir Kunčius, eilinį kartą neapsiverkė – tik sudejavo vienu sakiniu per parodos atidarymą, kad net enciklopedijoje pirmas žodis po Kunčiaus pavardės yra „tarybinis“ (fotografas).

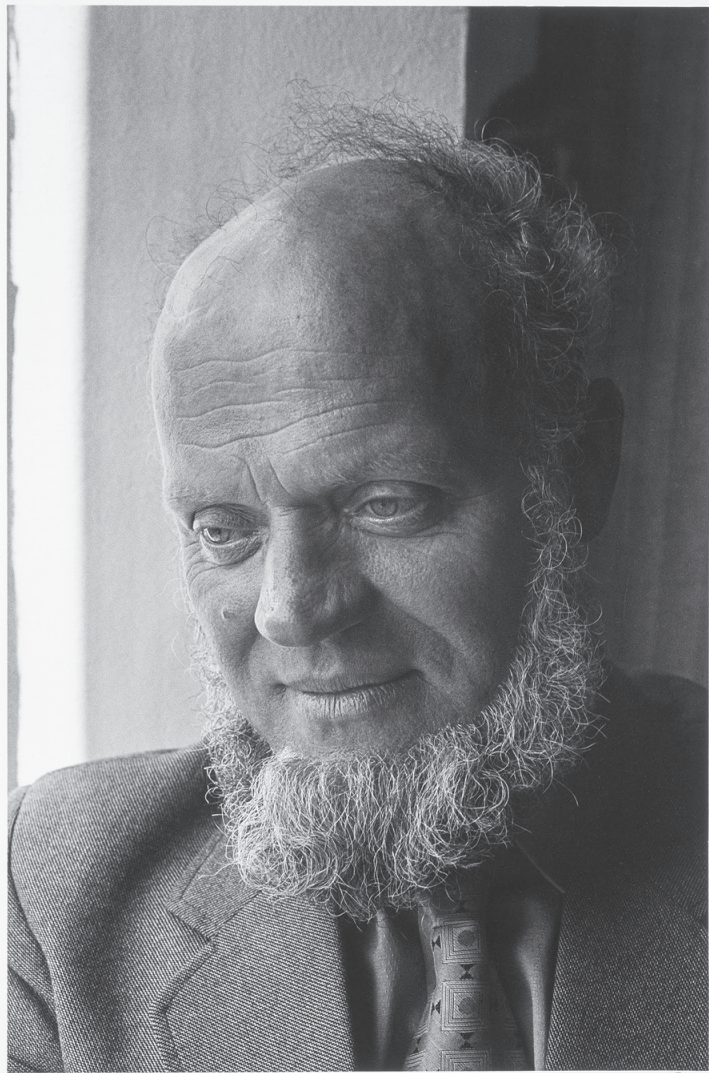
Dėl nepelnytų pravardžių senieji nelabai pykdavo ir anksčiau, nes turi tikėjimą, vertybes, tarp kurių ir profesinis meistriškumas, o jis

suteikia savo darbų vertės supratimą ir pasitikėjimą savimi. Manau, Kunčius žino, kad galėtų drąsiai ant muziejaus sienos kabinti savo portretus greta vieno garsiausių XX a. antrosios pusės Amerikos portretisto Richardo Avedono. Juos sieja meistriškas nespaltvotos fotografijos estetikos įvaldymas, reportažinis portretavimo būdas ir tai, kad abiem svarbiausia atskleisti charakterį ir asmenybę.

O lyginamas su 9-ajame dešimtmetyje kanonizuotu portreto meistru Mapplethorpe'u mūsų šalis netgi būtų pranašesnis, nes kai amerikietis fotografuodavo ne gražuoles, o meno ir kultūros įžymybes, vis tiek svarbiausia buvo „estetinis sportas“: glostanti, idealizuojanti šviesa, kūno ir draperijų architektūra, rakursas, kuris paverčia kūną

Ir jo nupaveiksluota Mūza Rubackytė – ne tik mitologinė gražuolė: iš akių ir laikysenos sklinda talento, disciplinuotos savikontrolės jėga – šių dalykų įžvalga Kunčius visada pasižymėjo ir mokėjo atskleisti vaizde. Kartu Kunčius toks subtilus, kad fotografuodamas nesudrumsčia į save panirusio Švėgždos ramybės, o freskų meistrą Petrą Repšį pristato kaip gudrų žemišką valstietį, kuris po tariamų paprastumu slepia amato ir meno paslaptis.

Dabar belieka tikėtis, kad žinia apie muziejui dovanotus turtus pasieks kultūros istorikus, meno tyrininkus, literatūros tyrinėtojus ir kad savo knygoms iliustruoti jie rinksis ne mėgėjų, o meistro nuotraukas. Muziejus archyvą jau su skaitmenino, taigi tą padaryti bus

Algimantas Kunčius, „Rašytojas Juozas Aputis“. Vilnius, 1986 m.

netikėta abstrakcija. Kunčius irgi puikiai valdo šviesą ir fotografuodamas, ir darydamas atspaudą, bet tai – ne galutinis tikslas: svarbu atskleisti Juozo Apučio nuoširdumą ir beveik vaikišką provincialo drovumą, o griežtas didmiesčio atstovo Lankučio profilis, įrėmintas prancūziškai stilinga lietpalčio apykakle, fotografo ir rakurso valia pabrėžia, kad jis – ne minios žmogus, jis atkakliai forsuoja modernistinės prozos aukštumas...

paprasta. Beieškant siūlo galo, jums turbūt geriausia kreiptis į Kunčiaus parodos kuratorę ir muziejaus darbuotoją Onutę Butkutę.

Paroda veikia iki 2020 m. vasario 16 d.
Lietuvos nacionalinis muziejus
(Arsenal g. 1, Vilnius)
Dirba antradieniais–sekmadieniais
10–18 val.

Ateities atmetimas

ATKELTA IŠ 1 PSL.

Gintaras Zinkevičius, iš serijos „Atsitrenkimai“

Skaičiuoja laiką iki ateities, kuri bus dar aitresnė, dar skubriau išvaikys paskutinius *komunalkių* palikuonis, raudonais kryžiais jau pažymėtas liepų pamėkles pakeis liaunais sodinukais. Ar tai ir bus išganymas? Ne man. *Prisimerkusi matau to būsimo kvartalo vietoje sodą, būtiną Sodų gatvei, siunčiantį medaus aromatą ir vėsq, apraizgiusį aklinas pastatų sienas gebenėmis, raganėmis, vynuogėmis, o kiemus – šešėliais.* Vaizdas blykstelį ir išblėsta. Išganymo geriau ieškosiu ne laike, o erdvėje.

Šiemet išmokau vairuoti automobilį. Aš! Senamiesčio godos nutolsta, kai leki Tūkstantmečio gatve, kuri virsta Oslo, tada suki į Vakarinį aplinkkelį, Ukmergės gatvę, Geležinio Vilko... Keliais judesiais apjuosi miestą, suverži blizgančius biurus, perkūnkiemius, automobilių salonus, prekybcentrų dėžes. *Daubą, kur kadaise stovėjo senamiestis, užliejo jūra, priartėjusi ištirpus ledynams. Kyšo tik bokštai su kryžiais, tarsi žymintys paskendusius kapi nes.* Nuo kalvų čia atplaukiame laivais. Nors automobiliai kaunasi dėl vietos, varžosi dėl pirmenybės, jie solidarūs prieš kitas judėjimo formas. Dabar jau matau ne spalvas, bet personažus. Įžūlus BMW. Bukagalviai audi. Tamsiai bezdantys ope liai. Į nieką nekreipiantys dėmesio fordai. Savimi pasitikintys leksus visureigiai. Juodi oligarchų laivai – nenusakomos markės. Mandagios tojotos. Tai – aš. Mėginanti nuspėti kitų klaidas ir nelįsti, kur nereikia. Mintys – tik čia ir dabar: „(...) kai žiūri teisingai, beveik beribis ir amžinas“ (Carl Denis).

Oda aptrauktą vairą suku į kairę, paskui vėl į kairę, per duobes nusileidžiu į slėnį ir štai – mano kulklus lentomis apkaltas vagonėlis tarp pušų. Paleidžiu šunis – baltą ir juodą. Iš džiaugsmo jie susipina į vizgų *in ir jang*. Pribėgę prie dubenėlio, palaižo užšalusį vandenį. Tvenkinį dengiančiame ledo

sluoksnyje – properšų žvaigždės. Kažkas kvėpuoja? Tylu. Tik šunų lekavimas. Vasarą čia kurkdavo varlė – vakarais aidėdavo visame slėnyje. Paskui ją tikriausiai suėdė žaltys, kuris vinguriuodamas šalia manęs plaukdavo aplink „ežerą“. Kas vakarą užlipdavau ant plokščio akmens ir žiūrėdavau, kaip raustanti saulė grimzta į kviečių lauką. Naktį trijų kilometrų spinduliu čia būnu tik aš ir šunys. Kai šviečia pilnatis, mano slėnis tampa teatrališkai rimtas. Už septynių kilometrų pravažiuoja traukinys, o gal krūmuose knisasi šernas – kai tylą spengia, neatskirsi. Kaip ir pirmadienis čia niekuo nesiskiria nuo sekmadienio. Visiškai niekuo. Jokia ateitis čia neateina. Žolės, gervuogės ir rūgštyinės daro tą patį, ką ir vakar. Po truputį auga, bet taip, kad viskas atrodytų kaip buvę, kad amžino sugrįžimo mitas pasitvirtintų. Ateina tik Juozas, nešinas krepšiu grybų, net kai jų miške nebūna. „Imk, – sako, – aš vėl miškan eisiu, tuščiam lengviau.“ Išverdu jam arbatos, o jis, kaip tos žolės, man pasakoja vis tą pačią virtinę istorijų apie inžinerijos mokslus, darbą statybose, traumą, pavogtą dviratį, sudegusį namą, atstatytą namą, kalmelį, kur akmeniniai antkapiai apsimeta nukirstais medžiais, ir

vietą, iš kurios vaizdas gražiausias. Išeina tik tada, kai pasakau, kad einu pjauti žolės.

Paaiškėja, kad negaliu ilgai taip būti – nesitikėdama nieko naujo, net Borgeso „Naujojo laiko atmetimo“. Bet galiu sėsti į automobilį ir išvažiuoti atgal į laukimo pritrinkusį miestą. Važiuojant pro Paluknio aerodromą, lygiagrečiai leidžiasi lėktuvėlis. Viena mano pažįstama mokosi skraidyti, pagauti vėjo sroves, iš arčiau apžiūrėti debes. Kai greičiai susilygina, mudvi stovime vietoje, o žemė pasislenka. Pakibus laike, į ateitį galima peršokti.

Kaip lapkritį peršokau į Niujorką. Tiesa, ten – mūsų laikrodžių praeitis. Niujorke miegodavau išjungusi telefono garsą, nes pirmąją naktį nesiliovė skambučiai iš Vilniaus: ar ateisi į posėdį? Kada bus straipsnis? Ar paskaita vyks? Neateisiu. Nebus. Nevyks. Kai jūs iš posėdžio jau linguojate namo, einu Bruklino tiltu. Medinėmis jo grindimis į darbą lekia dviratininkai. Sibirinio šalčio sustingdyta saulė laiko įtempusi plieninius lynus, duriančius dviem neogotikinėms arkoms į tarpuką. Įžengusi į Manhattaną, atsiduriu filme, kur „tą dieną po rytojaus“ pypsinčių automobilių srautą užlies pakilęs vandenynas.

Paminklas Rugsėjo 11-osios aukoms Niujorke

AUTORĖS NUOTR.

Dangoraižiai sutrumpės. Jau dabar jie atrodo kaip ledkalniai, suplaukę pagėdėti aplink dvi juodas duobes dvy nes. Į jas liejasi vanduo, niekada jų neužpildysiantis – tokie gilūs tie dūriai į žemės gelmes.

Gal dėl jų pranešimai metro ir kelte, kuriuo plaukiu į Steiteno salą, baigiami palinkėjimu: *be safe*. Būkite saugūs ten, kur pati būtis nesaugi, nes bet kada galite atsidurti tarp kapitalizmo atliekų. Tas rūpestis nereikalingais žmonėmis keistas, kol nesupranti, jog tai skirta vienas kitam. Niekas nepasirūpins „iš viršaus“, sraigtasparniais neatskris jokie išganytojai. *You guys, coming or leaving?* – kavinėje klausia tamsiaodė barmenė su nykštuko kepure. Mudu su kolega filosofu vis dar tampome lagaminus. *Just coming*. Nors aiškiai svetimi, bet savi.

Iš kelto fotografuodama Laisvės statulą jaučiuosi kaip tie praeities imigrantai, atplaukę laivais iš savo gryčių italijose, airijose ir lietuvo se, artėjantys link tiesiai iš jūros išdygusio dangoraižių miško, kuriame prakirstos aveniu veda į niekur. Nes likti reikėjo čia, kur tvėrėsi ateitis. Nesistebiu, kad jos įkvėpę Jonas ir Adolfas Mekai nebenorėjo važiuoti toliau, į Čikagą. Tuomet jie dar matė visų pasaulio dangoraižių originalus, apsimetusius Venecijos bokštais. Vienas net užsidėjo Halikarnaso mauzoliejaus piramidę, kad pasaulio stebuklas būtų labiau įtikinamas. Už tų pirmųjų dar mūrinių, banguojančių dangoraižių *natūraliai* iškils dar aukštesni stikliniai, kartais tokie siauri, kad durs kaip adatos. Nesaugūs rizikuoja, saugūs nebekuria ateities.

Šešias dienas myniau plačiuosius Niujorko šaligatvius kartu su minia, kurios batus fotografavo Lisette Model. Norėjau patekti į Hanso Hacke's conceptualų eksperimentą, bet pavėlavau maždaug keturiasdešimt metų. Užtat Grinvičo kaime radau aptvertą „Laiko peizažą“. 1965 m.

menininkas Alanas Sonfistas nedeliame plotelyje atkūrė šios salos pelkinę augmeniją, čia klestėjusią prieš atvykstant olandams. Etapais sodino beržus, ąžuolus, uosius, raudonuosius kedrus, juodąsias vyšnias, lazdynus, Virginijos vijoklius, kiečius, astrus, fitolakas... Daugtaškyje – dabar jau susiraižgę brūzgynai. Vizualiai jie nelabai skiriasi nuo to, kas auga mano slėnyje kitoje pasaulio pusėje. Gal tik aš neturiu kedrų ir nuodingųjų fitolakų. Laiko peizaže irgi viskas keistųsi, bet keistųsi per lėtai. Atrodytų, kad pirmadienis nesiskiria nuo sekmadienio. Vien tam, kad atstumt šitą laiko atmetimą, reiktų iškasti pelkėje duobę ir pastatyti kokį dangoraižį. Paskui kitą – aukštesnį. O viduryje įkurdinti *Times Square* – Laikų aikštę, kur atgiję paveikslai kviečia rinktis kitokias ateitis.

Jie nebuvo tikri keliautojai – jie išvykdavo tam, kad grįžtų, sako Olga Tokarczuk – apie mane. Kas yra ateitis? Nežinomybės amalgama, į kurią susilydo patirtys, svajonės ir vėlesnės mintys. Ypač tos, kurios praeičiai priekaištauja: *ar aš tau nesakiau?* Ar nesakiau, kad pagaliau pamačius tikrųjų dangoraižių miestą pasaulis susitrauks, o laiko juostos susiaurės, virs laiko plaukais ar bent jau dredais? Ar nesakiau, kad užtvertas Reformatų parkas, iškirsti medžiai, naujų namų prigrūsti kiemai ir užterštos panoramos skaudės mažiau, kai galėsi iš čia bet kada pabėgti greitkeliais? Ar nesakiau, kad augalai ir slėniai yra tik prieglobstis, o ne tikslas, tik beribė ir amžina dabartis, o ne išganymas, tik scena ateities projektams ir nieko daugiau? Ar aš tau nesakiau?

Nesakei. Negirdėjau, nes jau taip pripratau prie šito garso. Be to, visai gerai pabūti ten, kur viskas liks kaip buvę. Visai gerai, kad bent *kas nors* nesiveržia atsinaujinti.

AGNĖ NARUŠYTĖ

Giedrius svečiavosi pas Juozą

Giedriaus Kuprevičiaus kūryba Nacionalinės filharmonijos koncertuose

ALGIRDAS KLOVA

Nacionalinės ir Vyriausybės premijų laureatas, apdovanotas „Aukšinio scenos kryžiaus“ padėkos premija už viso gyvenimo nuopelnus Lietuvos teatrui, Gabrielės Petkevičaitės-Bitės atminimo medaliu „Tarnaukite Lietuvai“ už filantropinę veiklą, pirmasis akademikas kompozitorius Lietuvoje Giedrius Kuprevičius šiemet švenčia 75 metų jubiliejų. Kūrėjas ne kartą minėjo, kad jam labai pasisekė: jubiliejų jis švenčia kartu su Juozu Naujaliu ir Eduardu Balsiu. Vienam 150, kitam 100 metų. Abu svarbūs Kuprevičiaus gyvenime: pas pirmojo dukrą Sofiją Naujalytę-Didenkienę teko mokytis skambinti fortepijonu, antrasis išmokė kūrybos ir instrumentuotės amato.

Kuprevičius turbūt yra vienas universaliausių Lietuvos kompozitorių, rašantis akademinę ir populiariąją muziką, vienas pirmųjų profesionalių improvizatorių. Kūryboje nuolat pastebimas jo dėmesys istorijai – baletas „Čiurlionis“, už kurį pelnė Nacionalinę premiją, operos „Karalienė Bona“, „Prūsai“, tezių opera „Liuterio durys“, kamerinė simfonija „Dovydo žvaigždė“ ir kiti kūriniai. O štai savo jubiliejui Kuprevičius renkasi bendravimą su vienu svarbiausių lietuvių kompozitorių, manau, nepelnytai mažai garsinamu Juozu Naujaliu. Kaip pagarbos ženklas gimė programa „Giedrius svečiuose pas Juozą“, kurios dėmesio centre – Naujaliai epocha, muzika, lietuvių poetų tekstai.

Koncerte suskambo ir mums nežinomų Naujaliai muzikos

pavyzdžių, keli kitaip Kuprevičiaus aranžuoti kūriniai, – tai „Nesegk sau rožės“ (ši Naujaliai laikų klaida labai svarbi Kuprevičiui, nes joje užsifiksavo jo inicialai), „Gavotte, arba Šmaikštusis patriarchas“ ir popmuzikos karalienė galėjusi tapti „Malda“. Koncerte, kurį šmaikščiai vedė pats Kuprevičius, skambėjo daug jo paties kūrinių – vokaliniai ciklai „Išei-
vių dainos“ ir „Vienadienės tėvynės dainos“, „Svajonė sekant Naujaliu“, „Jauki vasaros Naktis su Naujaliu“ (pastarojoje užšifruoti JN inicialai) ir „Pameistrio Gavotte“ (pameistriu Giedrius vadina save). Kūriniai, kurių daugumą giežė Lietuvos kamerinis orkestras, diriguojamas Modesto Barkausko, buvo pateikti kaip Kuprevičiaus dovana Naujaliui, atvykus pas jį „į svečius“.

Išgirdome Kuprevičiaus vokalinių ciklą „Išei-
vių dainos“, dar 1969-aisiais parašytą pagal lietuvių išei-
vių poetų Jono Meko, Kazio Bradūno ir Fausto Kiršos tekstus. Ciklas naujai instrumentuotas šiais metais, koncerte jį padainavo Dovilė Kazonaitė. Gaila, kad kartais buvo sunku suprasti poetinį tekstą. Kitas ciklas, pradėjęs antrą koncerto dalį, kurį labai įdomiai ir išradin-
gai atliko Mindaugas Zimkus, sukurtas 2010 m. ir pavadintas „Vienadienės tėvynės dainos“. Koncertą įrėmimo ir įprasmino pradžioje ir pabaigoje nuskambėjusi „Skriski, Lietuva brangi...“. Pradžioje *a cappella* ją padainavo D. Kazonaitė ir M. Zimkus, o koncerto pabaigoje prie jų prisijungė akordeonininkas Tadas Motiečius ir Lietuvos kamerinis orkestras. Tai iš dviejų populiariausių abiejų autorių dainų fragmentų sukomponuotas

vokalinis kūrinėlis, matyt, parašytas specialiai šiam renginiui.

Pats Kuprevičius taip komentuoja koncertą: „Tokia kartų žaismė leidžia daug ką pajusti kitaip, juo labiau kai žinomus motyvus staiga išgirsti kitos epochos akustiniame peizaže. Kas žino, gal tokie virtualūs šiuolaikinių autorių susitikimai su mūsų kultūros istorijos grandais taps dažnesni ir taip galėsime pasitikrinti savo buvimą dabarties kultūroje. Naujalis gal nėra mano favoritas, tačiau kai pradėjau rengti programą, netikėtai atradau tokių įdomybių, be kurių sampratos daugybė ankstyvosios profesionalios mūsų muzikinės kultūros sandų liktų tik istoriniais faktais. Man pačiam visas procesas tapo neįtikėtinai prabangia pamoka, men-
kiau žinomos Naujaliai muzikos studijomis.“

Po poros dienų laukė dar vienas susitikimas su Kuprevičiaus kūryba – simfonijos „Iš plokščiojo pasaulio“ (pagal Terry Pratchetto apysaką) pasaulinė premjera. Beje, ji buvo ir teatralizuota (dailininkė Birutė Ukrinaitė), kas, anot autoriaus, turėjo padėti stebėti „filmą, skirtą ausims“. Man asmeniškai teatralizavimo tikslingumo kiek pritrūko, bet muzika labai patiko. Ji ištis priminė gražų filmą. Pirmą simfonijos dalis – „Pamatyk save“ – ryškiai minimalistinė, joje skamba tik viena nata. Dalies pradžioje gromami tą vieną natą į sceną, kurioje pasipuošęs mėlyna kepuraite jau stovėjo Modestas Pitrenas, suėjo Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro muzikantai. Kai kurie jų buvo pasipuošę keistokais

D. MATVEJEVO NUOTR.

Giedrius Kuprevičius, Modestas Pitrenas ir LNSO

kostiumais ir kepurėmis, kurios galbūt ne iki galo atliko savo vaidmenį, bet gal aš ne viską pastebėjau. Klausydamasis simfonijos, kiekvienas gali įsivaizduoti, ką jam sukelia muzika. Vienas gali matyti pievą, kitas – arklį joje, trečias – rūką, laumes, raganas, jų šluotas ir dar daug ką. Man, neskaičiusiam knygos, tikrai nebuvo aišku, kas per gyvis buvo antros dalies „Spiestas“, bet autorius aiškina, kad tai veikiau ne gyvis, o reiškiny. Kitaip sakant, kažkas nematomo, tačiau juntamo, lyg kažko spiečius, tūnantis tavyje tau nežinant. Trečia dalis „Nuščiuvęs kraštovaizdis“ – tylus, lyg ištis būtų nuščiuvęs. Knygos autorius rašo, kad nuščiuvusios būna katedros vidurnaktį. Ketvirta dalis „Samanėlių lopšinė Marlinei Skaudolei“ labiausiai man priminė ankstyvąją populiariosios Giedriaus muzikos panoramą su visomis kregždutėmis, devynbėdžiais ir argonautais. Šios dalies muzika byloja: neužmirkite, nes miegas čia niekada nesibaigia. Penkta dalis

ragina dar kartą pamąstyti apie save, o šešta – siautulingieji „Raganų išbandymai“ – sako, kad ne viskas taip gražu gyvenime, kaip atrodo. Ir pagaliau „Coda“, privertusi vėl pamąstyti apie save ir pagaliau suprasti, kad viskas kada nors baigiasi. Simfonija kupina įvairiausių garsų, kurie laiku ir vietoje panaudoti. Ką jau ir kalbėti apie neįprastus instrumentus, muzikantų pasikalbėjimus, čiaudulį, juoką ir dar daug ką. Taip, tai buvo filmas. Filmas ausims.

Šias Kuprevičiaus fantazijas ir pasakas tarytum pratęsė kitas koncerte skambėjęs kūrinys – šiuolaikinio vokiečių kompozitoriaus Siegfriedo Matthuso Koncertas keturiems saksofonams ir orkestrui „Fantastiniai burtų sapnai. Pasakos saksofonams“, su Lietuvos nacionaliniu simfoniniu orkestru, diriguojamu Modesto Pitrenos, puikiai atliktas saksofonų kvarteto „Signum“ (Vokietija). Sunku būtų lyginti šiuos du kūrinius, bet aš už Giedriaus Kuprevičiaus muziką!

Dievų olimpo atgarsiai

Mintys išklausius Bacho Mišias h-moll

RITA ALEKNAITĖ-BIELIAUSKIENĖ

Johanno Sebastiano Bacho Mišias h-moll gruodžio 13 d. Kongresų rūmuose atliko Gintaro Rinkevičiaus diriguojamas Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras, Kauno valstybinis choras (meno vad. Petras Bingelis), solistai Lina Dambruskaitė, Simona Liamo, Milda Tubelytė, Edgaras Davidovičius ir Tadas Girininkas. Prisilietimas prie šio genialaus kūrinio kiekvienam atlikėjui yra iššūkis.

Puiku, kad prasmingu tekstu scenoje didingą opusą ir atlikėjus klausytojams pateikė Lūra Karnavičiūtė, nes koncerto programėlės tekste Mišios h-moll prilygintos pastišui (iš italų k. – paštetas). Atseit Bachas „elgėsi kaip ir italų baroko operos kūrėjai, kūrę

operas-pastišus“. Ištis, kompozitorius naudojosi kai kurių anksčiau parašytų kantatų fragmentų muzika. Tačiau ta medžiaga Mišiose buvo pateikta naujai ir taip išradin-
giai bei organiškai, kad teisingiau būtų kalbėti tik apie kai kurių temų priminimą. Opusas perteikia viso Bacho gyvenimo misiją – stulbinančiame, intelektą ir dvasią išaukštinančiame kūrinyje išreikšti tikėjimą. Todėl gal net labiau už kūrinio mastą pribloškia muzikinis ir dvasinis Mišių vientisumas. „Kalbėti apie šios muzikos genialumą yra labai sunku – bet kas, ką pasakyčiau, būtų per mažą. Tai yra kategorijos, kurios išeina už įprastų mūsų naudojamų sąvokų ribų, tokių kaip labai gera muzika ar net geniali muzika. Aš sakyčiau, kad tai – ne šio pasaulio muzika“, – sakė Gintaras Rinkevičius.

Iki šiol prie Bacho Mišių h-moll buvo prisilietęs tik Saulius Sondeckis, į savo kūrybinę ir asmenybės biografiją įrašęs ryškiausius puslapius. Jau tada, kai 1996 m. su Leipzigerio radijo choru ir orkestru jas atliko prie Bacho kapo Šv. Tomo bažnyčioje ir genijaus gimtinėje Eisenache. Ne kartą (2012, 2015) jas giedojo Kauno valstybinis choras, fragmentus „Polifonija“, solistai Asta Krikščiūnaitė, Marta Lukošiu-
tė, Nora Petročenko, Dita Kalniņa ir Antra Bigača iš Latvijos, Algirdas Janutas, Mindaugas Zimkus, Ignas Misiūra, Liudas Mikalauskas, norvegas Steinas Skjervoldas.

Trimitų partijas šiame kūrinyje anksčiau atlikdavo kviestiniai muzikantai iš užsienio, nes pas mus ilgą laiką nebuvo nei reikalingų muzikos instrumentų, nei sugebančių jais groti muzikantų.

Šį kartą, sekdami didžiųjų atlikėjų tradicijomis, greta solistų dainininkų deramai pasirodė ir partneriai instrumentininkai. Každodėl jie nenurodyti programėlėje. Tai juk didelė atsakomybė ir rimtam solo pasirodymui prilygintini numeriai, nors ne visiems toks išbandymas buvo sėkmingas. Šį kartą girdėjome orkestro pučiamuosius, ypač trimitų grupę, pademonstravus puikų lygį ir barokinio muzikavimo tradicijų išmanymą. Stilis-
tinės įtaigos siekė dirigentas, kūręs emocionalių dainininkų ir instrumentininkų vokalizavimo vienį. Gili ir vis dar slėpinga mintis Bacho muzikoje reiškiamą ypatingą artikuliacijų sandarą, polifoninių linijų žaismės kupinu žodžio ir garso audiniu. Choras pajuto ir organiškai perteikė nuotaikų kaitą, dvasinio susitelkimo organiką ir

žodžio melikos čiurlenimą, o dainininkams tai sekėsi kur kas sunkiau. Jos stengėsi tvarkingai padainuoti savo partijas, melodinius šuoliukus. Tačiau Mišių vokalinių partijų esmė – ne romantinė arija, o savita deklamacija, priartėjanti prie instrumentinio grojimo. Vokalą studijavęs, Palestrina, Vivaldi sekęs Bachas daug dėmesio skyrė skiemenų, akcentų svarbai ir vidi-
nei sakinių formai. Nuostabioje, iškankintoje dvasios raminančioje dalyje „Agnus Dei“ M. Tubelytei sekėsi geriau, kaip kitose dalyse ir T. Girininkui bei E. Davidovičiui, nes toms arijoms labiau būdinga kantilena.

G. Rinkevičiaus interpretacijoje jaučiama specifinės artikuliacijos plastika – tarsi garsinė tapyba – įtikinamai perteikė garbingiausiam dievų olimpe meno ir žmogaus didybę įkūnijusio Bacho muziką.

Žmonės ir lėlės

Spektaklio „Mūsų klasė“ premjera Klaipėdos dramos teatre ir kitkas

JULIJUS LOZORAITIS

Nesu klaipėdietis, bet uostamiesčiuose teko gyventi. Todėl įsivaizduoju, kas būna, kai į uostą įplaukia kruizinis laivas, kurio viršutinis deinis atrodo aukštesnis už aukščiaušią uostamiesčio pastatą. Miesto gyvenimas išsyk prisipildo ypatingo įvykio pojūčio, ore ima sklaidyti stambių mastelių emocijos ir mintys apie pritapimą prie beribio pasaulio. Panašų jausmą teko patirti gruodžio 5 d. per Tadeusza Słobodzianeko pjesės „Mūsų klasė“ premjerą Klaipėdos dramos teatre. Jausmas toks, lyg prie mūsų krantų „prisišvartavo“, bet ne kelioms dienoms, o ilgam, svarbus europinės civilizacijos reiškinys.

Prasmingų šio reiškinio aspektų yra daug, todėl teko pasirinkti vieną rakursą, kurį pasiūlė pats gyvenimas. O buvo taip. Žingsniuodamas Vilniaus gatve kelionės į „Mūsų klasės“ premjerą Klaipėdoje pradinio taško link, šių žodžių autorius pamatė policijos automobilį. Iš jo išlipo pora vyrų spalvotomis policininkų liemenėmis ir nuskubėjo skersai gatvę prie solidaus dviaukščio kotedžo, kur prie vartelių šluostydamosi rankas į prijuostę juos svingingai pasitiko tvarkinga žilagalvė šeimininkė. Policininkai žengė vidun, prieš save iškilmingai laikydami... lėlę. Tai buvo 10–12 metų vaiko dydžio kimštinis žmogaus muliažas, koks būna naudojamas kriminalinėse bylose per tiriamąjį eksperimentą, tiriant žmogžudystę...

Po keturių valandų kelionės toks pat įspūdis grįžo aidu iš uostamiesčio teatro scenos, kur tokias pat lėles-muliažus valdė spektaklio „Mūsų klasė“ aktoriai. Netgi nebūnant mistinių sutapimų gerbėju nepaisyti tokių akivaizdžių ženklų niekaip nepavyksta. Taigi – apie lėles...

Čia lyg ir derėtų paminėti klaipėdiečių spektaklio sąsajas su Tadeuszu Kantoro „Mirusia klase“. Šio archetipinio XX a. antros pusės lenkų teatro reiškinio įtaka atpažįstama Słobodzianeko pjesėje „Mūsų klasė“. Bet pristabdykime arklus: užuot toliau nagrinėję sąsajas su lenkų teatru, persikelkime į Kauną ir pažvelkime į Kauno dramos teatro jubiliejinio sezono pradžios spektaklį „Sombras“. Čia režisierius Gintaras Varnas sukūrė reginį, kuriame, tarsi puokštėje, susiderino ir Luigi Pirandello pjesė „Šeši personažai ieško autoriaus“, ir kitų Varno statytų spektaklių atspindžiai. Įgyvendinti tokią įmantrią užduotį režisieriui padėjo lėlės, kurias sukūrė garsi mūsų scenografė ir lėlininkė Julija Skuratova. Netgi Pirandello dramos kartinę tragišką sceną prie

fontano režisierius išsprendė pasitelkęs lėles, labai panašias į tas, kurias prieš 44-erius metus naudojo Kantoras...

Kuo ypatingos šios lėlės? Prisiminkime lėlininko Rimo Driežio žodžius, kad lėlių teatro esmė – lėlininko rankose atgijusios lėlės stebuklas. Ar čia mes irgi regime tokį stebuklą? Jokių būdu, greičiau atvirkščiai: lėlė simbolizuoja personažo mirtingumą, yra su juo susijusi. Galbūt tai muliažas, manekenas? Irgi ne, nes tuomet jie funkcionuotų kaip negyvi daiktai, o taip nėra. Labiausiai tinkantis atsakymas būtų susijęs su priešistorinio teatro laikais, kai šamanai per apeigas naudodavo dvigubas kaukes, kurios buvo apverčiamos, taigi rodė ir kasdienišką žmogaus veidą, ir jo slaptą demonišką prigimtį. Lėlė, kaip žinojimo apie mirties neišvengiamumą kupra, yra ir Kantoro, ir Varno, ir Oskaro Koršunovo spektakliuose.

Dar šiek tiek apie „Sombrą“. Lėlės čia reprezentuoja ir kitus Varno pastatymus: Henriko Ibseno „Juną Gabrielę Borkmaną“ Jaunimo teatre; kitokios, plokštuminės lėlės, vaizduojančios Salvadorą Dalí, Federico García Lorcą ir Antoniną Artaud, yra iš teatro „Lėlė“ spektaklio „Teiresijo krūtys“; ir vėl publiką sužavėjo reljefinių barokinių lėlių choreografija iš Claudio Monteverdi madrigalinės operos „Nedėkingųjų šokis“. Paradoksalu, bet minimalistinis stilizuotų barokinių lėlių tūpčiojimas pagal barokinę muziką buvo gyviausias spektaklio „Sombras“ epizodas...

Tai kas gi vyksta mūsų profesionaliame teatre, kad žiūrovai linkę labiau tikėti lėlės scenoje krustelėjimu, nei gyvos aktorinės asmenybės artistiškumu?

Ieškodami atsakymo į šį klausimą vėl grįžkime į Klaipėdą, į dramos teatro sceną, kur ta pati Skuratova, kurios darbo lėlės vaidina kaudiečių spektaklyje „Sombras“ (ir visuose kituose ten pacituotuose Varno spektakliuose), sukūrė lėles ir unikalią, globaliniam, demoniškam lėlių teatrui spektaklyje „Mūsų klasė“.

Scenografas Gintaras Makarevičius siauroje ir aukštoje klaipėdiečių scenoje sukūrė milžinišką lėlių teatrą, totalinę pragarišką antišopką, kur nėra šopkoms tradicinių rojus viršuje, žemės per vidurį ir pragaro apačioje; kur per visus tris šopkos aukštus siautėja mirties ir chaoso demonai. Svarbus yra viršutinis dekoracijos aukštas – paviljonas su slankiojamosiomis durimis, buvęs šopkos „rojus“, – jis naudojamas kaip demonų kabareto erdvė, primenanti ir tremtinių vagoną, ir krematoriumo sklendę. Daugybinių asociacijų turtinga dekoracija

Justina Vanžodytė, Regina Šaltenytė ir Igoris Reklaitis spektaklyje „Mūsų klasė“

„KEMEL PHOTOGRAPHY“

primena ir zikuratą, ant kurio laiptų liejasi nekaltų aukų kraujas, nes ši tema – aukojimo – irgi skamba spektaklyje.

Lėlių teatro, kaip manipuliacijų pasaulio atspindžio, tema tampa sisteminga Koršunovo kūryboje. Antai Vilniuje, Lietuvos rusų dramos teatre, 2018 m. jo pastatyto Mariaus Ivaškevičiaus „Rusiško romano“ finalas irgi išspręstas ir aktorių puikiai suvaidintas kaip karalienės Viktorijos laikų lėlių zombių „lėliška opera“. Panašų žanrinį interparą matome ir jo klaipėdiškėje „Mūsų klasėje“: jos siužeto epizode, vaizduojančiame įsibėgėjusio karo siautėjimą ir žmonių kančių orgiją, visi gyvi personažai pradeda judėti įvairiuose dekoracijų lygiuose tarsi prisukamos lėlės, sukurdami pasaulio, kaip pragariško mechaninio lėlių teatro, įvaizdį.

Spektaklis „Mūsų klasė“ prasižada nuo lėlių teatro, juo ir pasižgia. Iš pradžių aktoriai vaidina bendraklasių, lenkų ir žydų, nerūpestingą vaikystę su lėlėmis už nugaros. Paskui artistai vaidina su lėlėmis kaip lėlių teatre. Vyksmui rutuliojantis lėlės ir žmonės išsiskiria, ir lėlėms tenka „išgyventi“ visą žmonių žiaurumą – daužymą, maiotijimą, žudymą, galų gale jos guli kaip krūva lavonų. Skuratovos sukurto bevedės lėlės yra ir muliažai, ir manekentai, ir atgyja aktorių valdomos. Bet svarbiausia jų funkcija – įkūnyti žmogaus demonišką pradą, mirties dvasią, jo pragarišką *alter ego*. Veiksmao metu lėles pakeičia aktorių personažai, lyg patys tapę lėlėmis, neįstengiančiomis ištrukti iš uždaro pragariško lėlių teatro pasaulio; jie yra nuolat scenoje, gyvi drauge su mirusiais.

Słobodzianeko „Mūsų klasė“, populiariausia pasaulyje lenkiška pjesė, jau yra klasikinis kūrinys. Koršunovas – mūsų teatro gyvasis klasikas. Todėl jų bendras „produktas“ primygtinai prašosi klasikinių vaidybos metodų. Klaipėdos dramos teatre jie yra po ranka, tai

dar Povilo Gaidžio čia išugdytas brechtiško atsiribojimo vaidybos metodas, tiksliau – klaipėdiškoji, ekspresyvi ir spalvinga jo versija. Tai puikiai matome žiūrėdami į spektaklio „Mūsų klasė“ atlikėjų dešimtuko lyderius, Reginą Šaltenytę (Rachelka / Mariana) ir Igorį Reklaitį (Zigmuntas). Vaidinančių aktorių amžius čia labai įvairus, bet tai nėra svarbu spektaklyje, kuriame aktoriai vaidina ne tiek charakterį, kiek personažo idėją jo likimo išklotinėje, nuo pradžios iki mirties. Zochos vaidmuo įvairus ir ištisinis, jame daug kaitos, judesio, ir Eglė Jackaitė atlieka tai efektingai, kiek labiau sportiškai nei dramatiškai. Organiška ir miklia personažo būsenų kaita pasižymi Vlodekas (Aurimas Pintulis). Doros likimo tragizmas pjesėje išrašytas kone ryškiausiai, ir Justina Vanžodytė atskleidžia jį nepriekaištingai. Taip pat deramu lygiu nuskamba pirmosios aukos Jokūbo Kaco tema (Jonas Viršilas). Skirtingai, bet panašiu aukštu įtaigos laipsniu savo tiesas ir painius likimus publikai dėsto čekistas ir Izraelio karys Menachemas (Vaidas Jočys) bei lenkas patriotas, teroristas ir žudikas Rysekas (Jonas Baranauskas). Tiek emigrantas į Ameriką, po to rabinas Abraomas, tiek prievartautojas ir žudikas, po to katalikų kunigas Henekas, suvaidinti Mikalojaus Urbono ir Liudo Vyšniausko, yra tipiški personažai: vienas – Amžinojo žydo, kitas – veidmainio kunigo. Visam azartiškai vaidinančiam jaunimui dar trūksta „atsiribojimo“ technikos, kad ne tik judesiai būtų miklūs, bet ir kad jų stambūs planai būtų išraiškingi, ir kad personažų temos turėtų sparnus; tačiau jie jau demonstruoja gebėjimą dirbti ansamblyje, „lėliškumą“ gerąja prasme – tai rimta investicija į ateitį. Dėl Koršunovo režisūros aktorių trupės vaidybos lygis tampa labai aukštas.

Panaudodamas visas brechtiškojo teatro priemones (atsiribojimą, personažo tipiskumą, tekstines

autorefleksijas, dainų „zongų“ interpus, atvirą atakuojantį emocionalumą, personažų bendravimą per salę ir jų ėjimą į publiką) režisierius sukuria paveikų ir apčiuopiamą publicistinio teatro žanrą. Jam čia puikiai talkina kompozitorius Gintaras Sodeika, užpildydamas garsinę erdvę atmosferą kuriančiais intarpais, akcentais, žanrinėmis citatomis, gyvu ir transliuojamu dainavimu, žydų ritualinėmis giesmėmis. Spektaklio suvokimą vainikuoja Miko Žukausko vaizdinės projekcijos, ir iliustruojančios istorinius laikotarpius, ir žanriniais bei stilizuotais koliažais pabrėžiančios vyksmo epiškumą. Tokios koncentruotos ir galingos visaverčio publicistinio teatro dozės mūsų scenos dar nebuvo patyrusios. Tiesa, tai labiau būdinga pirmajam spektaklio daliai, o antroje, kaip ir užkoduota pjesėje, vyksmas rutuliojasi jau avanscenoje pagal literatūrinio teatro dėsnius. Bet pirmos dalies emocinis įdirbis toks galingas, kad antroje vykstantis literatūrinis epilogas neužgesina pirmos dalies efekto. Prasižėjęs kaip lėlių teatras, spektaklis taip ir baigiasi, sukurdamas vientisą manipuliuojamo pasaulio tragediją.

Ambicinguose Koršunovo pastatymuose labai glaudi sceninio mito kūrimo ir tradicijos sąveika. Tuomet jis kuria kažkelinto lygio sceninę tikrovę, kurioje mitologiškumas ir metafiziškumas yra neatšiejama teatrinio vyksmo kokybė, sceninės topografijos elementų charakteristikų esmė. Taip atsitiko ir jo klaipėdiškame „Mūsų klasės“ pastatyme. Ritualinės kosmogoninės antišopkos aplinkybėmis Słobodzianeko išdėstyta Jedvabnės miestelio tragedija, kai lenkai žudė bendraklasius ir visus miestelio žydus, ir kas buvo vėliau, pateikta kaip globalinė tragiška žmonijos dilema: kaip apskritai tai galėjo įvykti ir kaip su visu tuo paskui gyventi?

Sprendžiant iš spektaklio „Mūsų klasė“, anot Koršunovo, absoliutus blogis yra prigimtinė žmogiškos esybės dalis, kurią dera suvokti ir laikyti giliai paslėptą ir užrakintą. Su tokia jo įžvalga galima ir reikia ginčytis. Bet jo, kaip menininko, talentas pasireiškia ne diagnozėmis ar receptais, o jo spektakliais. Reginys „Mūsų klasė“ yra galingas „teisminis eksperimentas“: kiekvienas jame dalyvavęs ir į jį įsijautęs žiūrovas neišvengiamai pastatomas į moralinę akistatą su savo, su tautos sąžine. Čia jis sutapatinamas ir su budeliu, ir su auka, ir pats sau bei visiems saviškiams privalo suformuluoti ir paskelbti negailingą nuosprendį.

PUBLIKACIJĄ PARĖMĖ SCENOS MENO KRITIKŲ ASOCIACIJA (SMKA)

Džokeris daug arčiau

Kalėdinio „Kino“ skaitymo malonumai

Paskutinio šiemet „Kino“ įžangoje redaktorė Santa Lingevičiūtė džingiasi autorių atsakymais į kalėdinį klausimą, kuris šįkart buvo apie labiausiai patikusią filmo sceną ir dar kartą patvirtino žinomą tiesą, kokie mes visi skirtingi. Anketos atsakymai praveria duris į kino kritikų virtuvę ir kartu paskatina prisiminti vieną ar kitą seną filmą. Bet ne vienas „Kino“ tekstas skirtas naujiems, į festivalių orbitas patekusiems filmams, kuriuos, tikiuosi, netrukus pamatysime ir Lietuvoje. Mantė Valiūnaitė rašo apie tarptautinį Busano kino festivalį, kuriame šiemet buvo paminėtas Korėjos kino šimtmetis, Ilona Vitkauskaitė – apie Talino „Juodosiose naktys“ rodytą konkursinę trijų Baltijos šalių filmų programą, kurios nugalėtoju tapo Tomo Vengrio filmas „Gimtinė“, Neringa Kazukauskaitė – apie Strasbūre vykusią LUX apdovanojimų ceremoniją: Europos Parlamento daug dėmesio skiria kinui, nes dabar mūsų žemyną, regis, vienija tik iš visų jo kampelių sklindantys vaizdai.

Patinka tai ar ne, bet dažniausiai aptariamas šių metų filmas – Toddo Phillipso „Džokeris“. Ta proga Izolda Keidošiūtė rubrikoje „Iš arčiau“ prisimena ekranines Džokerio metamofrozes – nuo komikso kūrėjus įkvėpusio Paulo Leni filmo „Žmogus, kuris juokėsi“ (1928) iki Joaquino Phoenixo sukurtu nevykėlio klouno. Skaitydamas „Kenčiantieji dėl kasdienio pažeminimo ir skurdo užsideda klounų kaukes ir išreiškia savo įsiūtį prieš politinį elitą ir ekonominę sanklodą“, iškart prisiminiau Vilniaus universiteto rektorių, Vinco Kudirkos aikštėje dalijantį „feikinius“ diplomus. Džokeris daug arčiau mūsų, nei manome. Živilė Pipinytė „Iš arčiau“ pristato rusų aktorę Anną Michalkovą. Pasak autorės, „ji dažnai vaidina šiuolaikines rusų moteris, kurias visi kažkodėl vadina paprastomis, bet už kurių slypi ir atpažįstamos, ir neįtikėtinos istorijos“.

Daug vietos skirta lietuviškoms premjeroms. Ilona Vitkauskaitė recenzuoja Šarūno Barto filmą „Sutemose“ ir konstatuoja, kad „Bartas

ne tik dar kartą įrodo savo meistriystę, bet ir per istorinio laikotarpio rekonstrukciją pasiūlo kritišką žvilgsnį į kolektyvinę istorinę atmintį, jos polinkį sakralizuoti, heroizuoti, praeitį vertinti per dabarties konjunktūros prizmę“. Regis, tuo ir užsiėmė „Scanoramoje“ pristatytas Vytautas V. Landsbergis filme „Vanago portretas“, kurį recenzuoja Lingevičiūtė. Pasak jos, „V.V. Landsbergis Vanago prisiminimus panaudojo labai selektyviai. Dominuoja tik mintys apie doro vingumą, tyrą meilę ir atsivaimą, jos montuojamos su krikščioniška ikonografija: maldaknygė, bažnyčia, kryžiais, rūpintojėliais. Visa tai nepadeda susidaryti Vanago, kaip žmogaus, vaizdinio, veikiau atrodo tarsi būtų kuriamas lietuviškas Kristus.“ Užtat Rūtai Birštonaitei labai patiko Manto Kvedaravičiaus „Partenonas“. Ji negaili filmui liaupsų: „Partenoną“ žiūrėjau kaip kūrinį, gimusį iš būsenos, kuri apima nusileidus sutemoms, išėjus į svetimą naktinį miestą, gyvenantį savo nesuprantamą gyvenimą, kur

žmonės prieblandoje virsta neryškiais siluetais, kur ir pats gali įgauti naują tapatybę, ir niekas nesupras, ar ji tikra, ar suklastota.“ Elena Jasiūnaitė aptaria dar viena lietuvišką „Scanoramos“ premjerą – Akvilės Gelažiūtės „Neregėtą Europą“, Ieva Tumanovičiūtė – festivalio konkursinėje programoje pristatytus lietuviškus trumpo metražo filmus, Aivaras Žukauskas – bendros olandų ir lietuvių gamybos filmą, Sergejaus Loznicos „Valstybines laidotuves“.

Brigita Kulbytė kalbino režisūros srityje debiutuojantį filosofą Nerijų Milerių, kuris užbaigė Audriaus Mackevičiaus dokumentinį filmą „Pavyzdingas elgesys“. Šis filmas triumfavo Tarptautiniame Leipzigerio kino festivalyje – buvo įvertintas pagrindiniu „Auksinio balandžio“ prizų, tarpreliginės žiuri ir FIPRESCI prizais. Jo premjera Lietuvoje numatoma pavasarį.

Kino teatrų repertuaro premjeras recenzuoja Ramūnas Pronckus („Le Manas ’66. Plento karaliai“), Laura Šimkutė („Auksinė pirštinė“), Dominykas Niaura („Daktaras Miegas“). Kino istorijose Pipinytė rašo apie pirmąją Kanų kino festivalyje už geriausią režisūrą apdovanotą moterį – pamirštą Juliją Solncevą (beje, antrąją po pusšimčio metų tapo Sofia Coppola).

Laikas kartais krečia keistus pokštus. Jų (tik malonių) ir linkiu „Kino“ skaitytojams.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Tie patys klausimai

Krėslė prie televizoriaus

Perskaitęs šventines televizijų programas, kasmet savęs klausiu, ar televizijos per Kūčias ir Kalėdas rodo prasčiausias lietuviškas komedijas todėl, kad yra įsitikinusios, jog pamalonins žiūrovus, ar todėl, kad visus juos laiko nelabai protingais. Šiemet niekas nepasikeitė: LNK per Kūčias rodys nejuokingus Donato Ulvydo, TV3 – Andriaus Žiurausko ir kitų namudininkų kino gaminius, LRT transliuos mišias, žinoma, nepristigs ir pokalbių su saldžiabalsiais kunigais bei siaubingo lietuviško popso su visokiomValinskienėm priešakyje. Regis, tai jau tapo privaloma lyg Puaro arba mis Marpl kiekvieną sekmadienį. Rutina įtraukia.

Prisiminimai – taip pat. Pamatęs programoje Sharon Maguire filmą „Bridžitos Džouns dieno-raštis“ (LRT, 25 d. 23 val.), turėjau save įtikinti, kad filmas tikrai pasirodė prieš beveik dvidešimt metų. Dabar jau sunku įsivaizduoti, kokia populiaru buvo Helen Fielding knyga, kiek jaunų moterų, nesugebančių derinti karjeros ir romantiškos meilės lūkesčių, laisvės troškimo ir noro ištekti, pamatė savo atvaizdą tos juokingos merginos, kuri mėgsta baltąjį vyną, portrete. Šiuolaikiniai žiūrovai neįsivaizduoja, kaip baimintis, kad kažkokia amerikietė Renée Zellweger

sugadins šviesų Bridžitos Džouns įvaizdį, bet viskas baigėsi gerai. Aktorės partneriai Hugh Grantas ir Colinas Firthas taip pat puikiai susidorojo su dviejų svarbių Bridžitos gyvenimo vyrų vaidmenimis. Beje, Beeban Kidron sukurta tęsinį „Bridžitos Džouns dieno-raštis. Ties proto riba“) taip pat parodys LRT (26 d. 22.30).

Istoriją suaugusiesiems apie Pelenės ir Pigmaliono susitikimą Kūčių vakarą primins TV3 (24, 23.55). 1990 m. pasirodžiusi Garry Marshallo „Graži moteris“ tapo kultinė dar ir todėl, kad filmas yra savotiškas romantinės komedijos „koncentratas“. Du skirtingi personažai – turtuolis (Richard Gere), kuris, regis, domisi tik finansų

birža, ir Holivudo bulvare sutikta nuoširdi prostitutė (Julia Roberts) – žiūrovų akyse ima keistis. Iš pirmo žvilgsnio ciniškas Edvardas, pasirodo, trokšta paprastų džiaugsmų, kuriuos jam gali suteikti Viviana, mokanti mėgautis kiekviena gyvenimo akimirka.

Jei tokie paprasti malonumai netraukia, bus ir išimtis. Martinus Scorsese sako, kad apie „Tylą“ (TV1, 29 d. 23.10) galvojo kelis dešimtmečius nuo tada, kai į jo rankas pateko Shusaku Endo romanas, kuriame aprašyti dviejų krikščionių kunigų nuotykių XVII a. Japonijoje. Rašytojas knygoje suformulavo klausimą, į kurį Scorsese bandė atsakyti ne viename filme. Tai Dievo tylėjimas žmonių kančių akivaizdoje.

„Tyla“

„Bridžitos Džouns dieno-raštis“

„Tylos“ (2016) išėities taškas paprastas: du jauni jėzuitų kunigai Rodriguesas (Andrew Garfield) ir Garupė (Adam Driver) 1640-aisiais vyksta į Japoniją, kad išsiaiškintų savo mokytojo Fereiros (Liam Neeson) likimą, mat Portugaliją pasiekė žinios, kad jis išsižadėjo tikėjimo, vedė japonę ir perėjo į budizmą. Pirmoji beveik tris valandas trunkančio filmo pusė rodo jaunų kunigų susidūrimą su neapsakomu žiaurumu, skurdu ir japonų krikščionių kančiomis. Iki kunigams slapta atvykstant, keli šimtai tūkstančių krikščionių ir juos į tikėjimą atvertę misionieriai jau buvo sunaikinti. Tačiau kunigai laukiami: mažų kaimelių gyventojai išsaugojo tikėjimą Dievu, bet gal vis dėlto tiksliau – pasakišku rojumi, laukiančiu jų po mirties.

Kunigus, atvykusius į Japoniją, stulbina gamtos grožis. Rodrigo Prieto nufilmuotus kadrus gaubia rūkas, laukinė gamta juose – tarsi Dievo didybės liudijimas. Nuo pat pirmųjų kadrų akivaizdi ir Scorsese

sinefilija – vieni jų verčia prisiminti Akirą Kurosawą, kiti – mistinius Kenji Mizoguchi rūkus, o kunigų vedlys Kičichiro (Yosuke Kubozuka) atrodo lyg Toshiro Mifunės apsimetėlis iš Kurosawos „Septynių samurajų“. Kažkurį akimirką net suabejojau, ar tik Scorsese per giliai nenugrimzdo į seno gero kino nostalgiją. Tačiau filmui įpusėjus supratau, kad lėto pasakojimo su kankinimų detalėmis režisieriui reikia: taip jis nori parengti žiūrovus kitam filmo lygmeniui – apmąstymams apie bet kokio tikėjimo esmę. Paklausti jų, ar tikroji auka yra išsižadėti savęs, ar pasmerkti kitus kančiai? „Tyla“ skatina bandyti suprasti veikėjų motyvus. Tada ir pradeda aiškėti, kas filme ne taip akivaizdu ar neįvardyta išpūdingais vaizdais, bet kas aktualu ir dabar. Dievas vis dar tyli, todėl atsakyti į visus klausimus teks patiems.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Parodos

VILNIUS

Nacionalinė dailės galerija

Konstitucijos pr. 22

Atnaujinta XX a. II pusės–XXI a. Lietuvos dailės ekspozicija

Paroda „Dirbtuvė. Kūrinio genezė. Augus-tinas Savickas“, skirta Augustino Savicko šimtosioms gimimo metinėms

Paroda „Eduardas Balsys (1919–1984). Apie meistriškumą“

Paroda „Eimunto Nekrošiaus meno fortas“

Taktilinė paroda „Blind Date 2“

Fotografijų paroda „Moi Ver: Moišė Ravi-vas-Vorobeičikas. Modernybės montažai“

Vilniaus paveikslų galerija

Didžioji g. 4

Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai

Lietuvos dailė XVI–XIX a.

Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Jono Rustemo paveikslas „Veneros gi-mimas“ iš Ramučio Petniūno privačios kolekcijos

Ciklo „Vilniaus gatvės“ paroda „Didžioji gatvė“

Paroda „Artur Grottger. „Lituania“. 1863–1864 metų sukilimas Lietuvoje“

Vilniaus dailininko Stanislovo Bohušo-Sestšencevičiaus 150-osioms gimimo meti-nėms skirta paroda

Taikomosios dailės ir dizaino muziejus

Arsenalo g. 3A

Paroda „XX amžiaus mados šedevrai“

Juozo Galkaus paroda „Ne tik gatvei...“

Vytauto Kasiulio dailės muziejus

A. Goštauto g. 1

Vytauto Kasiulio kūrybos ekspozicija

Vlado Žiliaus (1939–2012) paroda „Atmin-ties spalvos“

Lietuvos nacionalinis muziejus

Arsenalo g. 1

Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a.

Lietuvių liaudies menas; Kryždirbystė

Tarpukario Lietuvai skirta ekspozicija

Paroda „Lietuvos partizanų 1949 m. vasario 16 d. deklaracija ir jos signatarai“

Algimanto Kunčiaus fotografijų paroda „Susitikimai praeitame šimtmetyje“

Arsenalo g. 3

Lietuvos archeologija

Gedimino pilies bokštas

Arsenalo g. 5

Gedimino pilies istorija ir ginklai

Interaktyvi ekspozicija „Laiko juostos vaiz-dai pro Gedimino pilies bokšto langus“

Apžvalgos aikštelė

Kazio Varnelio namai-muziejus

Didžioji g. 26

K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija

Signatarų namai

Pilies g. 26

Ekspozicija „Lietuvos kelias į valstybingumą nuo XIX a. II p. iki 1918 m. vasario 16 d.“

Tautinis atgimimas ir valstybės kūrimas: medaliai, monetos

Vilniaus gynybinės sienos bastėja

Bokšto g. 20 / 18

Vilniaus gynybinės sienos istorijos ir ginkluo-tės ekspozicija

Pastarųjų metų Lietuvos archeologijos at-radimų paroda

Tarptautinė paroda „200 batų – 700 metų“

Areštinė nr. 14

T. Kosciuškos g. 1

Paroda „Pažadinti: Gedimino kalne rastų sukilėlių istorija“

Bažnytinio paveldo muziejus

Šv. Mykolo g. 9

Ekspozicija „Dangaus miestas. Vilniaus vienuolių palikimas Bažnytinio paveldo muziejaus rinkiniuose“

Paroda „Šiuolaikinio meno keliai į bažny-čias: 1990–2019“

Paroda „Bažnytinio paveldo muziejaus dirbtuvėse restauruoti objektai“

Lietuvos meno pažinimo centras

„Tartle“

Užupio g. 40

Paroda „Romantizmo amžius“

MO muziejus

Pylimo g. 17

Paroda „Rūšių atsiradimas. 90-ųjų DNR“

Paroda „Mekas mirksi geriau“

Valdovų rūmai

Katedros a. 4

Paroda „Radvilos. Kunigaikščių istorija ir paveldas“

Vieno šedevro tarptautinė paroda „Šlovin-gas, didis ir neregėtas įvykis: 1611 m. Mas-kvos caro priesaika“

VDA parodų salės „Titanikas“

Maironio g. 3

Paroda „Keliaujančios raidės ’19: Uroboras“

Vyginto Orlovo paroda „xqvhawhhef“

VDA galerija „Artifex“

Gaono g. 1

Eglės Gandos Bogdanienės paroda „Antra oda II“

Galerija „Kairė–dešinė“

Latako g. 3

iki 21 d. – Laisvydės Šalčiūtės paroda „Me-liuzinų rojus“

Prospekto fotografijos galerija

Gedimino pr. 43

Algio Griškevičiaus paroda „Jų apeigos“

Pamėnkalnio galerija

Pamėnkalnio g. 1

Benignos Kasparavičiūtės paroda „Tikruoju keliu“

Galerija „Vartai“

Vilniaus g. 39

Šiuolaikinio dizaino paroda „Budrūs daiktai“

Šv. Jono gatvės galerija

Šv. Jono g. 11

iki 31 d. – Dalios Gentvainytės ir Jono Arči-kausko keramikos paroda „Dienoraštis arba kasdienybės istorija“

Galerija „Arka“

Aušros Vartų g. 7

iki 28 d. – Romualdo Balinsko paroda „Tarpe“

Gintaro Zubrio paroda „Pasikalbėk su jais“

Projekto „X: Atmintis“ paroda

Galerija „Meno niša“

J. Basanavičiaus g. 1 / 13

Paroda „Atgal į ateitį“

Dailininkų sąjungos galerija

Vokiečių g. 2

Andriaus Ermino paroda „Žmogiškasis fak-torius. Fragmentai“

Pylimo galerija

Pylimo g. 30

iki 21 d. – Jolantos Šalkauskaitės tapybos paroda „Kelyje“

AV17 galerija

Totorių g. 5

Michalinos Bigaj paroda „Įsiminiau, tai neturėjo kvapo“

Rūtos Eidukaitytės ir Raimondo Savicko kūrybos paroda „Atspindžiai“

Galerija „Kunstkamera“

Ligoninės g. 4

iki 31 d. – Viktoro Paukštelio kūrybos paroda „The House of Jäger“

Teatro, muzikos ir kino muziejus

Vilniaus g. 41

Paroda „XS / Studentų lėlių teatrui“

Vitalijaus Mazūro paroda „Išsigelbėjimas“

Paroda „33 žingsniai. 1957–1990 m. Lietu-vos kino studijos vaidybiniai filmai“

Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija

Vilniaus g. 39 / 6

Kristinos Norvilaitės-Geniušienės darbų paroda „Braižau savo žemėlapi“

Vilniaus rotušė

Didžioji g. 31

iki 30 d. – „Lietuvos kariuomenė fotogra-fijoje 2019“

iki 30 d. – Kristinos Norvilaitės grafikos darbų paroda „Į viską pažvelgti ramia akimi“

Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centras

Naugarduko g. 10 / 2

Paroda „Daugiau nei pareigos šauksmas“

Paroda „Brazilijos modernistas iš Vilniaus: Lasario Segallo sugrįžimas“

Vlado Vildžiūno galerija

Lobio g. 6 A

Annos Strumiilo (Lenkija) paroda „Foto-grafija. Tekstilė“

Galerija-studija RA

Pranciškonų g. 8

Kalėdinė miniatiūrų paroda

„Galera“

Užupio g. 2 A

iki 31 d. – Joerdis Mahantos (Vokietija) tapy-bos ir grafikos darbų paroda „Mahanta Show“

Galerija „Menų tiltas“

Užupio g. 16

Rūtos Jusionytės paroda „Pusryčiai ant žolės“

Rašytojų klubas

K. Sirvydo g. 6

Kristinos Gudonytės tapyba

Antakalnio galerija

Antakalnio g. 86

Eglės Šaltės grafikos darbų paroda

„Skalvijos“ kino centras

Goštauto g. 2 / 15

Fotografijų paroda „Pankroko lopšiai“

„SHCH / ŠČ galerija“

Teatro g. 7A

Agnės Juodvalkytės paroda „Paveldėtas sapnas“

„The Room“ galerija

Polocko g. 17

Deimos Katinaitės tapyba

Galerija „Atletika“

Vitebsko g. 21, 23

Gailės Gričiūtės ir Thuy-Han Nguyen-Chi (Vokietija) paroda „Pabagai atspari situacija“

Galerija „Autoportretas“

Pilies g. 12

nuo 20 d. – karikatūrų paroda „Gera pra-džia – pusė darbo?“

KAUNAS

Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus

V. Putvinskio g. 55

Leonoros Kuisienės meninės knygrišystės paroda „Duoklė mūzoms“

M. Žilinsko dailės galerija

Nepriklausomybės a. 12

Šiuolaikinio slovākų stiklo ir keramikos di-zaino paroda „Daugiau yra daugiau II“

Kauno paveikslų galerija

K. Donelaičio g. 16

Česlovo Lukensko videoprojekcijų, tekstų ir objektų paroda „Kliedesių terminalas“

Paroda „Kęstučio Grigaliūno žaidimų gale-rija: viešnagė pas laureatus“

A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus

V. Putvinskio g. 64

Dormantės ir Jurgio Penkinski keramikos darbų parodos „Žemės skarba“

„7md“ rekomenduoja

Dailė

Bažnytinio paveldo muziejus, atšventęs dešimties metų jubiliejų, atnau-jino ekspoziciją „Dangaus miestas. Vilniaus vienuolių palikimas Bažny-tinio paveldo muziejaus rinkiniuose“, pristatančią septyniolikos Vilniaus vienuolių istoriją ir meno vertybes; taip pat parengė dvi įdomias parodas. Viena jų pasakoja apie restauratorių darbo svarbą, o kita – apie šiuolaiki-nio meno kelius į Lietuvos bažnyčias. Atvirumu ir profesionalumu pasi-žymintis muziejus siūlo ekskursijas ir edukacinius užsiėmimus. Daugiau informacijos *bpmuziejus.lt*.

Muzika

Tradiciskai antrąją Kalėdų dieną, gruodžio 26-ąją, 19 val. Didžiojoje filharmonijos scenoje pasirodo Lietuvos kamerinis orkestras ir jo meno vadovas, smuikininkas Sergejus Krylovas. Šį vakarą S. Krylovas grieš publi-kos itin mėgstamus, virtuoziskus Ernesto Chaussono, Maurice'o Ravelio ir Camille'io Saint-Saėnso kūrinius. Prieš 25 metus, 1994-ųjų gruodžio 17 dieną, per 18-ąją UNESCO Pasaulio paveldo komiteto sesiją Tailande, Vilniaus istorinis centras buvo įrašytas į UNESCO Pasaulio paveldo są-rašą. Šiam svarbiam įvykiui ir skiriamas kalėdinis Lietuvos kamerinio orkestro koncertas.

Teatras

Sausio 7, 8 d. Valstybiniame jaunimo teatre įvyks spektaklio „Žmogus iš žuvies“ pagal Asios Vološinos pjesę premjera. Kaip teigia režisierė Eglė Švedkauskaitė: „Tai proga įsigilinti į laisvės sąvoką – kas tai yra nedemo-kratinėje aplinkoje? Mano nepaklusnumas ar nesipriešinimas? Ar susitai-kymas ir cinizmas, nukreiptas į pūvančią santvarką, nėra savęs įkalinimo forma? O priklausomybė nuo iliuzijų ir neišsipildančių troškimų, bejėgystė, nedrąsa imtis veiksmų ir vilties laukimas – visa tai juk irgi apynasris laisvei, galbūt dar ankštesnis nei tas, kurį žmogui uždeda sistemos ir ideologijos. Realybė (ir valstybė) šioje pjesėje – despotiška, ji ateina į namus, kuriuos pjesės personažai naiviai laiko pakankamai tvirta barikada, ir pasiima tai, ką nori.“ Spektaklyje vaidina Matas Dirginčius, Ieva Kaniušaitė, Aleksas Kazanavičius, Viktorija Kuodytė, Simonas Storpirštis, Asta Zacharovaitė.

Galerija „Meno parkas“

Rotušės a. 27

Rosandos Sorakaitės paroda „Atstumas iki širdies“

Nemo Nonnenmacherio ir Stacie McCor-micko paroda „Atšauktas puolimas“

Roberto Antinio paroda „Aidinimas: Trintukas“

Kauno fotografijos galerija

Vilniaus g. 2

Projekto „Moters darbas“ paroda

KLAIPĖDA

Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija

Liepų g. 33

Sofijos Kanaverskytės tekstilės paroda

„Lietuvos Respublikos Prezidentai“

KKKC parodų rūmai

Didžioji Vandens g. 2

nuo 20 d. – Igorio Savčenkos (Baltarusija) paroda „Žvilgsnis, kurio niekada nėra ten, kur esame“

nuo 20 d. – šiuolaikinės Ukrainos fotografi-jos paroda „Meilė, geismas ir įniršis“

Klaipėdos kultūros fabrikas

Bangų g. 5A

Arvydo Palevičiaus tapybos paroda „Požiūris“

Juditos Liaudanskaitės fotografijų paroda „Žvilgsnis“

ŠIAULIAI

„Laiptų“ galerija

Žemaitės g. 83

Tarptautinė Kalėdų miniatiūrų paroda

Aistės Gabrielės Černiūtės ir Vido Poškaus tapybos paroda „Žmonės ir padarai II“

PANEVĖŽYS

Panevėžio miesto dailės galerija

Respublikos g. 3

Keramikos paviljone – Monikos Gedrimai-tės keramikos paroda „Indo estetika: nuo daikto iki meno“

Spektakliai

VILNIUS

Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras

21 d. 18.30 – J. Strausso „ŠIKŠNOSPARNIS“. Muzikinis vad. ir dir. M. Staškus,

dir. J. Geniušas

29 d. 18 val. – G. Puccini „BOHEMA“.

Dir. N. Paszkowski (Italija), muzikos vad. ir dir. R. Šervenikas, dir. J. Geniušas

31 d. 18.30 – Baleto gala koncertas

Nacionalinis dramos teatras

Kvietimas teikti kūrinius Vaikų literatūros premijai gauti Švietimo, mokslo ir sporto ministerija kviečia teikti vaikų literatūros kūrinius, kritikos darbus, vaikų literatūros ir skaitymo populiarinimo projektus Vaikų literatūros premijai gauti. Premijos tikslas – skatinti Lietuvos rašytojus kurti vaikams skirtas knygas, įvertinti švietimo, visuomeninių ar privačių įstaigų bei asmenų indėlį populiarinant vaikų literatūrą ir knygų skaitymą. Kandidatūras premijai gauti turi teisę siūlyti asociacijos, švietimo įstaigos, švietimo įstaigų steigėjai, kiti juridiniai asmenys. Kandidatai turi pateikti pastarųjų trejų metų kūrybinės veiklos aprašą, nominuojamų darbų pavyzdžius, kitą iliustruojančiąją medžiagą. Premijos dydis – 100 MGL. Iš jų 60 MGL – už nuopelnus vaikų literatūros srityje (už literatūros kūrinių ar kūrinius) ir 40 MGL už nuopelnus vaikų literatūros ir skaitymo populiarinimo srityje (už projektus, literatūrinės-kūrybines akcijas, literatūros kritikos darbus ir kt.). Siūlymai teikiami iki gruodžio 31 d. Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Bendrojo ugdymo departamento Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyriui. Vaikų literatūros premiją ministerija įsteigė 2004 metais. Ji teikiama kasmet balandžio 2 dieną, minint Tarptautinę vaikų knygos dieną. Daugiau informacijos tel. (8 5) 219 1151		
Oskaro Koršunovo teatras 20 d. 19 val. <i>OKT studijoje</i> – M. Gorkio „DUGNĖ“. Rež. O. Koršunovas 28 d. 19 val. <i>Jaunimo teatre</i> – B. Brechto „VESTUVĖS“. Rež. O. Koršunovas Rusų dramos teatras 20 d. 10, 12 ir 14 val., 21, 22, 27–29 d. 12, 14 val. – „NAUJAMETĖ PAUKŠČIŲ DINGIMO ISTORIJA“. Rež. ir insc. aut. M. Čaplina 20–22, 29–31 d. 18.30 – PREMIJERA! S. Sondeimo „GILYN Į MIŠKĄ / INTO THE WOODS“. Rež. V. Malinauskas, muz. vad. J. Bates Vilniaus teatras „Lėlė“ Mažoji salė 21 d. 12 val. – N. Indriūnaitės „BALTOS PASAKOS“ (pagal H.Ch. Anderseno pasakas). Rež. N. Indriūnaitė 22 d. 12 val. – „O VIEŠPATIE, VILNIUS!“. Rež. A. Storpirštis 28, 29 d. 12 val. – PREMIJERA! „ANTIS, MIRTIS IR TULPĖ“ (pagal W. Elbrucho knygą). Rež. J. Trimakaitė Palėpės salė 21 d. 14 val. – „RAUDONKEPURĖ“ (pasakų apie Raudonkepuraitę motyvais). Rež. ir dail. V. Mazūras 22 d. 14 val. – „PASAKA APIE VĖŽLIUKĄ“ (Ž. Gryvos knygelės motyvais). Inscen. aut., rež. ir dail. A. Mikutis 29 d. 14 val. – Just. Marcinkevičiaus „VORO VESTUVĖS“. Scen. aut. ir rež. A. Mikutis „Menų spaustuvė“ 20 d. 18 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „TIKROS PASAKOS“. Rež. Ž. Mičiulytė 21 d. 18.30 <i>Kišeninėje salėje</i> – „LIETAUS ŽEMĖ“. Rež. A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“) 22 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „VIRIMO TEMPERATŪRA 5425“. Rež. A. Areima (AAT)Artūro Areimos teatras) 22 d. 11 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „PIEVELĖ“. Choreogr. B. Banevičiūtė, šokėja G. Subotinaitė, komp. R. Dikčienė, kost. dail. R. Biliūnaitė, šviesų dail. A. Davidavičius (šokio teatras „Dansema“) 21 d. 18.30 <i>Kišeninėje salėje</i> – „LIETAUS ŽEMĖ“. Rež. A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“) 22 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „VIRIMO TEMPERATŪRA 5425“. Rež. A. Areima (AAT)Artūro Areimos teatras) 22 d. 11 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „PIEVELĖ“. Choreogr. B. Banevičiūtė (šokio teatras „Dansema“) 28 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „KELIONĖ NAMO“. Rež. V. Bareikis (urbanistinio šokio teatras „Low Air“) 28 d. 18.30 <i>Kišeninėje salėje</i> – „SAULĖTOJI LINIJA“ (pagal I. Vyrypajovo pjesę). Kūrėjai	J. Tertelis ir V. Šumilovaitė-Tertelienė (teatras „Atviras ratas“) 28 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „GĖDA PELĖDA“. Idėjos aut., akt., komp. J. Urnikytė (teatras „Atviras ratas“) 29 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „ŽAIDIMAS BAIGTAS“. Autoriai: L. Liepaitė, A. Gudaitė, L. Žakevičius, P. Laurinaitis, A. Gecevičius (urbanistinio šokio teatras „Low Air“) 29 d. 13, 16 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – PREMIJERA! „BAISIAI GRAŽU“. Rež. E. Kižaitė („Vėjų teatras“) Solo teatras 27 d. 19 val. <i>Meno forte</i> – „MEILUŽIS“ (pagal M. Duras romaną). Rež. B. Mar 28 d. 16, 19 val. <i>Meno forte</i> – PREMIJERA! „BUDA PALĖPĖJE“ (pagal J. Otsuka romaną). Rež. B. Mar 29 d. 19 val. <i>Pranciškonų vienuolyno II a. teatro salėje</i> – „LIETUVIŠKOJI NORA“ (H. Ibseno pjesės „Lėlių namai. Nora“ ir aktorės M. Mironaitės gyvenimo ir kūrybos motyvais). Rež. B. Mar	grimo dail. T. Khizha, choreogr. A. Jankauskas. Atlikėjai S. Trifonovas (Baltarusija), D. Stumbras, P. Bagdonas, G. Pečkytė, R. Vaicekauskaitė, Ž. Galinis, T. Ladiga, L. Mikalauskas, M. Zimkus, E. Davidovičius, P. Padleckis, E. Bavikinas, R. Preikšaitė, N. Vilkanauskaitė ir kt. 30 d. 18 val. – G. Verdi „TRAVIATA“. Dir. J. Geniušas Kauno kamerinis teatras 20 d. 18 val. – „KANDIDAS, arba OPTIMIZMO MIRTIS“. Rež. G. Aleksa 21 d. 18 val. – „(G)ROUND ZERO: AMŽIAUS DVIKOVA“ (šokio trupė „Nuepiko“) 22 d. 18 val. – „TIK SUAUGUSIEMS“. Idėjos aut. ir rež. J. Tertelis (teatras „Atviras ratas“) 26 d. 14 val. – „7 RATAI“. Rež. I. Jackevičiūtė 28 d. 16 val. – M. Jones „AKMENYS JO KISENĖSE“. Rež. G. Padegimas 29 d. 18 val. – „NIGGAZ“. Rež. A. Jankevičius Kauno lėlių teatras 21, 22, 26, 28, 29 d. 12 val. – PREMIJERA! „IŠMINTINGASIS BESMEGENIS“. Aut. ir rež. A. Žiurauskas, dail. A. Šimonis 21, 22, 28, 29 d. 11 val., 26 d. 13 val. – PREMIJERA! „KALĖDINĖS ANGELŲ PASLAPTYS“. Aut. ir rež. – R. Bartninkaitė 29 d. 17 val. – L. Mikalausko koncertas „Sveiki, Naujieji!“ 30 d. 18 val. – J. Leitaitės koncertas „ŠVĖSKIME KARTU“. Dalyvauja P. Daukšytė (smuikas), Ch. Kilsch (sopranas), J. Suchanovas (fortepijonas)
		22, 26 d. 12, 15 val., 28, 29 d. 12 val. – „SNAIGĖS PASAKA“. Rež. M. Cemnickas 27 d. 18 val. – T. Šinkariuko „KELIONĖ Į EDENĄ“. Rež. A. Gornatkevičius 27 d. 18 val. <i>Panevėžio muzikiniame teatre</i> – R. Thomas „VYRAS SPĄSTUOSE“. Rež. D. Kazlauskas 29 d. 18 val. <i>Miltinio laboratorijoje</i> – T. Bernhardo „TEATRALAS“. Rež. J. Tertelis
		Koncertai Lietuvos nacionalinė filharmonija 20 d. 18 val. <i>Kauno valstybinėje filharmonijoje</i>, 21 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – orkestro muzikos koncertas „Variacijos Eduardo Balsio 100-mečio tema“. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistai I. Baikštytė (fortepijonas), Dž. Bidva (smuikas). Dir. M. Pitrenas 20 d. 18 val. <i>Palangos kurhauzo salėje</i> – teatralizuotas koncertas visai šeimai „Parodos paviekslėliai“. Valstybinis Vilniaus kvartetas, D. Butkevičius (kontrabosas). Dalyvauja T. Čižas (aktorius), G. Grinevičiūtė (šokėja). Rež. J. Vansk, dail. V. Čepkauskas 26 d. 12 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – koncertas visai šeimai „Ažuoliuko“ Kalėdos“. Berniukų ir jaunuolių choras „Ažuoliukas“ (meno vad. V. Miškinis), „Ažuoliuko“ muzikos mokyklos IV klasės choras (vad. R. Kuncienė), „Ažuolų“ klubo vyrų choras (meno vad. P. Gyls), Šv. Kristoforo kamerinis orkestras (meno vad. M. Barkauskas). Solistės E. Finagejevaitė (sopranas), E. Stundžiaitė (sopranas), A. Benkauskaitė (mecosopranas). Dalyvauja R. Mitkus (vargonai), E. Davis (fortepijonas). Dirigentai R. Kuncienė, V. Miškinis 26 d. 12 val. <i>Vilniaus rotušėje</i> – teatralizuotas koncertas visai šeimai „Lėlės kelionė“. Čiurlionio kvartetas, aktorė L. Muštašvili, scenarijaus aut. J. Zajančauskaitė, teksto autorė M. Sakalauskaitė 26 d. 15 val. <i>Jašiūnų dvaro sodybos rūmuose</i> – kamerinės muzikos koncertas „Kalėdų svajos“. Kamerinės muzikos ansamblis „Musica humana“. Solistai S. Liamo (sopranas), A. Vizgirda (fleita), R. Beinaris (obojus), G. Beinarytė (arfa) 26 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – orkestro muzikos koncertas „Kalėdinė poema“. Lietuvos kamerinis orkestras. Solistas ir dirigentas S. Krylovas (smuikas) 27 d. 18.30 val. <i>Klaipėdos koncertų salėje</i> – orkestro muzikos koncertas „Virtuozo treliai“. Lietuvos kamerinis orkestras. Solistas R. Kimas (smuikas) 27 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – kalėdinė programa „Kalėdos džiazosaloje“. Vokalinis ansamblis „Jazz island“ (vad. A. Novikas), Čiurlionio kvartetas 28 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – kalėdinė programa „Trimito Kalėdos“. Valstybinis pučiamųjų instrumentų orkestras „Trimitas“ (vad. A. Kučinskas, vyr. dir. U. Vaiginis). Solistai V. Sondeckis (violončelė), V. Priebus (violončelė). Dir. U. Vaiginis 29 d. 19 val. <i>Birštono kultūros centre</i> – orkestro muzikos koncertas „Kalėdinė poema“. Lietuvos kamerinis orkestras. Solistas ir dirigentas S. Krylovas (smuikas) 29 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – fortepijono muzikos koncertas „Šokiai dviem fortepijonams“. Z. Ibelhaupto ir R. Rikterės fortepijoninio dueto 30-mečiui. R. Rikterė ir Z. Ibelhauptas (fortepijoninis duetas). Dalyvauja R. Savickas (klarnetas) 29 d. 17 val. <i>Alytaus kultūros centre</i>, 30 d. 18 val. <i>Kauno valstybinėje filharmonijoje</i>, 31 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i>, – Naujametis koncertas „Simfoninė salvė Naujiesiems“. Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistės K. Tretyakova
		(sopranas), A. Lebedyantseva (mecosopranas). Dir. M. Pitrenas. Koncertą veda V. Gerulaitis 31 d. 18 ir 20 val. <i>Vilniaus universiteto Šv. Jonų bažnyčioje</i> – Naujametis koncertas „Atsisveikinimo simfonija“. Lietuvos kamerinis orkestras. Solistas ir dir. S. Krylovas (smuikas)
		VILNIUS Kongresų rūmai 26 d. 19 val. – „Roko baladės“. Solistai P. Meškėla, Č. Gabalis ir J. Milius, Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. G. Rinkevičius 28 d. 19 val. – „Porgis ir Besė“. Solistai L. Mitchell (sopranas), M. Ngqungwana (baritonas), Kauno valstybinis choras (vad. P. Bingelis), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. G. Rinkevičius. Programoje G. Gershwinio operos „Porgis ir Besė“ fragmentai 30 d. 19 val. – „The Queen“ Symphony“. S. Rinkevičiūtė (smuikas), R. Buškevics (fortepijonas), V. Šiugždinienė (violončelė), Kauno valstybinis choras (vad. P. Bingelis), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. G. Rinkevičius. Programoje T. Kashifo „The Queen Symphony“ 31 d. 19 val. – LVSO naujametinis koncertas „La bella voce“. L. Bendžiunaitė (sopranas), I. Prudnikovaitė (mecosopranas), E. Davidovičius (tenoras), V. Prudnikovas (bosas), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. G. Rinkevičius Vilniaus arkikatedra bazilika 22 d. 16 val. – natų leidinio ir kompaktinės plokštelės „Juozas Naujalis. Kūriniai vargonams“ pristatymas-koncertas. Dalyvauja leidinio pratarinės autorė muzikologė V. Markeliūnienė, vargonininkės V. E. Prekerytė, I. Gerikaitė ir A. Telksnytė Šv. Jonų bažnyčia 21 d. 18 val. – A. Motūzaitė-Pinkevičienė ir V. Pinkevičius kviečia pasitikti Šv. Kalėdas su J.S. Bacho vargonų duetais Šv. Kotrynos bažnyčia 20, 21 d. 19 val. – Vilniaus mokytojų namų mišrus choras „Bel Canto“ (meno vad. ir dir. E. Kaveckas), M. Beck (vokalas, gitara, Norvegija), styginių kvartetas „Mettis“, I. Gaidamavičiūtė (vokalas), M. Bazaras (fortepijonas) 22 d. 18 val. – G. Storpirštis ir grupė. Koncertas „Pasitinkant Kalėdas“ 23 d. 18 val. – „Vilnius Gospel Choir“ ir Monika Marija. Kalėdinis gala koncertas 26 d. 19 val. – Kalėdinis koncertas. Atlikėjai Vilniaus m. savivaldybės choras „Jauna muzika“, NIKO („Naujų idėjų kamerinis orkestras“). Dir. V. Augustinas ir G. Gelgotas. Programoje P. Vaskso, O. Gjeilo, G. Gelgotos ir V. Augustino kūryba 27 d. 19 val. – grupė „Domo emigrantes“ (Italija) 28 d. 18 val. – Kristupo festivalis: „Kalėdos Paryžiuje“. Ch. Ruebens (gitara, vokalas), T. Dešukas (smuikas), N. Bakula (akordeonas) 29 d. 17 ir 19.30 – Kristupo festivalis: „Magiškas Hario Poterio ir Spragtuko pasaulis“. Orkestras „Kristupo styginiai“. Dir. K. Variakojis. Programoje P. Čaikovskio, J. Williamso, P. Doyle, N. Hooperio, A. Desplat kūriniai 30 d. 19 val. – Kristupo festivalis: „Don't Worry Be Happy“. Atlikėjai grupė „The Backs“: S. Pankūnaitė, E. Gadeikytė, B. Timinskaitė, A. Matekūnaitė, pianistas V. Smolskas Lietuvos mokslų akademija 31 d. 19 val. – „Muzikinis konfet“. J. Stupnienė-Kalėdienė (sopranas), J. Sakalauskas (baritonas), fleitininkė V. Zabrodaitė ir pianistė N. Baranauskaitė, koncerto vedėja I. Žilinskienė

Savaitės filmai

Džokeris ***

Rugsėji Venecijos „Auksinių liūtų“ apdovanotas Toddo Phillipso filmas rodo „Betmeno“ piktadario priešistorę. ...Gotamas, 9-ojo dešimtmečio pradžia. Komikas Arturas Flekas gyvena kartu su sergančia motina, nuo mažens jį mokiusia „vaikščioti su šypsena veide“. Bandydamas dovanoti žmonėms džiaugsmą ir nešti pasauliui gerį, Arturas susiduria su žmonių žiaurumu ir pamažu prieina išvadą, kad pasaulis gaus iš jo ne šypseną, o piktadario Džokerio grimasą. Pagrindinį vaidmenį filme sukūrė Joaquinas Phoenixas, taip pat vaidina Robertas De Niro, Zazie Beetz, Frances Conroy, Marcas Maronas, Billas Campas. (JAV, Kanada, 2019)

Ilgšē ****

Vienas originaliausių jaunųjų rusų kino režisierių Kantemiras Balagovas („Ankštumas“) antrajame, šiomet Kanuose apdovanotame filme klausia, kaip pradėti gyventi iš naujo, kai prisilietei prie pragaro. „Ilgšė“ nukelia į 1945-ųjų Leningradą, bandantį atsigausti po karo ir blokados. Vienoje miesto ligoninėje dirba Ija (Viktorija Mirošničenko), kurią ištinka keistos apatijos būsenos, – tai reakcija į kontūziją, patirtą per karą. Ija augina berniuką. Kai iš fronto sugrįš jos draugė, energingoji Maša (Vasilisa Pereļygina), merginas suvienys nauja tragedija. Pasak režisieriaus, jį įkvėpė Nobelio premijos laureatės Svetlanos Aleksijevič knyga „Karo veidas nemoteriškas“, tačiau išskirtiniu filmą paverčia būtent moteriška perspektyva. Balagovas iš naujo kuria didvyriškumo apibrėžimą: tai kasdienės nedidelės gyvenimo pergalės prieš mirtį, vilties – prieš gedulą, jaunystės – prieš dramatiškus išgyvenimus. (Rusija, 2019)

Ištraukti peiliai ***

Per 85-ąjį gimtadienį savo prabangiame dvare nužudomas garsus kriminalinių romanų autorius. Nužudymą imasi tirti kruopštus detektyvas Benua Blanas. Jis iškart atsiduria gausių rašytojo šeimos narių melo ir apgavysčių pinklėse. Riano Johnsonso filme detektyvą vaidina senokai ekrane matytas Danielis Craigas, jo partneriai – Chrisas Evansas, Ana de Armas, Jamie Lee Curtis, Toni Collette, Donas Johnsonas, Michaelas Shannonas, Christopheris Plummeris. (JAV, 2019)

Nuostabi epocha ***

Pasimetęs naujųjų technologijų epochoje, besiligintis namų telefonų, popierinių knygų ir ūsų, komiksų piešėjas Viktoras (Daniel Auteuil) netikėtai gauna pasiūlymą keliauti laiku. Viktoras mielai jį priima, juolab kad santuoka byra, o žmona Mariana (Fanny Ardant) visai nebeprimena nuostabios merginos, kurią jis kadaise įsimylėjo. Tad Viktoras pasirenka 8-ąjį dešimtmetį, kad vėl galėtų įžengti į barą „Belle Epoque“, laisvai užsirūkyti ir laukti, kada pasirodys gražuolė Mariana. Atkurtoji epocha Viktorui atrodo daug tikresnė už dabartį, kurioje viskas tapo virtualu. Nicolas Bedos filme taip pat vaidina Guillaume'as Canet, Doria Tillier, Pierre'as Arditi, Denis Podalydėsas. (Prancūzija, 2019)

O tada mes šokome ****

Skandalą Gruzijoje sukėlęs, bet Švedijos pristatytas „Oskarui“ Levano Akino filmas pasakoja apie šokėją Merabą. Kaip ir partnerė Mari, jis nuo mažens kasdien repetuoja su Gruzijos nacionaliniu ansambliu. Į ansamblį atėjęs naujas narys Iraklijus tampa pagrindiniu Merabo konkurentu, kartu ir didžiausia jo aistra. Šiame filme šokis, muzika, maistas ir kraštovaizdis tampa tapatybės ataradimo istorijos fonu. Vaidina Levanas Gelbakhiani, Bachia Valishvili, Ana Javakishvili. (Švedija, Gruzija, Prancūzija, 2019)

Srovių karas ***

Ilgokai neišleistas į ekranus Michaelo Mitnicko filmas pasakoja apie Thomo Alvos Edisono ir George'o Westinghouse'o konkurencinę kovą, kurios pasekmė bus ne tik elektra, bet ir dėl jos atsiradęs naujas modernus pasaulis. Benedictas Cumberbatchas vaidina Edisoną – mokslininką, bet kartu egocentrišką, manantį, kad tikslas pateisina priemones. Michaelo Shannono suvaidintas Westinghouse'as, įtakingas verslininkas, regis, labiau linkęs į susitarimus. Tačiau kai prireiks, jis elgsis taip pat kaip varžovas. Kur du pešasi, visada atsiras ir trečias. Šįkart tai bus Nikola Tesla (Nicholas Hault). (JAV, 2017)

Vienišos širdys ***

Trisdešimtmečiai Remi ir Melani gyvena tame pačiame Paryžiaus kvartale, panašiuose namuose ir aukštuose. Abu jaučiasi vieniši dideliame mieste, lankosi pas psichoterapeutus ir nesėkmingai ieško draugų socialiniuose tinkluose. Jie nežino, kad abiejų keliai dažnai susikerta ir kad abu juda ta pačia kryptimi. Cédrico Klapischo romantinėje komedijoje vaidina Ana Girardot, Francois Civilas, Camille Cottin, Simonas Abkarianas. (Prancūzija, 2019)

***** – šedevras, ***** – pasižūrėti būtina, **** – geras filmas,
*** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekalas

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

20–23, 26 d. – Žvaigždžių karai. Skaivokerio iškilimas (JAV) – 11, 14.15, 17.30, 20.45; 24 d. – 11, 14.15
20 d. – Žvaigždžių karai. Skaivokerio iškilimas (3D, JAV) – 11.30, 20, 21.20; 22 d. – 11, 18.10, 21.20; 24 d. – 11.30; 25, 26 d. – 11.30, 18.10, 21.25
20, 21, 23, 26 d. – Sukeisti Kalėdų seneliai 2. Pamiřstos Kalėdos (Norvegija) – 11.10, 13, 15, 16.50; 22 d. – 13.10, 15.20, 17.10, 18.50; 24 d. – 11.10, 13, 15 val.; 25 d. – 15, 16.50
20–23 d. – Vieniřos širdys (Prancūzija) – 16.45, 18.20; 25, 26 d. – 21.15
25 d. – Ledo šalis 2 (JAV) – 14.25, 15.50, 16.50, 18.20, 20.50; 26 d. – 11, 12, 13.25, 14.25, 15.50, 16.50, 18.20, 20.50 (lietuvių k.); 25, 26 d. – 21.45, 21.40 (originalo k.)
25 d. – Ledo šalis 2 (3D, JAV) – 16.20, 19.15; 26 d. – 11.30, 13.55, 16.20, 19.15
25 d. – Cats (JAV, D. Britanija) – 21.20; 26 d. – 15.30, 21.20

visą repertuarą rasite www.jonaskas.lt

Forum Cinemas Akropolis

Gruodžio 25 dieną kino teatras nedirbs

20, 21 d. – Žvaigždžių karai. Skaivokerio iškilimas (JAV) – 11.20, 14.40, 18, 21.20, 23 val.; 22, 23 d. – 11.20, 14.40, 18, 21.20; 24 d. – 11.20, 14.40; 26 d. – 18.15, 21.30, 23 val.

20–23 d. – Žvaigždžių karai. Skaivokerio iškilimas (3D, JAV) – 16.20, 19.35

20–23 d. – Sukeisti Kalėdų seneliai 2. Pamištos Kalėdos (Norvegija) – 10.20, 12.10, 14, 15.50, 17.20; 24 d. – 10.20, 12.10, 14, 15.50; 26 d. – 10.10, 11, 12.55, 14.45, 17.25

26 d. – Ledo šalis 2 (JAV) – 10.20, 11, 12, 13.25, 14.25, 15.50, 16.50, 19.15, 21.50

26 d. – Ledo šalis 2 (3D, JAV) – 17.55, 20.20

26 d. – Cats (JAV, D. Britanija) – 12.45, 21.40

Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Skalvija

20 d. – Tulpės, meilė, garbė ir dviratis (Olandija) – 17 val.; 23 d. – 15.10 (*seansas senjorams*)
20 d. – Zombi vaikas (Prancūzija) – 18.50;
23 d. – 19.10; 26 d. – 21 val.
20 d. – Vienišos širdys (Prancūzija, Belgija)
20.50; 21 d. – 16.20; 22 d. – 14.30; 23 d. – 17 val.; 26 d. – 17 val.
21 d. – Orų mergaitė (Japonija) – 14.10
21 d. – Patenonas (rež. M. Kvedaravičius) – 18.30
21 d. – Džokeris (JAV) – 20.50
22 d. – Išgyventi vasarą (rež. M. Kavtaradzė) – 16.40
22 d. – Nuostabi epocha (Prancūzija) – 20.40
26 d. – Saldi dienos pabaiga (Lenkija) – 19.10
Karlsono kinas / Atostogos kine
21 d. – Šokliukė ir Kalėdų eglutė (Lietuva, Airija) – 13.10
22 d. – Aviuko Šono filmas. Fermagedonas (JAV, D. Britanija, Prancūzija) – 12.40
23 d. – Ledo šalis 2 (JAV) – 13 val.
26 d. – Adamų šeimynėlė (JAV) – 15.10
22 d. – *Kino klasikos vakarai*. Orlando (D. Britanija, Rusija, Italija, Prancūzija, Olandija) – 18.30 (*seansų pristatys kino kritikė S. Lingevičiūtė*)

Pasaka

20 d. – Sukeisti Kalėdų seneliai 2. Pamištos Kalėdos (Norvegija) – 17.30; 21 d. – 14.15; 22 d. – 14.30; 26 d. – 14.15

„Vienišos širdys“

20 d. – WTF trumpametražių filmų programa – 19 val.

20, 21 d. – Žvaigždžių karai. Skaivokerio iškilimas (JAV) – 20 val.; 22 d. – 20.15

20 d. – Tulpės, meilė, garbė ir dviratis (Olandija) – 20.30; 23 d. – 18.15

20 d. – Vienišos širdys (Belgija, Prancūzija) – 20.45; 21 d. – 15.45; 22 d. – 18.15; 23 d. – 20.15

21 d. – Medaus šalis (dok. f., Makedonija) – 14 val.

21 d. – Orų mergaitė (Japonija) – 14.30

21 d. – (Ne) tikros prancūziškos vestuvės 2 (Prancūzija) – 16 val.; 22 d. – 15.45; 23 d. – 20.30; 26 d. – 20.45

21 d. – Last Christmas (D. Britanija, JAV) – 16.45, 18 val.; 22 d. – 16 val.; 23 d. – 18.30

21 d. – Tulpės, meilė, garbė ir dviratis (Olandija) – 19 val.; 22 d. – 15.30; 23 d. – 18.15

21 d. – Nuostabi epocha (Prancūzija) – 21 val.; 22 d. – 20.30; 23 d. – 20.45; 26 d. – 16 val.; 26 d. – 21 val.

22 d. – Adamsų šeimynėlė (JAV) – 13.45

22 d. – Kusama (dok. f., JAV, Japonija) – 14 val.

22 d. – Ištraukti peiliai (JAV) – 17.30

22 d. – Vogti arklius (Danija, Norvegija, Švedija) – 18 val.

22 d. – O tada mes šokome (Švedija, Gruzija, Prancūzija) – 20.45; 23 d. – 18 val.

26 d. – Ledo šalis 2 (JAV) – 13.45

26 d. – Pavarotti (dok. f., JAV, D. Britanija) – 14, 16 val.

26 d. – Dauntono abatija (D. Britanija) – 15.45

26 d. – Aušros pažadas (Belgija, Prancūzija) – 16.30

26 d. – Whitney (JAV) – 18.15

26 d. – Nematomas siūlas (JAV) – 18.30

26 d. – Tobulas vyras (Prancūzija) – 19.15

26 d. – Cats (JAV, D. Britanija) – 21.15

MO kinas

21 d. – O tada mes šokome (Švedija, Gruzija, Prancūzija) – 16 val.
21 d. – Ištraukti peiliai (JAV) – 18.15
22 d. – Sukeisti Kalėdų seneliai 2. Pamištos Kalėdos (Norvegija) – 15 val.
22 d. – Orų mergaitė (Japonija) – 16.30
22 d. – Tulpės, meilė, garbė ir dviratis (Olandija) – 18.45
26 d. – Sibilės vilionės (Belgija, Prancūzija) – 18.15

KAUNAS

Forum Cinemas

Gruodžio 25 dieną kino teatras nedirbs
20, 21 d. – Žvaigždžių karai. Skaivokerio iškilimas (JAV) – 11.20, 14.40, 18, 21.20, 23.40;
22, 23 d. – 11.20, 14.40, 18, 21.20;

24 d. – 11.20, 14.40; 26 d. – 11.20, 14.40, 18, 21.20, 23.59; 20–23, 26 d. – Žvaigždžių karai.
Skaivokerio iškilimas (3D, JAV) – 15.45, 19, 22.15; 24 d. – 15.45
20–24, 26 d. – Sukeisti Kalėdų seneliai 2. Pamištos Kalėdos (Norvegija) – 10.10, 12, 15.35
26 d. – Ledo šalis 2 (JAV) – 10.10, 12.40, 15.10, 17.40, 21.50; 26 d. – Ledo šalis 2 (3D, JAV) – 11.20, 13.45, 16.10, 20.10
26 d. – Cats (JAV, D. Britanija) – 16.10, 18.50
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Romuva

20 d. – Vogti arklus (Norvegija) – 17.30;
21 d. – 18.30
20 d. – Nuostabi epocha (Prancūzija) – 20 val.;
21 d. – 16.15; 22 d. – 18.45
21 d. – Tulpės, meilė, garbė ir dviratis (Olandija) – 14.30
21 d. – Svaigulys (Švedija) – 21 val.
22 d. – Orų mergaitė (Japonija) – 14 val.
22 d. – Valstybinės laidotuvės (dok. f., Olandija, Lietuva, Ukraina) – 16.15

KLAIPĒDA

Forum Cinemas

Gruodžio 25 dieną kino teatras nedirbs
20–23 d. – Žvaigždžių karai. Skaivokerio iškilimas (JAV) – 11, 14.15, 17.30, 20.45; 24 d. – 11, 14.15
20–23, 26 d. – Žvaigždžių karai. Skaivokerio iškilimas (3D, JAV) – 12.30, 20.10; 24 d. – 12.30
20–23, 26 d. – Sukeisti Kalėdų seneliai 2. Pami-
rštos Kalėdos (Norvegija) – 10.40, 15.45,
16.45; 24 d. – 10.40; 26 d. – Ledo šalis 2
(JAV) – 10.10, 12.40, 15.10, 17.40, 21.50
26 d. – Ledo šalis 2 (3D, JAV) – 11.20, 13.45,
16.10, 20.10
26 d. – Cats (JAV, D. Britanija) – 15.05, 21.30
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

ŠIAULIAI

Forum Cinemas

Grudžio 25 dieną kino teatras nedirbs
20, 21 d. – Žvaigždžių karai. Skaičokerio iškili-
mas (JAV) – 11, 17.40, 21, 22.30; 22, 23 d. – 11, 17.40,
21 val.; 24 d. – 11 val.; 26 d. – 18.30, 19.55, 23.20
20–24 d. – Žvaigždžių karai. Skaičokerio
iškilimas (3D, JAV) – 14.20
20–23 d. – Sukeisti Kalėdų seneliai 2. Pa-
mirštos Kalėdos (Norvegija) – 10.45, 12.40,
14.30, 16.50; 24 d. – 10.45, 12.40, 14.30;
26 d. – 12.40, 14.30
24, 26 d. – Vienišos širdys (Prancūzija) – 18.40
26 d. – Ledo šalis 2 (JAV) – 10.30, 11.10,
13.40, 16.05, 17.50, 21.50, 23.40; 26 d. – Ledo
šalis 2 (3D, JAV) – 12.55, 15.20, 20.20
25 d. – Cats (JAV, D. Britanija) – 19.55

Kitas „7md“ numeris išeis sausio 10 d.

6 psl.